

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม
ของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

นางสาววัลรัตน์ ดิษบรรจง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการจัดการการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2563

**Factors Related to Good Agricultural Practices for Dairy Cattle Farms
of Maejo Dairy Cooperative Limited's Members, San Sai District,
Chiang Mai Province**

Miss Thawanrut Disbanchong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Resources Management

School of Agriculture and Cooperatives

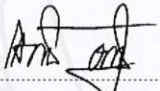
Sukhothai Thammathirat Open University

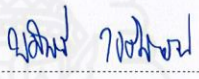
2020

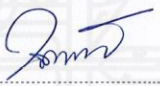
หัวข้อวิทยานิพนธ์ บัญชีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม
ของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
ชื่อและนามสกุล นางสาววัลรัตน์ ดิษบรรจง
แขนงวิชา การจัดการการเกษตร
สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. อาจารย์ ดร.บดินทร์ วงศ์พรหม
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรินธร มณีรัตน์

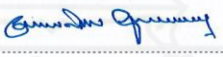
วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2564

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เถลิงศักดิ์ อังกูรเศรษฐ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.บดินทร์ วงศ์พรหม)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรินธร มณีรัตน์)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.เทพศักดิ์ นุณยรัตพันธุ์)

สุโขทัยธรรมาธิราช

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของสมาชิกสหกรณ์โคนม
แม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ผู้วิจัย นางสาววัลรัตน์ คิบบรรจง รหัสนักศึกษา 2619002385

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการทรัพยากรเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) อาจารย์ ดร.บดินทร์ วงศ์พรหม (2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรินทร์ มณีรัตน์

ปีการศึกษา 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การจัดการฟาร์มตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม 2) ปัญหาในการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม และ 3) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ ประชากร คือ สหกรณ์โคนมที่ต้องการส่งเสริมสมาชิกให้ได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 9 สหกรณ์ ทำการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) คือ สมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด จำนวน 68 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบไคสแควร์

ผลการวิจัย พบว่า 1) เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม 7 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม บุคลากร สุขภาพสัตว์ สวัสดิภาพสัตว์ สิ่งแวดล้อม และการบันทึกข้อมูล ร้อยละ 91.84, 91.54, 95.22, 98.04, 100, 88.97 และ 86.03 ตามลำดับ 2) ปัญหาในการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีปัญหา องค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม บุคลากร สุขภาพสัตว์ สวัสดิภาพสัตว์ สิ่งแวดล้อม และการบันทึกข้อมูล ในระดับน้อยที่สุด 1.16 ± 0.42 , 1.19 ± 0.48 , 1.07 ± 0.21 , 1.02 ± 0.08 , 1.00 ± 0.00 , 1.20 ± 0.59 และ 1.15 ± 0.37 ตามลำดับ และ 3) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ที่ระดับนัยสำคัญ $p < 0.05$ คือ เพศมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบฟาร์ม และการบันทึกข้อมูล อายุมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม และการบันทึกข้อมูล อาชีพหลักมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบฟาร์ม และการบันทึกข้อมูล อาชีพเสริมมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบฟาร์ม ประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม และบุคลากร พื้นที่ฟาร์มมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบฟาร์ม และการจัดการฟาร์ม เงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงโคนมมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบฟาร์ม จำนวนโคนมที่เลี้ยงมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม บุคลากร สุขภาพสัตว์ และสิ่งแวดล้อม การได้มาของโคนมในฟาร์มมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม และบุคลากร และจำนวนแรงงานในการเลี้ยงโคนมมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบฟาร์ม และการจัดการฟาร์ม

คำสำคัญ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี การผลิตโคนม สหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด

Thesis title: Factors Related to Good Agricultural Practices for Dairy Cattle Farms of Maejo Dairy Cooperative Limited's Members, San Sai District, Chiang Mai Province

Researcher: Miss Thawanrut Disbanchong; **ID:** 2619002385;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Resources Management);

Thesis advisors: (1) Dr. Bodin Wongpom; (2) Dr. Warinthorn Maneerat, Assistant Professor;

Academic year: 2020

Abstract

The objectives of this research were study 1) Farm management follow to Good Agricultural Practices for Dairy Cattle Farm 2) Problem of farm management follow to Good Agricultural Practices for Dairy Cattle Farm 3) Factors that related to practicing follow Good Agricultural Practices for Dairy Cattle Farm of Members of Maejo Dairy Cooperative Limited, San Sai District, Chiang Mai Province

This research was survey research. The population was nine dairy cooperatives in Chiang Mai Province that wanted to promote their members to be GAP certified. The sampling was done using cluster sampling and the sample comprised 68 members of the Maejo Dairy Cooperative Limited. The research tool was a questionnaire. All data were analyzed by using mean, percentage, max, min, standard deviation and Pearson' Chi-square test.

The research results showed that 1) Farmers' farm management followed the 7 topics of Good Agricultural Practices for Dairy Cattle Farm (farm component, farm management, personnel, animal health, animal welfare, environment and data collection) to the degree of 91.84%, 91.54%, 95.22%, 98.04%, 100%, 88.97% and 86.03% respectively. 2) Farmers' problems with good agricultural practices for dairy farms were found to be at the lowest level for the topics of farm management, farm component, personnel, animal health, animal welfare, environment and data collection 1.16 ± 0.42 , 1.19 ± 0.48 , 1.07 ± 0.21 , 1.02 ± 0.08 , 1.00 ± 0.00 , 1.20 ± 0.59 and 1.15 ± 0.37 respectively. 3) Some factors were related to farm management following GAP at the significance level $p < 0.05$: sex was related to farm component and data collection; age was related to farm component, farm management and data collection; main occupation was related to farm component and data collection; additional occupation was related to farm component; experience was related to farm component, farm management and personnel; farm area was related to farm component and farm management; capital was related to farm component; numbers of cow was related to farm component, farm management, personnel, animal health and environment; source of cow was related to farm component, farm management and personnel; and numbers of laborers was related to farm component and farm management.

Keywords: Good Agricultural Practice, Dairy Production, Maejo Dairy Cooperative Ltd.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่” สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาและอนุเคราะห์ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก อาจารย์ ดร.บดินทร์ วงศ์พรหม และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรินทร์ มณีรัตน์ ในการแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข ให้ข้อเสนอแนะ ติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง ในความกรุณาของอาจารย์ทั้งสองท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ สหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ที่ช่วยเหลือแนะนำ อำนวยความสะดวก ในการสืบค้น และสำรวจข้อมูลประกอบการวิจัย ตลอดจนขอขอบคุณ เกษตรกรสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ทุกท่านที่สละเวลาตอบแบบสอบถาม และบุคคลต่างๆ ที่ให้ความช่วยเหลือ อีกมากที่ผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวนามได้หมดในที่นี้

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ น้องสาวที่คอยช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจเสมอมา จนการศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี จึงกราบขอบพระคุณ และขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้

นางสาวธวัลรัตน์ ดิษบรรจง

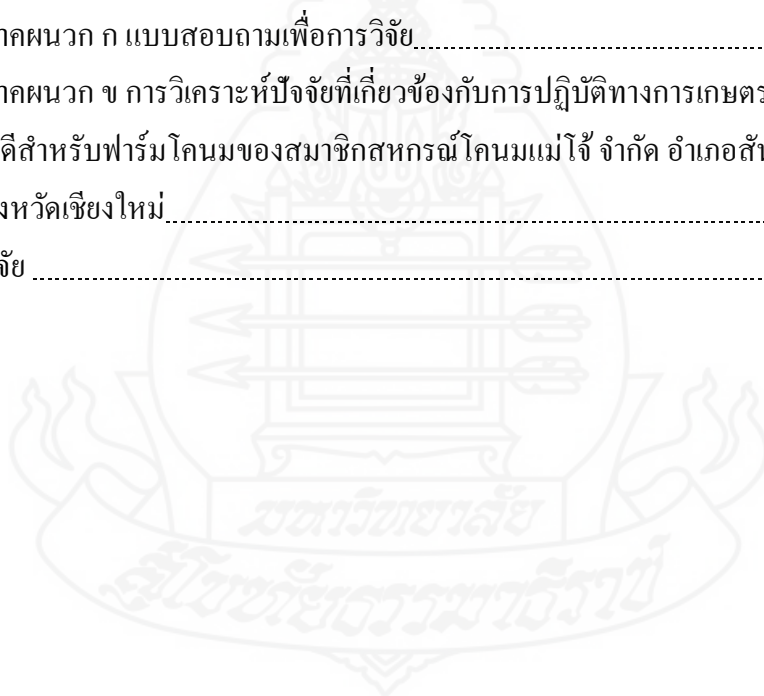
พฤศจิกายน 2564

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
กรอบแนวคิดทางการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
สถานการณ์การผลิตโคนมในประเทศไทย	6
การจัดการฟาร์มโคนม	8
การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (มกษ. 6402(G)-2562)	11
ยุทธศาสตร์โคนมในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ปี 2560-2564	27
ข้อมูลสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	30
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	35
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	35
เครื่องมือการวิจัย	35
การเก็บรวบรวมข้อมูล	37
การวิเคราะห์ข้อมูล	38
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	40
1. การจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่	40

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2. ปัญหาในการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม ไคโนม ของสมาชิกสหกรณ์ไคโนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่.....	62
3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม ไคโนม ของสมาชิกสหกรณ์ไคโนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่.....	72
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	102
สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล.....	102
ข้อเสนอแนะ.....	114
บรรณานุกรม	115
ภาคผนวก	119
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	120
ภาคผนวก ข การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางการเกษตร ที่ดีสำหรับฟาร์ม ไคโนมของสมาชิกสหกรณ์ไคโนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่.....	134
ประวัติผู้วิจัย	156

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1	สถานการณ์การผลิตโคมนมในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2559-2564.....7
ตารางที่ 4.1	ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคม.....40
ตารางที่ 4.2	ข้อมูลสภาพทางเศรษฐกิจ..... 43
ตารางที่ 4.3	ข้อมูลการบริการ และการส่งเสริม..... 47
ตารางที่ 4.4	ประเด็นองค์ประกอบฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม.....50
ตารางที่ 4.5	ประเด็นการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม....53
ตารางที่ 4.6	ประเด็นบุคลากรตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม..... 57
ตารางที่ 4.7	ประเด็นสุขภาพสัตว์ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม..... 58
ตารางที่ 4.8	ประเด็นสวัสดิภาพสัตว์ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม..... 60
ตารางที่ 4.9	ประเด็นสิ่งแวดล้อมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม..... 60
ตารางที่ 4.10	ประเด็นการบันทึกข้อมูลตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม.. 61
ตารางที่ 4.11	ระดับความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการฟาร์ม องค์ประกอบฟาร์ม ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม..... 62
ตารางที่ 4.12	ระดับความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการฟาร์ม การจัดการฟาร์ม ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม..... 64
ตารางที่ 4.13	ระดับความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการฟาร์ม บุคลากร ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม..... 67
ตารางที่ 4.14	ระดับความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการฟาร์ม สุขภาพสัตว์ ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม..... 68
ตารางที่ 4.15	ระดับความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการฟาร์ม สวัสดิภาพสัตว์ ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม..... 70
ตารางที่ 4.16	ระดับความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการฟาร์ม สิ่งแวดล้อม ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม..... 71
ตารางที่ 4.17	ระดับความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการฟาร์ม การบันทึกข้อมูล ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม.....72

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคม กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม องค์ประกอบฟาร์ม.....	73
ตารางที่ 4.19 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคม กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม การจัดการฟาร์ม.....	76
ตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคม กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม บุคลากร.....	81
ตารางที่ 4.21 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคม กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม สุขภาพสัตว์.....	82
ตารางที่ 4.22 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคม กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม สวัสดิภาพสัตว์.....	84
ตารางที่ 4.23 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคม กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม สิ่งแวดล้อม.....	85
ตารางที่ 4.24 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคม กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม การบันทึกข้อมูล.....	86
ตารางที่ 4.25 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจกับ การจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม องค์ประกอบฟาร์ม.....	87
ตารางที่ 4.26 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจกับ การจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม การจัดการฟาร์ม.....	90

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.27 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม บุคลากร.....	95
ตารางที่ 4.28 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม สุขภาพสัตว์.....	96
ตารางที่ 4.29 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม สวัสดิภาพสัตว์.....	99
ตารางที่ 4.30 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม สิ่งแวดล้อม.....	100
ตารางที่ 4.31 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม การบันทึกข้อมูล.....	101

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดทางการวิจัย..... 3

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปี พ.ศ. 2505 เริ่มมีการส่งเสริมการเลี้ยงโคนม ในประเทศไทยอย่างแพร่หลาย แต่การค่อมนมของคนไทยยังไม่ได้รับความนิยม ภาครัฐ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงมีการรณรงค์ให้มีการค่อมนม ทำให้การค่อมนมมีปริมาณสูงขึ้น ในปี พ.ศ. 2530 ได้มีมติคณะรัฐมนตรีจัดตั้ง “โครงการนมโรงเรียน” เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดสารอาหารในเด็กวัยเรียน และสนับสนุนอุตสาหกรรมโคนมไทย โดยใช้น้ำนมดิบจากเกษตรกรในประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2562 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “โครงการอาหารเสริม (นม)โรงเรียน” โดยรณรงค์ให้คนไทยหันมาบริโภคน้ำนมให้เด็กนักเรียนในประเทศไทยได้บริโภคน้ำนมที่มีคุณภาพ กรมปศุสัตว์ (2564) รายงานว่า ความต้องการบริโภคน้ำนมในอุตสาหกรรมนมพร้อมดื่ม และนมโรงเรียนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ร้อยละ 1.07 ในปี พ.ศ. 2563 มีปริมาณการบริโภคน้ำนม และผลิตภัณฑ์นม จำนวน 1.16 พันตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.25 จากปี พ.ศ. 2562 ที่มีปริมาณการบริโภคน้ำนม และผลิตภัณฑ์นม จำนวน 1.12 พันตัน ในปี พ.ศ. 2564 คาดว่า จะมีการบริโภคน้ำนม และผลิตภัณฑ์นม จำนวน 1.15 พันตัน ปัจจุบันกระแสการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพกำลังเป็นที่นิยม ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับความสะอาด ความปลอดภัยของอาหาร ได้แก่ นมพร้อมดื่ม (นมปรุงแต่ง) และนมพาสเจอร์ไรซ์ ดังนั้น เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจึงต้องปรับตัวปรับรูปแบบการผลิต ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง เช่น การจัดการอาหารสำหรับโคนม การจัดการสุขภาพสัตว์ รวมถึงการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม เพื่อให้ได้รับมาตรฐานฟาร์ม ทั้งนี้เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภค และสร้างความเข้มแข็งในการผลิตโคนมของประเทศไทย สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์โคนม ในปี พ.ศ. 2564-2570 มีวิสัยทัศน์ คือ อุตสาหกรรมโคนมไทยทั้งระบบได้มาตรฐาน และเป็นผู้นำในอาเซียน ภายในปี พ.ศ. 2570

ภาครัฐ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุน และส่งเสริมเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ให้มีการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ซึ่งการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม มีหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ดังงานวิจัยของประเสริฐ โพธิ์ภาค (2555) พบว่า เพศ มีความสัมพันธ์กับการผลิตน้ำนมดิบ การเก็บรักษา และการขนส่งน้ำนมดิบ

การได้รับทราบข้อกำหนดมาตรฐานฟาร์มโคนมมีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์ม และแหล่งเงินทุน มีความสัมพันธ์กับการจัดการสิ่งแวดล้อม ปัญหาการปฏิบัติตามมาตรฐานฟาร์มโคนม และการผลิตน้ำนมดิบ ของประเทศไทยคือ พื้นที่ในการเลี้ยงโคมีจำกัด ขาดความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อกำหนด ไม่มีบ่อจุ่ม น้ำยาฆ่าเชื้อโรค เข้า-ออกฟาร์ม และอนุชา กิ่งวรรณ (2562) พบว่า ปัญหาการส่งเสริมการจัดการฟาร์ม โคนมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี บุคลากร การขาดแคลนแรงงาน และการบันทึกข้อมูล มีข้อเสนอแนะ คือ เจ้าหน้าที่ควรอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมโดยตรง และควรมีการบูรณาการในการอบรม ให้ความรู้ ด้านการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม

กรมปศุสัตว์ได้กำหนดยุทธศาสตร์โคนมในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ปี 2560-2564 ซึ่งมีเป้าหมายในการกำหนดการพัฒนาฟาร์ม โคนมให้ได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมครบทุกฟาร์มในปีพ.ศ. 2564 โดยจังหวัดเชียงใหม่มีสหกรณ์โคนม จำนวน 9 สหกรณ์ จากการรายงานของกรมปศุสัตว์ (2564ข) พบว่า ปริมาณน้ำนมดิบจำเนกรายสหกรณ์ และศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบในภาคเหนือตอนบนประจำเดือน มีนาคม พ.ศ. 2564 มีปริมาณน้ำนมดิบ ต่อเดือนของสหกรณ์โคนมในจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ สหกรณ์โคนมการเกษตรไชยปราการ จำกัด สหกรณ์ โคนมเชียงใหม่ จำกัด สหกรณ์ โคนมแม่อน จำกัด สหกรณ์ โคนมสันกำแพง (ป่าห้วยตึงหม้อ) จำกัด สหกรณ์ โคนมแม่วาง จำกัด สหกรณ์ โคนมผาตั้ง จำกัด สหกรณ์ โคนมแม่ใจ จำกัด สหกรณ์ โคนม ศรีดงเย็น จำกัด และสหกรณ์ โคนมฝาง จำกัด เท่ากับ 2.94, 1.11, 0.96, 0.96, 0.65, 0.48, 0.45, 0.37 และ 0.03 พันตัน ตามลำดับ โดยสหกรณ์ โคนมแม่ใจ จำกัด เป็นสหกรณ์ที่มีการผลิตน้ำนมดิบเป็นอันดับที่ 7 จากจำนวน 9 สหกรณ์ โคนมในจังหวัดเชียงใหม่ (กรมปศุสัตว์, 2564ข) มีการจัดทำโครงการส่งเสริม สนับสนุนให้ฟาร์มของสมาชิกเข้ารับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม แต่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมบางรายยังพบปัญหาการเลี้ยงโคนม ได้แก่ องค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม บุคลากร สุขภาพสัตว์ สวัสดิภาพสัตว์ สิ่งแวดล้อม และการบันทึกข้อมูลส่งผลให้สมาชิกสหกรณ์ โคนมแม่ใจ จำกัด บางรายไม่ผ่านมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์มโคนม ปัญหาในการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนมของสมาชิกสหกรณ์ โคนมแม่ใจ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 **ขอบเขตด้านพื้นที่** การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ทำการวิจัย คือ พื้นที่ในจังหวัดเชียงใหม่ที่มีการเลี้ยงโคนม และส่งผลิตนํ้านมดิบให้กับสหกรณ์ จำนวน 9 สหกรณ์ในพื้นที่ของจังหวัดเชียงใหม่

4.2 **ขอบเขตด้านประชากร** คือ สหกรณ์ โคนมที่ต้องการส่งเสริม และสนับสนุนให้ฟาร์มของสมาชิกได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนมในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 9 สหกรณ์ โดยสุ่มเลือกสหกรณ์ โคนมแม่ใจ จำกัด เก็บข้อมูลจากสมาชิกจำนวน 68 ราย ซึ่งอยู่ในพื้นที่ 6 อำเภอของจังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย อำเภอสันทราย อำเภอพร้าว อำเภอแมริม อำเภอแม่แตง อำเภอเมือง และอำเภอไชยปราการ

4.3 **ขอบเขตด้านเนื้อหา** การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม(มกษ. 6402(G)-2562) ของสมาชิกสหกรณ์ โคนมแม่ใจ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ตลอดจนปัญหาในการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนมของสมาชิกสหกรณ์ โคนมแม่ใจ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พร้อมทั้งปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนมของสมาชิกสหกรณ์ โคนมแม่ใจ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

4.4 **ขอบเขตด้านระยะเวลา** ระยะเวลาการดำเนินการวิจัย ตั้งแต่เดือน มีนาคม ถึง สิงหาคม 2564

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 **โคนม (dairy cattle)** หมายถึง โคนมเพศเมีย พันธุ์ลูกผสมที่มีระดับสายเลือดโฮลสไตน์ฟรีเชียน มากกว่า 75 % ที่ให้ผลิตนํ้านมดิบแก่สมาชิกสหกรณ์ โคนมแม่ใจ จำกัด

5.2 **ฟาร์มโคนม (dairy cattle farm)** หมายถึง สถานที่ประกอบการเลี้ยง โคนม ซึ่งครอบคลุมถึงโรงเรือน คอกพัก สถานที่เก็บอาหารสัตว์ เก็บเครื่องมือ และอุปกรณ์ ทำลายซากสัตว์รวบรวมขยะ มูลสัตว์ และที่พักอาศัยของผู้ประกอบกิจการฟาร์ม โคนม

5.3 **สมาชิกสหกรณ์ โคนม** หมายถึง เกษตรกรผู้เลี้ยง โคนมที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์ โคนมแม่ใจ จำกัด จากข้อมูลในปี พ.ศ. 2564

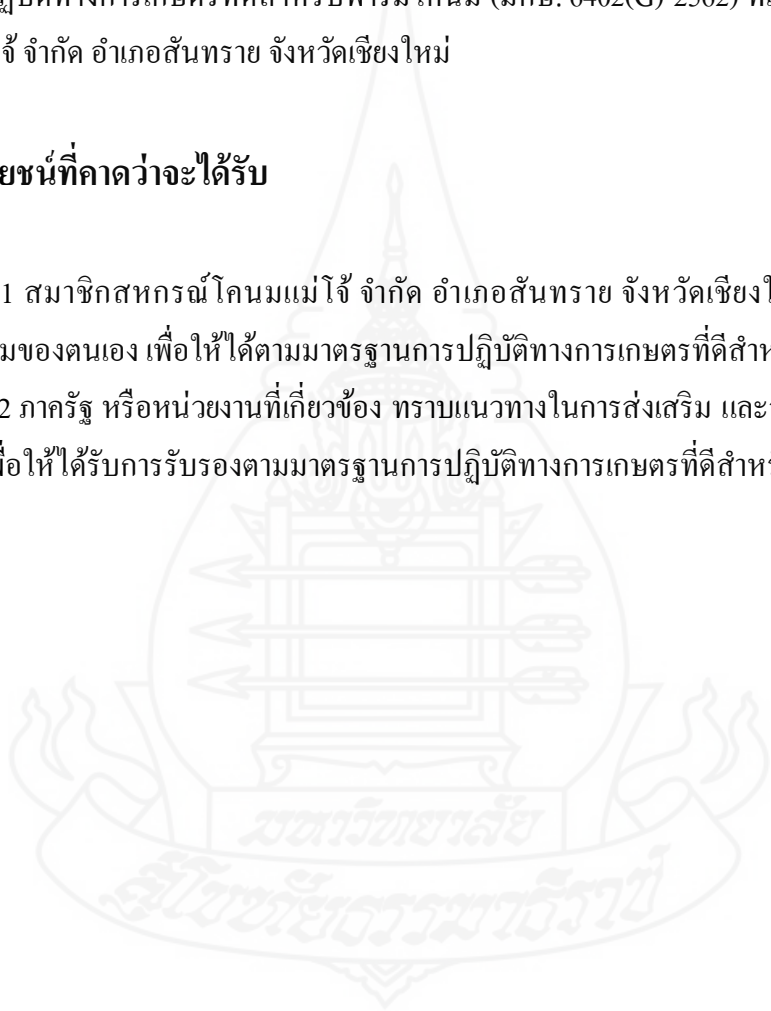
5.4 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม มกษ. 6402(G)-2562 (Good Agricultural Practices for Dairy Cattle Farm) หมายถึง มาตรฐานสินค้าเกษตรที่กำหนดเกณฑ์การปฏิบัติสำหรับฟาร์มโคนม ที่ครอบคลุมข้อกำหนดตั้งแต่ องค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม บุคลากร สุขภาพสัตว์ สวัสดิภาพสัตว์ สิ่งแวดล้อม และการบันทึกข้อมูล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโคนม มีสุขภาพที่ดี และได้นํานมดิบที่มีคุณภาพ ปลอดภัยเหมาะสำหรับการนำไปบริโภค

5.5 การจัดการฟาร์มโคนม หมายถึง เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีการจัดการฟาร์มโคนม ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (มกษ. 6402(G)-2562) ที่เป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 สมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ทราบแนวทางการจัดการฟาร์มของตนเอง เพื่อให้ได้ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม

6.2 ภาครัฐ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทราบแนวทางในการส่งเสริม และสนับสนุนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม เพื่อให้ได้รับการรับรองตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของสมาชิกสหกรณ์ โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. สถานการณ์การผลิตโคนมในประเทศไทย
2. การจัดการฟาร์มโคนม
3. การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (มกษ. 6402(G)-2562)
4. ยุทธศาสตร์โคนมในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ปี 2560-2564
5. ข้อมูลสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. สถานการณ์การผลิตโคนมในประเทศไทย

จากการรายงานของกรมปศุสัตว์ (2564ก) พบว่า สถานการณ์การผลิต โคนมในประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2559-2564 จำนวนโคนมทั้งหมดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ร้อยละ 4.94 จากปี พ.ศ. 2563 มีจำนวนโคนมทั้งหมด 670,550 ตัว เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2562 มีจำนวนแม่โคทั้งหมด 666,361 ตัว และจำนวนแม่โครีดนมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ร้อยละ 7.42 จากปี พ.ศ. 2563 มีจำนวนแม่โครีดนม 320,613 ตัว เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2562 มีจำนวนแม่โครีดนม 306,063 ตัว ส่วนปริมาณน้ำนมดิบมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.92 จากปี พ.ศ. 2563 มีปริมาณผลผลิตน้ำนมดิบ 1,291.57 พันตัน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2562 มีปริมาณผลผลิตน้ำนมดิบ 1,245.80 พันตัน พร้อมทั้งอัตราการให้น้ำนมดิบของแม่โคนมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ร้อยละ 0.55 จากปี พ.ศ. 2563 มีอัตราการให้น้ำนมดิบของแม่โคนม 11.71 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2562 มีอัตราการให้น้ำนมดิบของแม่โคนม 12.78 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน และมีปริมาณการบริโภคน้ำนมในอุตสาหกรรมนมพร้อมดื่ม และนมโรงเรียน เพิ่มขึ้น ร้อยละ 1.07 จากปี พ.ศ. 2563 มีปริมาณการบริโภคน้ำนม 1,123.35 พันตัน จากปี พ.ศ. 2562 มีปริมาณการบริโภคน้ำนม 1,159.93 พันตัน (ตารางที่ 2.1)

ตารางที่ 2.1 สถานการณ์การผลิตโคนมในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2559-2564

รายการ	2559	2560	2561	2562	2563 ^{1/}	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2564 ^{2/}
โคนมทั้งหมด ^{3/} ณ 1 มกราคม (ตัว)	561,911	584,327	623,427	666,361	670,550	4.94	794,107
แม่โครีดนม ^{3/} ณ 1 มกราคม (ตัว)	240,314	266,345	283,089	306,063	320,613	7.42	325,793
ผลผลิตน้ำนมดิบ ^{4/} (พันตัน)	1,132.50	1,214.79	1,207.09	1,245.80	1,291.57	2.92	1,294.88
อัตราการให้น้ำนมดิบของแม่โค ^{3/} (กิโลกรัม/ตัว/วัน)	11.67	12.18	12.23	12.78	11.71	0.55	11.00
การบริโภคนม ^{3/} (พันตัน)	1,088.05	1,111.73	1,138.62	1,159.93	1,123.35	1.07	1,145.81

หมายเหตุ : 1/ ข้อมูลเบื้องต้น 2/ คาดคะเน 3/ ข้อมูลจากกรมปศุสัตว์ 4/ กรมส่งเสริมสหกรณ์
ที่มา : กรมปศุสัตว์ (2564ก)

2. การจัดการฟาร์มโคนม

2.1 ความหมายของการจัดการฟาร์ม

จากคำนิยามของ อัจฉรา โพธิ์ดี (2553) ได้ให้ความหมายของการจัดการฟาร์ม ดังนี้

2.1.1 การตัดสินใจในการดำเนินงาน และการปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับฟาร์ม หรือไร่นาโดยมีเป้าหมายให้ได้ผลผลิต และกำไรสูงสุด

2.1.2 กระบวนการในการตัดสินใจ เกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่จำนวนจำกัด ไปในการผลิตสินค้าเกษตร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2.1.3 การตัดสินใจในการดำเนินงานฟาร์ม โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดภายใต้สถานการณ์ความเสี่ยง และความไม่แน่นอน

2.1.4 การตัดสินใจในการจัดสรรทรัพยากรของฟาร์มที่มีอยู่จำนวนจำกัดไปใช้ในการผลิตสินค้าเกษตร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ภายใต้สถานการณ์ความเสี่ยง และความไม่แน่นอน

2.2 วัตถุประสงค์ในการเลี้ยงโคนม

การเลี้ยงโคนมในประเทศไทย สามารถแบ่งได้ตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ เพื่อผลิตน้ำนมดิบ ผลิตพันธุ์โคนม พร้อมทั้งผลิตน้ำนม และพันธุ์โคนม (เลอชาติ บุญเอก, 2559) ดังนี้

2.2.1 เพื่อผลิตน้ำนมดิบ

การเลี้ยงโคนมในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยง เพื่อผลิตน้ำนมดิบ ซึ่งเป็นรายได้หลักของฟาร์ม มีรูปแบบการเลี้ยงโคนมแบบครบวงจร ทั้งการเลี้ยงลูกโคที่เกิดขึ้นในฟาร์ม โคสาวทดแทน และแม่โคนม มีการจัดการฟาร์มให้มีจำนวน โครีดนมต่อจำนวน โคนมทั้งหมดในฝูง มีสัดส่วนที่เหมาะสม มีระบบการจัดการอาหาร การสืบพันธุ์ และสุขภาพ โคนมทั้งฝูงอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดต้นทุนการผลิต

2.2.2 เพื่อผลิตพันธุ์โคนม

การเลี้ยงโคนม เพื่อผลิตพันธุ์โคนมเป็นการเลี้ยงโคนมตั้งแต่ โครุ่น ถึง โคนสาว ที่ได้รับการผสมพันธุ์จนถึงตั้งท้อง 5-7 เดือน แล้วจึงจำหน่ายโคตั้งท้องให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่ต้องการ เพื่อแบ่งภาระของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม โดยไม่ต้องเลี้ยงโคนมในระยะต่างๆ สามารถนำไปเลี้ยงและรีดน้ำนมดิบได้ การเลี้ยงโคนม เพื่อผลิตพันธุ์โคนมเหมาะสมกับเกษตรกรผู้เลี้ยง โคนมที่ไม่มีเวลา สำหรับการรีดน้ำนมดิบอย่างสม่ำเสมอ

และเป็นการเลี้ยงเพื่อผลิตโคสาวทดแทนคุณภาพดี ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตน้ำนมดิบของโคนมในฟาร์ม

2.2.3 เพื่อผลิตน้ำนมดิบ และพันธุ์โคนม

การเลี้ยงโคนม เพื่อผลิตน้ำนมดิบ และพันธุ์โคนมเป็นการเลี้ยงลูกโคนมเพศเมียที่เกิดในฝูงขึ้นมาเป็นโคสาวทดแทน สามารถคัดเลือกโคนม หรือปรับปรุงคุณภาพโคนมในฝูง โดยการคัดเลือกลูกโคจากแม่พันธุ์ พ่อพันธุ์ที่มีพันธุ์ประวัติที่ดี หากมีการเลี้ยงโคอย่างถูกต้องจะทำให้มีต้นทุนในการเลี้ยงโคสาวทดแทนในราคาที่ต่ำกว่า การซื้อโคสาวทดแทนจากภายนอกฟาร์ม และปลอดภัยจากการนำโรคจากภายนอกเข้ามาในฟาร์ม นอกจากนี้ ยังสามารถพิจารณาสมรรถภาพการเจริญเติบโตของโคนมในฟาร์ม เมื่อมีการจัดการอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ การจัดการอาหาร การสืบพันธุ์ การคัดแม่โคออกจากฝูง และการคัดเลือกโคสาวเข้าฝูง เพื่อทดแทนแม่โคที่ถูกคัดออก ส่งผลให้สามารถประมาณการจำนวนโคสาวทดแทนที่เกินความต้องการ พร้อมทั้งจำนวนโคที่สามารถจำหน่ายได้ เพื่อเป็นรายได้หลักของฟาร์ม

2.3 ปัจจัยสำคัญในการจัดการฟาร์มโคนม

2.3.1 พันธุ์โคนม

เลอชาติ บุญเอก (2559) รายงานว่า พันธุ์โคนมที่เลี้ยงในประเทศไทย ควรต้องคัดเลือกสายพันธุ์โคนมที่สามารถปรับตัว ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของประเทศไทย ซึ่งอยู่ในเขตร้อนชื้น และคุณภาพอาหารสัตว์ต่ำ ทนทานต่อโรค เหลือบ และยุง เพื่อลดต้นทุนการผลิตให้ผลผลิตน้ำนมดิบ มีปริมาณสูง มีองค์ประกอบน้ำนมดิบที่ดี (ไขมัน และ โปรตีนสูง) รวมถึงมีลักษณะรูปร่างของขา กีบ และเต้านมที่ดี จะส่งผลให้โคนมมีผลผลิตยืนยาว

การเริ่มต้นเลี้ยง โคนมสำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมรายใหม่ ควรคัดเลือกพันธุ์โคนมลูกผสมระหว่างโคนมพันธุ์โฮลสไตน์ฟรีเชียนกับโคพันธุ์พื้นเมือง หรือ โคนมที่มีถิ่นกำเนิดในแถบร้อน มีสายเลือดโคนมพันธุ์โฮลสไตน์ฟรีเชียน เฉลี่ยระหว่าง 75-82 % ซึ่งจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนมากมีการเลี้ยงโคนมพันธุ์ลูกผสมที่มีระดับสายเลือดโฮลสไตน์ฟรีเชียนมากที่สุด รองลงมา พันธุ์แท้อื่นๆ ได้แก่ พันธุ์ซิมเมนทาล พันธุ์เจอร์ซี่ และพันธุ์บราวน์สวิส และสายพันธุ์อื่นๆ ได้แก่ พันธุ์ขาวแดง

2.3.2 อาหารโคนม

สมเพชร ค้อยคัมภีร์ และจินตนา วงศ์นากนาร (2552) รายงานว่า โคนมเป็นสัตว์เคี้ยวเอื้องหรือกระเพาะรวม (Ruminant) มีระบบทางเดินอาหารในส่วนกระเพาะ แบ่งออกเป็น

4 ส่วน ได้แก่ กระเพาะผ้ายืด (Rumen) กระเพาะรังผึ้ง (Reticulum) กระเพาะสามสิบกลีบ (Omasum) และกระเพาะแท้ (Abomasum) กระเพาะสามส่วนแรก ทำหน้าที่ย่อยอาหาร โดยการทำงานของจุลินทรีย์ ส่วนกระเพาะสุดท้าย ทำหน้าที่ย่อยอาหาร ดังนั้น การให้อาหาร โคนมจึงต้องคำนึงถึงจุลินทรีย์ในกระเพาะหมักด้วย เพื่อที่จะสามารถย่อยและสังเคราะห์อาหารได้อย่างมีประสิทธิภาพตามธรรมชาติ โคนมทั่วไปโคนมกินอาหารหยาบ คือ หญ้าเพียงอย่างเดียวก็สามารถทำให้โคนมดำรงชีวิตอยู่ได้ แต่สำหรับโคนมในปัจจุบันมีการปรับปรุงพันธุ์ ให้มีความสามารถในการผลิตน้ำนมมากขึ้น ทำให้โคนมมีความต้องการอาหารที่มีคุณค่าค่อนข้างสูง โดยการเสริมอาหารชนิดอื่น ๆ เพื่อให้โคนมได้รับอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการที่เพียงพอสำหรับการดำรงชีวิต การเจริญเติบโต และสร้างน้ำนม

อาหารสำหรับโคนม สามารถแบ่งเป็น 3 ชนิด คือ อาหารหยาบ (Roughages) อาหารข้น (Concentrate) และอาหารผสมสำเร็จ หรือทีเอ็มอาร์ (Total mixed ration, TMR) โดยโคนมแต่ละช่วงอายุ จะมีความต้องการอาหารแตกต่างกัน ดังนี้

1) **อาหารหยาบ (Roughages)** หมายถึง อาหารที่มีเยื่อใยสูงเกิน 18% มีพลังงานต่ำ ได้แก่ พืชอาหารสัตว์ชนิดต่าง ๆ เช่น หญ้าสด หญ้าแห้ง หญ้าหมัก ถั่วต่าง ๆ ต้นข้าวโพด ต้นข้าวโพดหมัก วัสดุเหลือใช้จากโรงงาน หรือวัสดุเหลือใช้จากการเกษตรต่าง ๆ เช่น ฟางข้าว ชานอ้อย ยอดอ้อย

2) **อาหารข้น (Concentrate)** หมายถึง อาหารที่มีเยื่อใยต่ำ แต่มีพลังงานและโปรตีนสูง ได้แก่ เมล็ดธัญพืชต่าง ๆ เมล็ดพืชน้ำมันที่เป็นผลพลอยได้จากโรงงาน เช่น รำ ปลายข้าว เมล็ดข้าวโพด มันเส้น กากถั่วเหลือง กากปาล์มเนื้อใน กากมะพร้าว กากถั่วเขียว รวมถึงอาหารผสมอัดเม็ด หรือชนิดผงสูตรต่าง ๆ และวัตถุดิบพรีมิกซ์ที่ใช้เป็นแหล่งแร่ธาตุชนิดต่าง ๆ

3) **อาหารผสมสำเร็จ หรือ ทีเอ็มอาร์ (Total mixed ration, TMR)** หมายถึง การจัดการให้อาหารสัตว์ มีส่วนผสมของอาหารหยาบ เช่น หญ้าแห้ง หรือหญ้าหมัก รวมกับเมล็ดธัญพืชที่เป็นแหล่งโปรตีน พลังงาน แร่ธาตุ วิตามิน และวิตามิน โดยจัดให้มีขนาดชิ้น สัดส่วนของอาหารหยาบ และอาหารข้นที่เหมาะสม มาผสมรวมเป็นเนื้อเดียวกัน แล้วนำไปให้โคกินเพียงอย่างเดียว (พงศักร คงมั่น, 2559)

2.3.3 การจัดการฟาร์ม

ในปัจจุบัน การทำฟาร์มได้เปลี่ยนไปจากอดีต เนื่องมาจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ประกอบกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการผลิตโคนม ทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิต จากการผลิตเพื่อยังชีพเปลี่ยนเป็นการผลิตเพื่อการค้า และมีการใช้

เทคโนโลยีใหม่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการผลิต มีการพัฒนาความรู้ด้านการจัดการฟาร์ม พร้อมทั้งเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ต้องมีความรู้ด้านการเลี้ยงโคนมในแต่ละระยะ การจัดการสุขภาพสัตว์ และการป้องกันโรค การจัดการสิ่งแวดล้อม การจัดการการรีดน้ำนม และขนส่งน้ำนมดิบ และการจดบันทึกข้อมูลฟาร์ม

2.3.4 การจัดการด้านสุขภาพสัตว์

การป้องกัน และควบคุมโรค โดยการดูแล ป้องกันโรคโคนม จากภายนอกเข้าสู่ฟาร์ม หรือจากในฟาร์มออกสู่ภายนอกฟาร์ม กรณีเกิดโรคระบาด เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ควรดำเนินการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรค โดยมีระบบการทำลายเชื้อโรคก่อนเข้า และออกจากฟาร์ม ป้องกันบุคคลภายนอก หรือผู้ไม่ได้รับอนุญาตเข้าฟาร์ม ตรวจโรควันโรค และโรคแท้งติดต่อเป็นประจำ มีโปรแกรมวัคซีน โปรแกรมกำจัดพยาธิภายใน และภายนอก ป้องกัน และควบคุมสัตว์พาหะไม่ให้ เป็นแหล่งเชื้อโรค จัดการโคนมป่วย ตาย มีการทำลายซากอย่างเหมาะสม ระบุแหล่งที่มาของโคนม พร้อมทั้งกักโรค ตรวจสุขภาพโคนมที่เข้ามาใหม่ ตรวจติดตามสุขภาพโคนมเป็นประจำ การบำบัดโรค และการใช้ยาสัตว์ รวมถึงวัตถุดิบอันตรายที่ใช้ในฟาร์ม ให้อยู่ภายใต้การควบคุมของสัตวแพทย์ที่มี ใบอนุญาต เป็นผู้ควบคุมฟาร์มโคนม หรือบุคคลที่สัตวแพทย์มอบหมาย และสวัสดิภาพสัตว์มุ่งเน้น ให้โคนม มีความเป็นอยู่ ที่สบาย หากโคนมได้รับบาดเจ็บ ป่วย หรือพิการ ให้ปฏิบัติอย่างเหมาะสม เพื่อให้สัตว์เกิดการทรมาน

2.3.5 การจัดการสิ่งแวดล้อม

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ควรมีการจัดการสิ่งแวดล้อม ทั้งการจัดการภายใน โรงเรือน การจัดการของเสียจากสัตว์ เพื่อไม่ให้เกิดมลภาวะต่อบุคลากรภายในฟาร์ม ชุมชน ได้แก่ การกำจัดขยะ และของเสียจากโคนมด้วยวิธีที่เหมาะสม เก็บกวาดขยะมูลฝอย และเศษอาหารภายใน โรงเรือน ทำความสะอาดรอบบริเวณ โรงเรือน ดูแลโรงเรือน และอุปกรณ์การเลี้ยงโคนม ให้ถูกสุขลักษณะ บำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยสู่แหล่งน้ำสาธารณะ (จิตติมา กันตนามัสกุล และวารงคณา กิจพิพิธ, 2559) และ ควรมีการจัดการสิ่งแวดล้อมภายใน และบริเวณ โดยรอบฟาร์ม

3. การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (มกษ. 6402 (G)-2562)

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมจะพิจารณาใน 7 องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ องค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม บุคลากร สุขภาพสัตว์ สวัสดิภาพสัตว์ สิ่งแวดล้อม และการบันทึกข้อมูล (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2562) ดังนี้

3.1. องค์ประกอบฟาร์ม

3.1.1 สถานที่ตั้ง

1) ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีการคมนาคมสะดวกต่อการขนส่งน้ำนมดิบ คือ สถานที่ตั้งฟาร์มอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสม สำหรับการจัดการเลี้ยงโคนม มีการคมนาคมที่สะดวกต่อการดำเนินงานของฟาร์ม

2) ตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อน จากอันตรายทางกายภาพ เคมี และชีวภาพ เว้นแต่มีมาตรการป้องกันอันตรายที่มีประสิทธิภาพ คือ สถานที่ตั้งฟาร์มต้องอยู่ในแหล่งที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนของอันตรายจากขยะ หรือของเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม ของเสียจากแหล่งชุมชน แหล่งรวมสัตว์ แหล่งรวบรวม และแปรรูปมูล หรือมีมาตรการที่สามารถป้องกัน หรือลดความเสี่ยงได้ และต้องไม่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วม หากมีความเสี่ยงต้องมีมาตรการป้องกัน

3.1.2 พังและลักษณะฟาร์ม

1) พื้นที่ฟาร์มมีขนาดเพียงพอเหมาะสมในการเลี้ยงสัตว์ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพสัตว์ และสิ่งแวดล้อม คือ ขนาดพื้นที่ของฟาร์มต้องเพียงพอ สำหรับการจัดแบ่งการก่อสร้างอาคารโรงเรือนอย่างเป็นระเบียบ ให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงาน (การผลิตสัตว์ การควบคุม โรคสัตว์ สุขอนามัยของผู้ปฏิบัติงาน และการรักษาสิ่งแวดล้อม) รวมถึงถนนภายในฟาร์ม มีความเหมาะสมต่อการดำเนินงานของฟาร์ม

2) มีการวางผังฟาร์มที่ดี และจัดพื้นที่ของแต่ละกิจกรรมแยกเป็นสัดส่วนอย่างชัดเจน เหมาะสมตามวัตถุประสงค์ และขนาดฟาร์ม รวมทั้งแยกพื้นที่เสี่ยงจากพื้นที่พักอาศัย เพื่อให้สามารถป้องกันการปนเปื้อนได้ คือ ฟาร์ม โคนมต้องมีการวางผังฟาร์ม แสดงขอบเขตของฟาร์ม ขอบเขตของพื้นที่เลี้ยง ซึ่งมีการแบ่งรายละเอียดพื้นที่การใช้ประโยชน์ภายในฟาร์ม ออกเป็นสัดส่วนสอดคล้องกับการปฏิบัติงาน เช่น พื้นที่เลี้ยงโค สถานที่เก็บ หรือผสมอาหารสัตว์ สถานที่เก็บอุปกรณ์เวชภัณฑ์ และสารเคมี บริเวณท่าลายซาก แหล่งรวบรวมขยะ และมูลสัตว์ แหล่งน้ำใช้ หรือสถานที่กักเก็บน้ำ แหล่งน้ำสำรอง แยกเป็นสัดส่วนจากที่พักอาศัย เนื่องจากบุคคล ยานพาหนะ หรือสิ่งของต่างๆ อาจเป็นสาเหตุในการแพร่ของเชื้อ โรคมานูโคเนมได้ โดยการออกแบบ และวางผังภายในฟาร์มที่ดี จะช่วยให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างถูกสุขลักษณะ ควบคุมโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถป้องกันการปนเปื้อนระหว่างกิจกรรมต่างๆ ได้

3) มีทางเข้า-ออกฟาร์ม โคนมทางเดียว

4) มีการจำกัดการเข้า-ออกของบุคคลในบริเวณพื้นที่เลี้ยงสัตว์ บุคคล

ยานพาหนะ และสิ่งของต่างๆ จากภายนอก อาจเป็นพาหะนำเชื้อโรคเข้าสู่ฟาร์ม โดยเฉพาะพื้นที่เลี้ยงโคนม ได้แก่ โรงเรือน และคอกพัก รวมถึงแปลงหญ้าที่ใช้เลี้ยงโคนม มีความเสี่ยงสูงต่อการปนเปื้อน ดังนั้น เพื่อลดความเสี่ยง ฟาร์มโคนมต้องมีการควบคุม การเข้า-ออกฟาร์ม โดยจำกัดทางเข้า-ออกเพียงทางเดียว และมีป้ายแสดงข้อความ หรือสัญลักษณ์เตือน ไม่ให้บุคคลที่ไม่ได้รับอนุญาตเข้าฟาร์ม ประตูที่ไม่ได้เปิดใช้งานควรใส่กุญแจให้เรียบร้อย เพื่อป้องกันบุคคล และยานพาหนะภายนอกเข้าสู่ฟาร์ม โดยไม่ได้รับอนุญาต

3.1.3 โรงเรือน

1) สร้างด้วยวัสดุที่คงทน แข็งแรง ง่ายต่อการทำความสะอาด และบำรุงรักษา มีหลังคา แสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทสะดวก ภายในโรงเรือนไม่มีส่วนยื่นที่แหลมคม ที่อาจเป็นอันตรายต่อผู้ปฏิบัติงาน และโคนม โดยโรงเรือนที่ดีจะทำให้โคนมเจริญเติบโตได้ดี ไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพโคนม ดังนั้น โรงเรือนต้องมี โครงสร้างแข็งแรง ง่ายต่อการบำรุงรักษา และทำความสะอาด มีหลังคาสำหรับกันแดด กันฝน วัสดุที่ใช้ทำหลังคา เช่น กระเบื้อง สังกะสี ควรให้ชายคาสูงจากพื้นดินอย่างเหมาะสม เพื่อให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก มีแสงสว่างเพียงพอ และไม่ควรมีส่วนที่ยื่นแหลมคม เช่น ตะปู ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อผู้ปฏิบัติงาน และโคนม

2) โรงเรือนที่ใช้เลี้ยงโคนม มีพื้นที่เพียงพอกับจำนวนโคนม เพื่อให้โคนมแสดงพฤติกรรมตามธรรมชาติ คือ โรงเรือนที่ใช้เลี้ยงโคนม ต้องมีพื้นที่เหมาะสมกับจำนวนโคนม ไม่หนาแน่นเกินไป มีพื้นที่เพียงพอให้โคนมแต่ละตัว สามารถแสดงพฤติกรรมได้ตามธรรมชาติ สามารถนอน หรือยืนขึ้นได้สะดวก ความกว้าง ยาว และสูง ต้องเหมาะสมกับขนาดของสัตว์ สัตว์ควรเคลื่อนไหวส่วนคอ และหัวได้อย่างอิสระตลอดเวลา รวมถึงเวลาที่ลุกขึ้นได้ ควรพิจารณาความเสี่ยงต่อภาวะเครียดของโคนม เนื่องจากความร้อน ได้แก่ อุณหภูมิของอากาศ ความชื้นสัมพัทธ์ ความเร็วลม รวมถึงปัจจัยจากตัวโคนมเอง เช่น สายพันธุ์ อายุ อัตราการเผาผลาญอาหาร ระยะของการให้น้ำนม สีสัน ความแน่นของขน และความสมบูรณ์ของร่างกาย

3) พื้นโรงเรือนที่ใช้เลี้ยงโคนมต้องเรียบ ไม่ลื่น ระบายน้ำได้ดี สามารถทำความสะอาด และปฏิบัติงานได้สะดวก คือ พื้นโรงเรือนที่ใช้เลี้ยงโคนม มีความสำคัญต่อสุขภาพโคนม หากพื้นลื่น หรือมีความขรุขระ หรือลาดชัน อาจทำให้โคนมล้ม เกิดการบาดเจ็บ หรือกีดกันแผลได้ หากพื้นโรงเรือนระบายน้ำและของเสียได้ไม่ดี อาจทำให้เกิดการสะสมของน้ำ หรือของเสียบนพื้น ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดของเชื้อโรคได้ ดังนั้น พื้นโรงเรือนที่ใช้เลี้ยงโคนมต้องเรียบ ไม่ลื่น ระบายน้ำและของเสียได้ดี สามารถทำความสะอาด ปฏิบัติงานได้สะดวก ไม่ทำให้เกิดการบาดเจ็บของกีด กรณีเป็นพื้นคอนกรีต ควรทำพื้น

หน้าคอนกรีตให้หยาบ หรือเซาะร่อง ป้องกันการลื่นของโคนม หากใช้วัสดุรองพื้น เช่น แผ่นยาง แกลบ ควรมีการทำความสะอาด หรือเปลี่ยนวัสดุรองพื้นในระยะเวลาที่เหมาะสม

4) พื้นโรงรีดนม หรือบริเวณรีดนม ต้องทำด้วยวัสดุที่ไม่ลื่น ระบายน้ำได้ดี เช่น คอนกรีต ควรยกระดับพื้นให้สูงขึ้นตามความเหมาะสม มีความลาดเอียงสามารถระบายน้ำได้ดี และป้องกันไม่ให้เกิดการสะสมของของเสีย

5) ราง หรือภาชนะใส่อาหาร และน้ำสำหรับ โคนมทำด้วยวัสดุที่ทำความสะอาดง่ายและไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อตัวสัตว์

6) ราง หรือภาชนะใส่อาหาร และน้ำมีจำนวนเพียงพอกับขนาดอายุ และจำนวนโคนม วางอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม เพื่อให้โคสามารถกินอาหาร และน้ำได้สะดวก รางอาหาร รางน้ำ หรือภาชนะรูปแบบอื่น ควรมีขนาด จำนวนพอเพียงกับขนาดอายุ และจำนวนของโคนมที่เลี้ยงในแต่ละโรงเรือน ควรอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมให้โคนมสามารถกินอาหาร และน้ำได้สะดวก รวมถึงผู้ปฏิบัติงานสามารถนำอาหารให้โคนม และเปลี่ยนถ่ายน้ำได้ง่าย หากออกแบบ หรือจัดวางอยู่ในตำแหน่งที่ไม่เหมาะสม จะทำให้โคนมกินอาหาร และน้ำไม่สะดวก อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพ โคนมได้ รวมถึงยากต่อการปฏิบัติงาน การทำความสะอาด และเป็นแหล่งสะสมของเชื้อโรคได้

7) มีชองบังคับสัตว์ เพื่อความสะดวก ปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงานไม่เป็นอันตรายต่อโคนม กรณีไม่มีชองบังคับสัตว์ให้ใช้ชองรีดนมแทน โดยฟาร์มเลี้ยง โคนมจำเป็นต้องมีชองบังคับสัตว์ที่สามารถบังคับสัตว์ได้ เพื่อให้เกิดความสะดวก ปลอดภัยต่อผู้ปฏิบัติงาน สำหรับกิจกรรมต่างๆ เช่น เจาะเลือด นีดักซิน ถ่ายพยาธิ รักษาโรค ผสมเทียม ทำเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ ตรวจสอบการตั้งท้อง ซึ่งชองบังคับสัตว์ต้องแข็งแรง ไม่มีส่วนแหลมคมที่อาจเป็นอันตรายต่อตัวสัตว์ และผู้ปฏิบัติงาน

3.1.4 เครื่องมือ และอุปกรณ์

1) มีเครื่องมือ และอุปกรณ์เพียงพอต่อการรีดนม และการปฏิบัติงานภายในฟาร์ม

2) มีสถานที่เก็บเครื่องมือ และอุปกรณ์เป็นสัดส่วน สะดวกต่อการปฏิบัติงาน คือ เครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในฟาร์ม โคนม เช่น อุปกรณ์ทำความสะอาด อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการให้อาหารสัตว์ อุปกรณ์ที่ใช้ในการรีดนม เช่น ถังนม อุปกรณ์ทำความสะอาดเต้านม และเครื่องรีดนม หากมีจำนวนไม่เพียงพอ อาจเป็นอุปสรรคสำหรับการปฏิบัติงานในฟาร์ม โคนม ไม่สามารถจัดการผลผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น เกษตรกรผู้เลี้ยง โคนมจึงควรจัดหาเครื่องมือ และอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในฟาร์ม รวมทั้งมีสถานที่เก็บเครื่องมือ และอุปกรณ์เป็นสัดส่วน เพื่อให้สะดวกในการปฏิบัติงาน และป้องกันการปนเปื้อน

3) ติดตั้ง หรือเลือกใช้เครื่องรีดนมอย่างถูกต้อง เหมาะสมทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพไม่ส่งผลกระทบต่อผลผลิต และไม่ทำให้เกิดการบาดเจ็บของเต้านม คือ เครื่องรีดนมที่ใช้ในฟาร์ม ต้องถูกติดตั้งอย่างถูกต้องตามแนวทางการปฏิบัติที่ดี สำหรับเครื่องรีดนมของกรมปศุสัตว์ หรือคู่มือของบริษัทผู้ผลิต กรณี ใช้เครื่องรีดนมชนิดพกพา ให้เลือกใช้ได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้เครื่องรีดนมมีระบบการทำงาน และควบคุมระดับสูญญากาศที่เหมาะสมต่อการรีดนม ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ส่งผลกระทบต่อผลผลิต และไม่ทำให้เกิดการบาดเจ็บของเต้านม

4) อุปกรณ์ และภาชนะที่เกี่ยวข้องกับการรีดนม และขนส่งน้ำนมดิบต้องเอื้อต่อการทำความสะอาด และฆ่าเชื้อ คือ อุปกรณ์ และภาชนะที่ใช้ในการรีดนม เป็นอุปกรณ์ที่มีความสำคัญต่อคุณภาพของน้ำนมดิบ หากอุปกรณ์ดังกล่าวมีคุณสมบัติไม่เหมาะสม ทำความสะอาดยาก อาจทำให้เกิดการตกค้างของน้ำนมดิบ และส่งผลต่อปริมาณจุลินทรีย์ในน้ำนมดิบได้

3.2 การจัดการฟาร์ม

3.2.1 มีเอกสารหรือหลักฐานที่แสดงขั้นตอนการปฏิบัติงานในฟาร์มสำหรับกิจกรรมที่สำคัญ และปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนด ได้แก่ การจัดการพันธุ์ประวัติ การผสมพันธุ์ การปรับปรุงพันธุ์โคนม การจัดการอาหารสำหรับโคนม การจัดการสุขภาพ การจัดการรีดนม และการขนส่งน้ำนมดิบ การทำความสะอาด การจัดการขยะ และมูลสัตว์ เพื่อให้การปฏิบัติงานภายในฟาร์มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ควรจัดทำเอกสาร หรือหลักฐานรูปแบบอื่น เช่น ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ กระดาษบันทึกที่แสดงรายละเอียด ขั้นตอนการปฏิบัติงานในฟาร์ม ด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) การจัดการพันธุ์ประวัติ การผสมพันธุ์ และการปรับปรุงพันธุ์โคนม
- 2) การจัดการอาหารชั้น และอาหารหย่านให้โคนมในแต่ละช่วงอายุ
- 3) แนวทางปฏิบัติในการจัดการด้านสุขภาพ เช่น แผนการให้วัคซีน แนวปฏิบัติ

เมื่อโคนมป่วย

4) แนวปฏิบัติการรีดนม เช่น ขั้นตอนการรีดนม การตรวจสอบการทำงานของเครื่องรีดนม วิธีการทำความสะอาดเครื่องรีดนม อุปกรณ์ต่างๆ และการจัดการคุณภาพน้ำนมดิบ

5) แผน วิธีการทำความสะอาดโรงเรือน พื้นที่ฟาร์มและแนวทางการจัดการสิ่งปฏิกูล เช่น มูลสัตว์ น้ำทิ้ง

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ควรปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนด รวมถึงควรมีการบันทึกผลการปฏิบัติงานในขั้นตอนที่สำคัญ

3.2.2 การจัดการอาหารสำหรับโคนม

1) จัดให้มีอาหารที่เพียงพอ เหมาะสมกับความต้องการของโคนมในแต่ละช่วงอายุ คือ อาหารเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อผลผลิตน้ำนม การเจริญเติบโตของโคนม ประสิทธิภาพการใช้อาหาร ประสิทธิภาพการสืบพันธุ์ และความสมบูรณ์ของร่างกาย ดังนั้น จึงควรจัดหาอาหารที่มีคุณภาพ ในปริมาณที่เหมาะสมต่อ โคนมในแต่ละช่วงอายุ เช่น โคนสาว โคนตั้งท้อง และโคแห้งนม

2) กรณิใช้อาหารสำเร็จรูป ต้องมีคุณภาพตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ มีการตรวจสอบคุณภาพอาหารโคนมทางกายภาพในเบื้องต้น คือ อาหารสัตว์เป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญ อาหารสำเร็จรูปต้องมาจากผู้ผลิตที่ได้รับใบอนุญาตตามกฎหมาย ว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ เพื่อให้มั่นใจว่าอาหารสัตว์มีคุณภาพ ปลอดภัย ดังนั้น จึงควรมีการตรวจสอบคุณภาพอาหารสัตว์ทางกายภาพเบื้องต้นอย่างสม่ำเสมอ เช่น ภาชนะบรรจุอาหารสัตว์ไม่ฉีกขาด แดง ชำรุด ฉลากมีเลขทะเบียนถูกต้อง อาหารต้องไม่หมดอายุ ก่อนนำอาหารไปเลี้ยงโคนม ควรมีการตรวจสอบคุณภาพอาหารสัตว์ หากพบว่า มีสี กลิ่นที่ผิดปกติ หรือรวมตัวเป็นก้อน ไม่ควรนำมาใช้เลี้ยงโคนม

3) กรณิผสมอาหารเอง ห้ามใช้สารต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ มีกระบวนการผสมอาหารสัตว์อย่างถูกสุขลักษณะ คือ อาหารโคนมผสมใช้เองในฟาร์ม หรือผสมอาหาร โดยองค์กรที่จำหน่ายอาหารสัตว์ ให้แก่สมาชิกของตน หรือของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในกลุ่มเดียวกัน (สหกรณ์ หรือกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม) วัตถุดิบที่ใช้ หรือสิ่งที่เติมในอาหารต้องมีคุณภาพ ปลอดภัย ไม่ใช้สารต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมควรมีการตรวจสอบแหล่งที่มาของวัตถุดิบต่าง ๆ ว่าไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อน เช่น วัตถุดิบอันตรายทางการเกษตร ภาชนะบรรจุอาหาร โคนมที่ผสมเองในฟาร์ม หรือโดยองค์กรต้องแห้ง สะอาด ป้องกันความชื้นได้ มีสภาพดี ไม่เคยใช้บรรจุวัตถุดิบพิษ ปุ๋ย หรือวัตถุอื่นใด หากเลือกใช้วัตถุดิบที่ไม่มีคุณภาพ หรือเกิดการปนเปื้อนเชื้อโรค สิ่งปนเปื้อนระหว่างการผสมอาจส่งผลต่อปริมาณน้ำนมทำให้โคนมเสี่ยงต่อการเจ็บป่วย เกิดโรคอันไม่พึงประสงค์และอาจเป็นสาเหตุทำให้มีสารตกค้างในน้ำนมได้

4) การผสม หรือเติมยาสัตว์ในอาหาร และน้ำ ต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม มีบริเวณเก็บอาหารสัตว์แยกออกจากอาหารทั่วไป และมีป้ายบ่งชี้ คือ ยาสัตว์ที่ผสมในอาหาร และน้ำให้แก่สัตว์ ควรมีการใช้ให้เหมาะสมอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม เพื่อควบคุมจำกัดการใช้ หากใช้อย่างไม่เหมาะสม อาจก่อให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพโคนม

และการตกค้างในผลผลิตได้ ต้องมีบริเวณเก็บ แยกออกจากบริเวณเก็บอาหารสัตว์ทั่วไป และมีป้ายบ่งชี้ เพื่อป้องกันความผิดพลาดจากการใช้

5) มีสถานที่เก็บอาหารโคนม ที่สามารถป้องกันการปนเปื้อน และการเสื่อมสภาพของอาหารสัตว์ได้ คือ สถานที่เก็บรักษาอาหาร โคนม เป็นปัจจัยสำคัญของการรักษาคุณภาพอาหารสัตว์ หากเกษตรกรผู้เลี้ยง โคนม เลือกสถานที่เก็บอาหารไม่เหมาะสม อาจทำให้อาหารสัตว์เกิดความชื้น เกิดการปนเปื้อนสารพิษจากเชื้อรา หรืออาจเป็นแหล่งอาหารของสัตว์พาหะได้ ดังนั้น สถานที่เก็บรักษาอาหารสัตว์ ควรเป็นสถานที่เฉพาะ ป้องกันแดด ฝนได้ สะอาด แห้ง ระบายอากาศได้ดี ป้องกันแมลง และสัตว์พาหะต่างๆ มีการป้องกันการปนเปื้อน การเสื่อมสภาพของอาหาร และไม่ควรจัดวางภาชนะบรรจุอาหารชั้นสัมผัสพื้นโดยตรง เพื่อป้องกันความชื้นจากพื้น

3.2.3 การจัดการน้ำใช้ในฟาร์ม

1) น้ำสำหรับ โคนมดื่มต้องมีปริมาณเพียงพอ และสะอาด คือ น้ำมีความสำคัญต่อการดำรงชีพของโคนม เพราะ โคนมต้องดื่มน้ำทุกวัน ในปริมาณที่ร่างกายต้องการ หากโคนมได้รับน้ำไม่เพียงพอ อาจส่งผลกระทบต่อผลผลิต สุขภาพ โคนม หากคุณภาพน้ำไม่ดีอาจทำให้ โคนมเกิดโรค หรือมีสารตกค้าง ในน้ำนมได้ ดังนั้น น้ำที่ให้ โคนมดื่ม ต้องมีปริมาณเพียงพอ สะอาด ไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ โคนม ซึ่งอาจเป็นน้ำประปา หรือน้ำบาดาลที่มีคุณภาพดี

2) น้ำที่ใช้ในฟาร์มต้องสะอาดเพียงพอ และเหมาะสมตามวัตถุประสงค์ในการใช้น้ำ เช่น น้ำที่ใช้ล้างทำความสะอาดฟาร์ม โรงเรือน อุปกรณ์ ภาชนะ หรือน้ำสำหรับใช้ทำความสะอาดเต้านม และล้างอุปกรณ์ที่สัมผัสกับน้ำนมโดยตรง ต้องสะอาดไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำนมดิบ

3.2.4 การจัดการการรีดนมโค และการขนส่งน้ำนมดิบ

มีการเตรียมแม่โคก่อนการรีด การรีด และการขนส่งน้ำนมดิบที่ถูกต้องตาม สุขลักษณะที่ดี ซึ่งขั้นตอน วิธีการรีดนมเป็นปัจจัยสำคัญในการเก็บเกี่ยวผลผลิตน้ำนม หากเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมปฏิบัติไม่ถูกต้อง จะส่งผลกระทบต่อปริมาณ และคุณภาพน้ำนมดิบที่ได้ ดังนั้น เกษตรกรผู้เลี้ยง โคนมต้องมีผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำนมดิบ จากศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ หรือกรมปศุสัตว์ เพื่อให้สามารถนำข้อมูลดังกล่าว มาปรับปรุงการจัดการเลี้ยง โคนมต่อไป เพื่อให้คุณภาพน้ำนมดิบ สอดคล้องตามมาตรฐาน นำไปใช้ผลิตเป็นอาหารที่ปลอดภัยต่อการบริโภค โดยมีคำแนะนำในการรีดนม ดังนี้

1) การเตรียมแม่โคก่อนการรีดนม

- ควรทำความสะอาดเต้านมโคก่อนการรีดนม
- ควรรีดนมจากเต้า 2 ถึง 3 ครั้งในสัปดาห์ เพื่อคุ้นเคยกับเต้านม และเป็น การช่วยลดปริมาณเชื้อจุลินทรีย์ที่ปลายหัวนมได้
- ตรวจสอบเต้านมอักเสบเป็นประจำ หรืออย่างน้อย 2 สัปดาห์ต่อครั้ง ด้วยน้ำยา ซีเอ็มที (California Mastitis Test: CMT) ก่อนการรีดนม ถ้าพบว่า โคนมมีผลซีเอ็มทีเป็นบวก ให้รีดนม โคนมชิ้นนั้นเป็นตัวสุดท้ายโดยแยกภาชนะรีดนมให้หมดเต้า พร้อมทั้งไม่ควรนำน้ำนมมาบริโภค และจำหน่าย

2) การรีดนม

- กรณีใช้ยากับโคนม ต้องพ้นระยะหยุดยา ก่อนรีดน้ำนม เพื่อจำหน่าย
- อุปกรณ์ เครื่องใช้เกี่ยวกับการรีดนมต้องสะอาด และบุคคลที่จะรีดนม ต้องมีสุขลักษณะส่วนบุคคลที่ดี
- รีดนมให้ถูกต้องตามหลักวิธี ทั้งแบบการรีดนมด้วยมือ และแบบการรีด ด้วยเครื่องรีดนม
- ระหว่างการรีดนม ควรป้องกันการปนเปื้อนจากสิ่งแวดล้อม จากมูลสัตว์ หรือฝุ่นผงต่าง ๆ เช่น การให้อาหาร โคนม การเปลี่ยนวัสดุรองพื้น
- หลังรีดนมเสร็จ ต้องจุ่ม หรือสเปรย์หัวนมในน้ำยาจุ่มหัวนม ทุกครั้ง เพื่อหลีกเลี่ยงการทำให้เนื้อเยื่อของเต้านม และหัวนมเกิดการบาดเจ็บ
- เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมควรชั่งน้ำหนัก และจดบันทึกปริมาณน้ำนมที่รีดได้ ของโคนมทั้งเช้า และเย็นเป็นรายตัว อย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้งต่อตัว เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการเพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิต และการปรับปรุงสายพันธุ์โคนม ต่อไป

3) การขนส่งน้ำนมดิบ

- หลังจากรีดน้ำนม โคนมเสร็จ ในกรณีที่ทำน้ำนมให้เย็นที่อุณหภูมิ 4 องศาเซลเซียสที่ฟาร์มไม่ได้ ควรรวบรวม และส่งน้ำนมดิบไปยังศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ หรือโรงงานแปรรูปโดยเร็ว ภายในระยะเวลาที่ศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ หรือโรงงานกำหนด และควร วางถังนมไว้ในที่ร่ม
- ผู้ส่งน้ำนมดิบต้องปฏิบัติตามหลักสุขลักษณะที่ดี สวมเสื้อผ้าที่สะอาด ทำความสะอาดยานพาหนะ ที่ใช้ขนส่งน้ำนมอย่างสม่ำเสมอ

- หลังจากส่งน้ำนมดิบแล้ว ต้องล้างถังนมให้สะอาด ซ้ำเช็ดทันที และคว่ำผึ่งถังให้แห้ง เก็บถังนมไว้ในสถานที่ที่แห้ง สะอาด มีการป้องกันแมลง หนู และการปนเปื้อนจากฝุ่นละอองได้เป็นอย่างดี ก่อนนำมาใช้ในครั้งต่อไป

3.2.5 การทำความสะอาด และบำรุงรักษา

1) โรงเรือน เครื่องมือ และอุปกรณ์ต้องสะอาด ถูกสุขลักษณะ คือ โรงเรือน เครื่องมือ อุปกรณ์ควรทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ เช่น เก็บมูลโคนมทุกวัน กวาดล้างพื้นโรงเรือนไม่ให้พื้นโรงเรือนเป็นที่สะสม หมักหมมของมูลโค และเศษอาหาร พร้อมทั้งทำความสะอาดรางอาหาร เพื่อเป็นการป้องกันการปนเปื้อนของเชื้อ โรค เครื่องมือ และอุปกรณ์ที่สัมผัสน้ำนมดิบทุกครั้ง หลังใช้งานเสร็จ ผึ่งลมให้แห้ง หากใช้สารทำความสะอาด และน้ำยาฆ่าเชื้อ ภายหลังจากทำความสะอาด และฆ่าเชื้อให้ล้างอุปกรณ์ ถังเก็บน้ำนมด้วยน้ำอีกครั้ง เพื่อขจัดสารทำความสะอาด และน้ำยาฆ่าเชื้อ ยกเว้นกรณีที่ระบุว่า น้ำยาฆ่าเชือนั้น ไม่ต้องชะล้างด้วยน้ำ และอุปกรณ์ ภาชนะที่ใช้ในการรีดนม เช่น รางไถเนอร์ ถ้วยรวมนม ถังนมต้องสะอาดต้องไม่มีกลิ่นอับ หรือกลิ่นบูด ซึ่งเกิดจากการตกค้างของน้ำนมดิบ

2) การบำรุงรักษาโรงเรือน เครื่องมือ อุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพดีมีความปลอดภัยต่อ โคนม และผู้ปฏิบัติงาน คือ โรงเรือน เครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใช้เลี้ยง โคนมต้องมีการตรวจสอบ ซ่อมบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดี ใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ หากเกิดการชำรุด เสียหายต้องทำการซ่อมบำรุง เพื่อให้ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความปลอดภัยต่อโคนม และผู้ปฏิบัติงาน ระบบรีดนม ควรตรวจสอบอุปกรณ์อย่างสม่ำเสมอ ให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมพร้อมใช้งาน เช่น ไถเนอร์ สายยาง

โดยปฏิบัติตามแนวทางการปฏิบัติที่ดีสำหรับเครื่องรีดนมของกรมปศุสัตว์ หรือผู้ผลิต เพื่อให้มั่นใจว่าจะไม่ทำให้หวั่น และเต้านมบาดเจ็บในระหว่างการรีดนม รวมถึงไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนไปสู่ น้ำนมดิบ

3) สารเคมี ฆ่าเชื้อ วัตถุอันตรายด้านการปศุสัตว์ ที่ใช้ในกระบวนการต่างๆ ให้ใช้ผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมปศุสัตว์ หรือสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ควรใช้ตามคำแนะนำ วิธีใช้ของฉลากผลิตภัณฑ์ หรือตามคำแนะนำ ของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม ควรเก็บเป็นสัดส่วน คือ สารเคมี ฆ่าเชื้อ วัตถุอันตรายด้านการปศุสัตว์ เช่น ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด ผลิตภัณฑ์ฆ่าเชื้อ สารกำจัดแมลง และสัตว์รบกวน สารกำจัดปรสิตภายนอกตัวสัตว์ หากเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม เลือกรื้อหรือใช้อย่างไม่ถูกต้อง นอกจากจะทำให้ประสิทธิภาพของการทำความสะอาด หรือฆ่าเชื้อลดลงแล้ว

อาจเป็นสาเหตุให้เกิดการตกค้างของสารเคมีในฟาร์ม รวมถึงอาจส่งผลกระทบต่อสารตกค้างในน้ำนมได้ ควรใช้สารเคมี ยาฆ่าเชื้อ วัตถุอันตราย ด้านการปศุสัตว์ ให้ใช้ผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นทะเบียน กับกรมปศุสัตว์ หรือสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ควรใช้ตามคำแนะนำในฉลากผลิตภัณฑ์ หรือตามคำแนะนำของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม และควรมีการจัดเก็บเป็นสัดส่วนในสถานที่จัดเก็บเฉพาะ ภาชนะบรรจุสารเคมี ยาฆ่าเชื้อ วัตถุอันตรายที่เสื่อมสภาพ เมื่อใช้หมดแล้ว ต้องทำลาย หรือกำจัดด้วยวิธีที่ถูกต้อง เพื่อป้องกันการนำภาชนะบรรจุกลับมาใช้ใหม่

3.3 บุคลากร

1) มีจำนวนบุคลากรเหมาะสมกับจำนวนโคนมที่เลี้ยง มีการจัดแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน คือ จำนวนบุคลากรมีความสำคัญ ที่ทำให้กิจการฟาร์มเลี้ยงโคนม ประสบความสำเร็จ ฟาร์มจึงควรมีจำนวนบุคลากรเหมาะสมกับจำนวนโคนมที่เลี้ยง เพื่อให้สามารถ ดูแล โคนม ได้อย่างทั่วถึง และควรมีการจัดแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบของบุคลากรตามความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ เพื่อให้จัดการฟาร์มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ผู้ประกอบการ หรือบุคลากรที่เลี้ยงโคนมต้องมีความรู้ ประสบการณ์ และได้รับการฝึกอบรม หรือได้รับการถ่ายทอดความรู้ เพื่อให้เลี้ยงโคนมได้อย่างถูกต้อง คือ ผู้ประกอบการ หรือบุคลากรที่เลี้ยงโคนมต้องได้รับการฝึกอบรม ได้รับการถ่ายทอดความรู้ เพื่อให้สามารถเลี้ยงโคนม ได้อย่างถูกต้อง มีความรู้ในกระเษียรที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ กฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์ รวมถึงมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีการเลี้ยง โคนม อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้โคนมมีสุขภาพที่ดี ให้ผลผลิตสูง และได้น้ำนมที่มีคุณภาพ

3) มีสัตวแพทย์ที่ได้รับใบรับรองเป็นผู้ควบคุมฟาร์ม กำกับดูแล ด้านสุขภาพโคนม คือ ผู้ที่ให้คำปรึกษาแนะนำ เรื่องการจัดการฟาร์มทั่วไป การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ การสุขาภิบาลของฟาร์ม การใช้ยาและวัคซีนภายในฟาร์ม โดยมีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งจ่ายยามาใช้ในฟาร์ม ทั้งนี้ เพื่อความปลอดภัยของโคนม และผลิตผลที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค

สัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มเลี้ยงสัตว์ หมายถึง สัตวแพทย์ที่มีใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการ วิชาชีพการสัตวแพทย์ชั้นหนึ่ง ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการสัตวแพทย์ และได้รับใบรับรองเป็นสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มจากกรมปศุสัตว์

4) ผู้ปฏิบัติงานในฟาร์มต้องมีสุขภาพลักษณะส่วนบุคคลที่ดี ได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี ว่าไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง คือ ผู้ปฏิบัติงานในฟาร์มต้องมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง แต่งกาย

เรียบร้อย สะอาด ได้รับการตรวจสุขภาพอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ต้องมีใบรับรองแพทย์ เพื่อให้แน่ใจว่า ผู้ปฏิบัติงานในฟาร์มไม่เป็นโรคติดต่อ เช่น วัณโรค ซึ่งเป็นโรคติดต่อร้ายแรง ถ้าผู้ปฏิบัติงานแสดงอาการป่วยด้วยโรคระบบทางเดินอาหาร เช่น ไอ เจ็บคอ ท้องร่วง อาเจียน หรือมีไข้ ห้ามเข้าปฏิบัติงาน ในการรีดน้ำนม หรือพื้นที่เลี้ยงโคนม ให้ไปปฏิบัติหน้าที่อื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงโคนม ในโรงเรือน หากมีอาการรุนแรงให้หยุดพักจนหายป่วยแล้วจึงให้กลับเข้ามาปฏิบัติงานได้ เพราะลักษณะส่วนบุคคลที่ดีของผู้ปฏิบัติงานในฟาร์ม เป็นปัจจัยที่สำคัญในการป้องกัน หรือลดการปนเปื้อนของเชื้อก่อโรค จากผู้ปฏิบัติงานในฟาร์มสู่สัตว์ที่เลี้ยงได้

3.4 สุขภาพสัตว์

3.4.1 การป้องกัน และควบคุมโรค

1) มีการทำเครื่องหมายประจำตัว โคนมทุกตัว ตามระบบการทำเครื่องหมาย และขึ้นทะเบียนสัตว์แห่งชาติ ของกรมปศุสัตว์ คือ ฟาร์มต้องทำเครื่องหมายประจำตัว โคนมทุกตัว ตามระบบการทำเครื่องหมาย และขึ้นทะเบียนสัตว์แห่งชาติของกรมปศุสัตว์ เช่น การทำเบอร์หู หรือการฝังไมโครชิพ เพราะการจัดทำประวัติ โคนมเป็นรายตัว หรือรายฝูงมีความจำเป็น เพื่อประโยชน์ในการระบุตัว โคนม ซึ่งช่วยให้สามารถตรวจสอบ คัดกรอง ป้องกันการเกิดโรคระบาดสัตว์ ตลอดจนการสอบสวนหาสาเหตุการเกิดโรครวมถึงสามารถนำไปพัฒนา ปรับปรุงการเลี้ยง โคนม ทั้งด้านสุขภาพสัตว์ การเพิ่มผลผลิต และสามารถเชื่อมโยงข้อมูลให้ทุกหน่วยงานนำไปใช้ประโยชน์ได้

2) การจัดการสุขภาพสัตว์ การใช้ยา และ โพรแกรมวัคซีน อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม คือ การจัดการสุขภาพสัตว์ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการเลี้ยง โคนม หาก โคนมมีสุขภาพทรุดโทรม ร่างกายอ่อนแอ เจ็บป่วย ตาย จะทำให้ผู้ประกอบการสูญเสียรายได้ แรงงาน และเวลาในการเฝ้าระวัง ดูแล และรักษาโรค รวมทั้งผู้บริโภคร อาจจะได้รับผลิตภัณฑ์ที่ไม่ปลอดภัย ควรมีการตรวจติดตามสุขภาพ ฝูง โคนม อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อตรวจสอบ โรคที่สำคัญ ได้แก่ โรคแท้งติดต่อ (Brucellosis) และ วัณโรค (Tuberculosis) ควรมี โพรแกรมการให้วัคซีน เพื่อป้องกันโรคระบาดที่สำคัญ ได้แก่ โรคปากและเท้าเปื่อย (Foot and mouth disease) หรือโรคระบาดอื่นๆ ควรมี โพรแกรมการกำจัดพยาธิภายใน และ ภายนอกอย่างเหมาะสม การจัดการสุขภาพสัตว์ การใช้ยา โพรแกรมวัคซีน ควรอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม

3) มีการป้องกัน และฆ่าเชื้อโรคยานพาหนะ อุปกรณ์ บุคคลก่อนเข้าฟาร์ม รวมถึง มีการจัดบันทึกการผ่านเข้า-ออกฟาร์ม ของบุคคลภายนอกที่สามารถตรวจสอบได้ คือ การป้องกัน ฆ่าเชื้อยานพาหนะ อุปกรณ์ บุคคล เป็นมาตรการที่ใช้ป้องกัน หรือลดความเสี่ยงในการนำเชื้อโรคเข้าสู่ฟาร์ม โรงเรือน ซึ่งมีมาตรการทำลายเชื้อโรคอย่างเหมาะสมก่อนเข้าฟาร์ม ดังนี้

3.1) บุคคล

- มีบันทึกการเข้า-ออกฟาร์ม ของบุคคลภายนอกที่จะเข้าฟาร์ม ต้องแจ้ง วัตถุประสงค์ และต้องได้รับอนุญาตจากผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ หรือผู้จัดการฟาร์มก่อนทุกครั้ง

- มีมาตรการป้องกัน การนำเชื้อโรคเข้าสู่ฟาร์มที่ทางเข้า-ออกฟาร์ม เช่น เปลี่ยนรองเท้า มีอ่างน้ำยาฆ่าเชื้อโรค หรือใช้ถุงคลุมรองเท้า

- ผู้ที่จะเข้าไปในพื้นที่เลี้ยงโคนมจะต้องทำความสะอาด และ/หรือฆ่าเชื้อโรค บริเวณมือก่อน

- เสื้อผ้าที่สวมใส่ เพื่อปฏิบัติงานภายในฟาร์ม ต้องมีการทำความสะอาด อย่างเหมาะสมทุกครั้งหลังการใช้งาน

3.2) ยานพาหนะ

- มีบันทึกการเข้า-ออกฟาร์มของยานพาหนะทุกชนิด เพื่อให้สามารถ ตรวจสอบได้

- จัดยานพาหนะในสถานที่ที่ฟาร์มกำหนดไว้

- ยานพาหนะที่เข้าฟาร์ม โคนม ต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคที่เหมาะสม โดยเฉพาะล้อยานพาหนะ

- ต้องมีการควบคุมสิ่งปนเปื้อน และน้ำที่เกิดจากการฆ่าเชื้อยานพาหนะ ไม่ให้ปนเปื้อนเข้าสู่เขตพื้นที่เลี้ยง โคนม

3.3) มีวิธีการฆ่าเชื้ออุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมที่ถูกต้อง ตามหลักวิชาการ ก่อนนำอุปกรณ์เข้าสู่เขตพื้นที่เลี้ยง โคนม เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของเชื้อโรค

4) มีมาตรการควบคุมสัตว์พาหะ คือ การหมักหมมของของเสียภายในฟาร์ม ที่จะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์พาหะ เพิ่มความเสี่ยงต่อการแพร่กระจายเชื้อโรคภายในฟาร์ม จึงต้องรักษาความสะอาดบริเวณโดยรอบพื้นที่การเลี้ยง โคนม ควรตัดหญ้า ทำความสะอาดรอบ ๆ รั้ว ของโรงเรือนเลี้ยง โคนม ทำความสะอาดพื้นที่เลี้ยง โคนม อุปกรณ์ และพื้นที่ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ มีกำจัดขยะ ของเสียอย่างเป็นระบบโดยมีการจัดการ หรือมาตรการที่เหมาะสม ดังนี้

- ห้ามนำอาหารเข้าไปรับประทานภายในโรงเรือน และคอกพักสัตว์
- ฆ่าเชื้อบริเวณรอบโรงเรือน ถนนทางเข้า-ออกพื้นที่อื่น ๆ ภายในฟาร์ม
อย่างสม่ำเสมอ เช่น โรยปูนขาว ฟ่น หรือราดน้ำยาฆ่าเชื้อ
- มีอุปกรณ์ป้องกันไม่ให้สัตว์พาหะ เข้ามาในโรงเรือนเลี้ยงโคนม
และโรงรีดนม รวมทั้งมีแผนการควบคุม กำจัดสัตว์พาหะอย่างสม่ำเสมอ ทั้งภายนอก และภายใน
โรงเรือน

5) ระบุแหล่งที่มาของโคนม มีการกักโรคและตรวจรับรองสุขภาพโคนมที่นำเข้าฟาร์มใหม่ คือ กรณีนำโคใหม่เข้ามาในฟาร์ม ให้ระบุแหล่งที่มาของโคนมในแบบบันทึกข้อมูลโคนมที่นำเข้ามาใหม่ต้องได้รับการกักโรคที่ต้นทาง กรณีเคลื่อนย้ายสัตว์ข้ามจังหวัด ควรมีการตรวจรับรองสุขภาพสัตว์จากกรมปศุสัตว์ เมื่อมาถึงปลายทางต้องมีการกักโรคที่ฟาร์ม ในระยะเวลาตามดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ หรือสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม เพื่อให้มั่นใจว่าปลอดภัยจากโรคติดต่อต่าง ๆ และต้องทราบรายละเอียดเกี่ยวกับตัวโคนม เช่น หมายเลขประจำตัวสัตว์ พันธุ์ประวัติของพ่อ และแม่ วันเดือนปีเกิด (ถ้ามี) เพื่อประโยชน์ต่อการจัดการเลี้ยงต่อไป

6) กรณีเกิดโรคระบาด หรือสงสัยว่าเกิดโรคระบาดให้ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์ และคำแนะนำของกรมปศุสัตว์ คือ ถ้าพบโคนมมีการตายผิดปกติให้แจ้งสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มเข้าตรวจสอบหากเกิดโรคระบาด หรือสงสัยว่าเกิดโรคระบาดให้แจ้งปศุสัตว์พื้นที่ทันที ควรปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์ ตามคำแนะนำของกรมปศุสัตว์ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างถูกต้อง เหมาะสม ทันต่อสถานการณ์ และมีประสิทธิผลในการควบคุม โรคระบาด ตลอดจนเป็นการลดความสูญเสียทางเศรษฐกิจ

7) การจัดการซากโคนมให้อยู่ในดุลยพินิจของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม โดยวิธีการที่เหมาะสมในกรณีของโคนมที่เสียชีวิตจากโรคระบาด ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์ คือ การกำจัดซากโคนมโดยวิธีการที่เหมาะสม ถูกต้องตามหลักวิชาการ ต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม ในกรณีของโคนมที่ตาย จากโรคระบาดต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์ หากกำจัดซากโคนมโดยวิธีการที่ไม่เหมาะสม อาจทำให้เกิดการแพร่กระจายของเชื้อโรค และก่อปัญหาผลกระทบต่อชุมชน

3.4.2 การบำบัดโรคสัตว์

1) การบำบัดโรคสัตว์ ให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม และเป็นไปตามข้อกำหนดในมาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ. 9032 เรื่อง ข้อปฏิบัติการควบคุมการใช้ยาสัตว์ คือ การตรวจวินิจฉัย ออกใบสั่งยารักษาโรค ป้องกันการเกิดซ้ำ ควรปฏิบัติตามคำแนะนำการควบคุม การใช้ยา กำหนดระยะเวลาหยุดยา ต้องดำเนินการ หรือกำกับดูแลโดยสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม และเป็นไปตาม ข้อกำหนดในมาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ. 9032 เรื่อง ข้อปฏิบัติการควบคุมการใช้ยาสัตว์ หากบำบัดโรค สัตว์อย่างไม่ถูกต้อง อาจทำให้เกิดการดื้อยา หรือมีการตกค้างของยา อาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัย ของ ผู้บริโภค และทำให้ผู้ประกอบการเสียค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น

2) การจัดเก็บวัคซีน หรือยาสัตว์ ที่ฟาร์มให้เก็บรักษาตามคำแนะนำของกรมปศุสัตว์ สัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม กำหนดจำนวนฉลาก หรือเอกสารกำกับ ควรจัดเก็บเป็นสัดส่วน โดยมีการจัดเก็บ วัคซีน หรือยาสัตว์ในฟาร์ม ดังนี้

2.1 เก็บรักษาวัคซีน ยาสัตว์ ควรแยกจัดเก็บเป็นสัดส่วน ตามชนิดของยาสัตว์ เก็บ ในสถานที่ที่เหมาะสมปลอดภัย และสะดวกในการใช้งาน

2.2 เก็บรักษาวัคซีน ยาสัตว์ตามคำแนะนำของผู้ผลิต ที่ระบุไว้ในเอกสาร กำกับผลิตภัณฑ์บนภาชนะ ตามคำแนะนำของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม โดยคำนึงถึงอุณหภูมิ ความชื้น และแสง เนื่องจากการเก็บรักษาไม่ถูกต้อง อาจมีผลทำให้วัคซีน หรือยาสัตว์เสื่อมคุณภาพ

2.3 การกำจัดวัคซีน ยาสัตว์ที่ไม่ต้องการใช้ ควรปฏิบัติให้ปลอดภัยตามคำแนะนำ ของผู้ผลิต ที่ระบุไว้ในเอกสารกำกับผลิตภัณฑ์บนภาชนะ ตามคำแนะนำของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม เพื่อลดการปนเปื้อนต่อสภาพแวดล้อม

การจัดเก็บวัคซีน หรือยาในสถานะที่ไม่เหมาะสม ทำให้วัคซีน หรือยาสัตว์ เสื่อมสภาพ มีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐาน ก่อนวันหมดอายุที่ระบุไว้ รวมถึงการจัดเก็บปนกับยาของคน อาจก่อให้เกิดอันตรายกับผู้เลี้ยง หรือบุคคลอื่น ๆ ได้

3.5 สวัสดิภาพสัตว์

การดูแลโคนมให้มีความเป็นอยู่ที่สบาย หากโคป่วย บาดเจ็บ พิจาร ให้ปฏิบัติอย่างเหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดการทรมานสัตว์ คือ ฟาร์ม โคนมต้องมีการจัดการสวัสดิภาพสัตว์ โดยปฏิบัติตามกฎหมายว่า ด้วยการป้องกันการทารุณกรรม และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ โดยมีการตรวจสอบสุขภาพ สวัสดิภาพ โคนม อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้โคนมมีความเป็นอยู่ในสถานะที่เหมาะสม มีสุขอนามัยที่ดี ได้รับอาหาร และน้ำ

อย่างเพียงพอ กรณีที่โคนมได้รับบาดเจ็บ ป่วย หรือพิการ ให้แยกออกมาดูแลรักษาอย่างเหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดการทรมาณสัตว์

3.6 สิ่งแวดล้อม

3.6.1 การกำจัด หรือจัดการขยะมูลฝอย ของเสีย และมูลโค ด้วยวิธีการที่เหมาะสม ถูกสุขลักษณะ เพื่อ ไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ขยะมูลฝอย ของเสีย และมูลโคจากฟาร์ม ควรนำไปกำจัด หรือจัดการด้วยวิธีการที่เหมาะสม ถูกสุขลักษณะ หากจัดการไม่เหมาะสม จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดการปนเปื้อนสู่พื้นดิน แหล่งน้ำ อากาศ และเป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคต่าง ๆ

3.6.2 กรณีมีขยะติดเชื้อให้แยกทำลาย และกำจัดด้วยวิธีที่ถูกต้อง ภายใต้การกำกับดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม คือ ขยะติดเชื้อ หรือขยะอันตราย เช่น ขวดยา ขวดวัคซีน เข็มฉีดยา ให้แยกทำลาย หรือกำจัดด้วยวิธีที่ถูกต้อง ภายใต้การกำกับดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม

3.6.3 การจัดการน้ำเสียจากฟาร์มอย่างเหมาะสม เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมควรจัดการน้ำเสีย ที่เกิดจากกิจกรรมต่าง ๆ ภายในฟาร์มอย่างเหมาะสม เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรณีปล่อยน้ำที่ใช้ในฟาร์มออกสู่แหล่งน้ำสาธารณะ ให้บำบัดน้ำเสียอย่างถูกต้องก่อน กรณีที่เกิดโรคระบาดในฟาร์มต้องฆ่าเชื้อ และบำบัดน้ำเสียจากโรงเรือน หรือฟาร์มก่อนปล่อยระบายน้ำออกนอกฟาร์มเพื่อป้องกันไม่ให้เชื้อกระจายสู่สิ่งแวดล้อมภายนอก เพราะน้ำเสียจากฟาร์มที่จะปล่อย ระบายออกสู่สิ่งแวดล้อมโดยไม่ผ่านการบำบัด ส่งผลกระทบต่อชุมชน การเลี้ยงสัตว์ และกิจกรรมอื่น ๆ ในบริเวณข้างเคียง

3.7 การบันทึกข้อมูล

3.7.1 **ให้บันทึกข้อมูล** ได้แก่ บันทึกด้านการผสมพันธุ์ และการปรับปรุงพันธุ์ บันทึกการจัดการอาหารโคนม บันทึกการจัดการสุขภาพโคนม บันทึกการจัดการการรีดนม ปริมาณ คุณภาพน้ำนมดิบ บันทึกการทำความสะอาด การบำรุงรักษาโรงเรือน และอุปกรณ์ บันทึกบุคลากร เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานอาหารปลอดภัย ด้านการตรวจสอบของกระบวนการผลิตฟาร์มโคนม ต้องมีการบันทึกข้อมูลผลการปฏิบัติงานในขั้นตอนที่สำคัญ ในการจัดการฟาร์ม ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ ผลผลิต การควบคุมโรค เพื่อเป็นหลักฐานในการทำงาน แต่ละขั้นตอนว่า ถูกต้องตามวิธีปฏิบัติที่กำหนดไว้หรือไม่ นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ หาสาเหตุที่มาของปัญหา หรือข้อผิดพลาดในกระบวนการผลิต สำหรับปรับปรุงให้ดีขึ้น ซึ่งการปฏิบัติงาน ต้องมีการบันทึกข้อมูล ดังนี้

- ทะเบียนประวัติโคนม ควรมีข้อมูลหมายเลขประจำตัว ชื่อ โศก เพศ พันธุ์ วัน/เดือน/ปีเกิด หมายเลขพ่อ และหมายเลขแม่ กรณีนำโคใหม่เข้ามาเลี้ยงให้ระบุแหล่งที่มาของโคนม
- ข้อมูลการสืบพันธุ์ของแม่พันธุ์ ควรมีข้อมูลครั้งที่ผสม วัน/เดือน/ปีที่ผสม พันธุ์พ่อพันธุ์ที่ใช้ผสม อายุแม่พันธุ์ กำหนดวันคลอด วัน/เดือน/ปี เพศ และหมายเลขประจำตัวของลูกที่เกิด
- การใช้วัคซีน ยาสัตว์ในฟาร์มควรมีข้อมูล วัน/เดือน/ปีที่ใช้ วัตถุประสงค์ในการใช้ ชื่อผู้ผลิต เลขทะเบียน ชื่อสามัญของยา รุ่น วันหมดอายุ วิธีการใช้ และลงลายมือชื่อของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม
- การบำบัดโรคโคนม ควรมีข้อมูล วัน/เดือน/ปีที่รักษา ชื่อและหมายเลขประจำตัวโคนม อาการ ผลการตรวจวินิจฉัยโรค วิธีการรักษาผลการรักษาและลงลายมือชื่อของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม
- บันทึกข้อมูล ปริมาณน้ำนมดิบรวม ควรมีข้อมูลจำนวนแมรีด ปริมาณน้ำนมรวมของฟาร์ม ผลวิเคราะห์คุณภาพน้ำนมดิบ ควรมีข้อมูลวันที่ตรวจ และผลการตรวจ เช่น การตรวจด้วยวิธี Methylene blue reduction test หรือ วิธี Standard Plate Count (SPC) การทดสอบด้วยแอลกอฮอล์ (alcohol test) ค่าพีเอช (pH) จำนวนเม็ดเลือดขาว (Somatic Cell Count) ปริมาณเนื้อนมรวม (Total Solid, TS) หรือปริมาณเนื้อนมไม่รวมมันเนย (Solid Not Fat, SNF)
- การตรวจรับอาหารสัตว์สำเร็จรูป วัตถุดิบอาหารสัตว์ ควรมีข้อมูล วัน/เดือน/ปีที่ซื้อ ผู้ขาย ชนิดของอาหารสัตว์ จำนวน วันผลิต/วันหมดอายุ (ถ้ามี) ลักษณะปรากฏ เช่น สี กลิ่น การเกาะเป็นก้อน
- การใช้สารเคมี หรือวัตถุอันตรายด้านการปศุสัตว์ ควรมีข้อมูล วัน/เดือน/ปีที่ใช้ วัตถุประสงค์ในการใช้ ชื่อผู้ผลิต เลขทะเบียน ชื่อสามัญของสาร รุ่น วันหมดอายุ วิธีการใช้
- การทำความสะอาดฆ่าเชื้อ การตรวจสอบสภาพโรงเรือน อุปกรณ์ควรมีข้อมูล วัน/เดือน/ปีที่ซ่อมแซมโรงเรือน อุปกรณ์ที่เสียหาย การทำความสะอาดโรงเรือน/ภายนอกโรงเรือน/พื้นที่เลี้ยงปล่อย การทำความสะอาดเครื่องรีดนม อุปกรณ์อื่น ๆ การบำรุงรักษาระบบรีดนม และอุปกรณ์ต่างๆ
- ข้อมูลบุคลากร ควรมีข้อมูลการอบรมของบุคลากร รวมถึงการตรวจสอบภาพประจำปี
- บันทึกข้อมูลเข้า-ออกฟาร์ม ควรมีข้อมูล วัน/เดือน/ปีที่เข้าฟาร์ม ชื่อ-สกุล วัตถุประสงค์การเข้า-ออกฟาร์ม

3.7.2 ให้เก็บรักษาสินค้าข้อมูลเป็นเวลาอย่างน้อย 3 ปี

ควรเก็บบันทึกข้อมูลโคนมไว้อย่างน้อย 3 ปี กรณีที่ผลิตผลมีปัญหาข้อมูลดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ในการตามสอบ ให้ทราบถึงที่มาของปัญหาได้ ทั้งนี้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมอาจเก็บเอกสารไว้นานกว่า 3 ปี เพื่อประโยชน์ในการจัดการด้านการผลิต หรือปรับปรุงพันธุ์

4) ยุทธศาสตร์โคนมในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ปี 2560-2564

พื้นที่ภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วย 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำพูน จังหวัดลำปาง จังหวัดแพร่ จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดเชียงราย และจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งอยู่ในการควบคุมดูแลของสำนักงานปศุสัตว์เขต 5 ทั้งนี้กรมปศุสัตว์ได้กำหนดประเด็นการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในภาคเหนือตอนบน ปี 2560-2564 และการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์โคนมในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนไปสู่การปฏิบัติจริงดังนี้

4.1 การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์โคนมในภาคเหนือตอนบน ปี 2560-2564

4.1.1 ประเด็นยุทธศาสตร์: พัฒนาองค์ความรู้การเลี้ยง โคนมให้เกษตรกรผู้เลี้ยง โคนม

4.1.2 ประเด็นยุทธศาสตร์: พัฒนาและเพิ่มศักยภาพการผลิตน้ำนมโค

4.1.3 ประเด็นยุทธศาสตร์: ส่งเสริมการบริโภคนม และการพัฒนาผลิตภัณฑ์นมเพื่อการแข่งขัน

4.1.4 ประเด็นยุทธศาสตร์: สร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กร โคนมและผลิตภัณฑ์นม

4.2 การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์โคนมในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนไปสู่การปฏิบัติจริง ปีงบประมาณ 2560-2564

ในแนวทางการปฏิบัติงาน เป้าหมาย และตัวชี้วัด หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก และหน่วยงานสนับสนุนภายใต้แนวทางการขับเคลื่อน จำนวน 8 ด้าน ดังนี้

4.2.1 ด้านการพัฒนาฟาร์ม โคนมเข้าสู่มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (Good Agricultural Practices for Dairy Cattle Farm: GAP)

เป้าหมาย : กำหนดการพัฒนาฟาร์ม โคนมให้ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP ครบทุกฟาร์มในปี 2564

4.2.2 ด้านการพัฒนาศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบเข้าสู่มาตรฐานตามหลักเกณฑ์การปฏิบัติทางสุขลักษณะที่ดีสำหรับศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ (Good Manufacturing Practice: GMP)

เป้าหมาย : พัฒนาศูนย์รับน้ำนมดิบ เข้าสู่มาตรฐานตามหลักเกณฑ์การปฏิบัติทางสุขลักษณะที่ดีสำหรับศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ และได้รับการรับรองมาตรฐานทุกส่วน

4.2.3 ด้านคุณภาพน้ำนมดิบ

เป้าหมาย : พัฒนามาตรฐานคุณภาพน้ำนมดิบจำแนกรายสหกรณ์ โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาจากคุณภาพน้ำนมดิบ จากถังนมรวมของศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบรายสหกรณ์ พัฒนาให้ถึงขั้นของนมคุณภาพสูงล้านนา ภายในปี 2564

4.2.4 ด้านการจัดการอาหารสัตว์ และคุณภาพอาหารสัตว์

เป้าหมาย : ขยายพื้นที่ปลูกแปลงพืชอาหารสัตว์ ในปี 2560-2564 เพิ่มขึ้นปีละ 1,000 ไร่ รวมเป็น 4,000 ไร่

4.2.5 ด้านต้นทุนการผลิต และการลดต้นทุนการผลิต

เป้าหมาย : 1) ลดต้นทุนการผลิตน้ำนมดิบต่อกิโลกรัมลดลงร้อยละ 10 ต่อปีของต้นทุนที่เป็นปัจจุบัน

2) ศึกษาเรื่องต้นทุนการผลิตน้ำนมดิบของฟาร์มโคนม

4.2.6 ด้านสุขภาพสัตว์ และการป้องกันโรค

เป้าหมาย : 1) ป้องกัน กำจัด และควบคุมโรคติดเชื้อที่สำคัญในโคนม ได้แก่
- โรคปากและเท้าเปื่อย และโรคเฮโมรายิกเซฟติซิเมีย รู และรายงานโรคภายใน 1 วัน ควบคุมโรคไม่ให้กระจายไปจุดอื่น ภายใน 2 สัปดาห์

- โรคแท้งติดต่อจะเป็นพื้นที่ปลอดโรคแท้งติดต่อภายในปี 2564

- โรควัณโรคจะเป็นพื้นที่ปลอดโรควัณโรคภายในปี 2564

2) การควบคุมยาสัตว์ตกค้างในน้ำนม

- ให้มีปริมาณลดลงเป็นรายปี และไม่มียาสัตว์ตกค้างในน้ำนมในปี 2564

4.2.7 ด้านการผสมเทียม

เป้าหมาย : ลดค่าเฉลี่ยอายุโคสาว เมื่อคลอดครั้งแรก และระยะห่างการคลอดลูก (Calving Interval) ของฟาร์มโคนมในทุก ๆ สหกรณ์ให้ลดลงปีละ 10 วัน

4.2.8 ด้านการพัฒนาศูนย์ข้อมูลโคนมภาคเหนือตอนบน

เป้าหมาย : พัฒนาการของศูนย์ข้อมูลโคนมในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน

- จัดทำระบบศูนย์ข้อมูลโคนมที่สมบูรณ์ภายในปี 2564

- ส่งเสริมให้สหกรณ์จัดทำฐานข้อมูลในปี 2560

- ประสานงานส่วนกลาง พัฒนาให้มีระบบศูนย์ข้อมูลโคนม

ระดับประเทศ (กรมปศุสัตว์, 2563)

ซึ่งการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มุ่งเน้นประเด็นการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์โคนมในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ไปสู่การปฏิบัติจริง ปีงบประมาณ 2560-2564 ในด้านการพัฒนาฟาร์มโคนมเข้าสู่มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (Good Agricultural Practices for Dairy Cattle Farm: GAP) โดยมีเป้าหมาย คือ กำหนดการพัฒนาฟาร์มโคนมให้ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP ครบทุกฟาร์มในปี 2564

5) ข้อมูลสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด

สหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด เริ่มต้นจากกลุ่มสมาชิกที่เลี้ยงโคนม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 โดยโครงการของสหกรณ์นิคมสันทราย จำกัด ร่วมกับองค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (อ.ส.ค.) ห้วยแก้ว ต่อมาในปี พ.ศ. 2533 สมาชิกผู้เลี้ยงโคนมประสบปัญหาสมาชิก ไม่ได้รับความเป็นธรรมในเรื่องราคาน้ำนมดิบ และไม่มีอำนาจในการต่อรองราคากับผู้ซื้อน้ำนมดิบ ส่งผลให้สมาชิกจำนวน 50 กว่าราย ต้องเลิกอาชีพการเลี้ยงโคนม เหลือสมาชิกประมาณ 20 กว่าราย หลังจากนั้นได้แยกออกจากสหกรณ์นิคมสันทราย จำกัด มาจัดตั้งเป็นกลุ่มผู้เลี้ยงโคนม โดยมีนายบุญช่วย ขยัน เป็นประธานกลุ่ม และดำเนินการขอจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์กับสำนักงานสหกรณ์จังหวัดเชียงใหม่ และได้รับการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2536 เลขทะเบียน ก.013236 ปัจจุบันอยู่ในความรับผิดชอบของกรมธนารักษ์ (สหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด , 2560)

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด

- 1) เพื่อรวบรวมน้ำนมดิบ จากสมาชิกจัดจำหน่ายให้กับบริษัทแปรรูปน้ำนมดิบ
- 2) เป็นตัวแทนในการทำธุรกิจ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และอื่นๆ เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม เพื่อให้ได้ของที่มีคุณภาพและราคาเหมาะสม สามารถต่อรองได้เพราะมีจำนวนการซื้อสูง
- 3) ประสานงานกับองค์กรของรัฐ เพื่อขอความช่วยเหลือเกี่ยวกับการให้บริการด้านความรู้ และการบริการต่างๆ

- 4) เป็นผู้แทนรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของสมาชิก
- 5) ส่งเสริมการศึกษา และความรู้ของสหกรณ์
- 6) ดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์ โคนมแม่โจ้ จำกัด เพื่อประโยชน์ของสมาชิก
- 7) กระทบการต่าง ๆ ตามที่อนุญาตไว้ในกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ตลอดจนดำเนินธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกันในการจัดให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการจัดการฟาร์ม โคนม ปัจจัยต่างๆที่มีความสัมพันธ์ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ได้มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานฟาร์มโคนม

ชไมพร ใจภักดิ์ (2562) ศึกษาการจัดการฟาร์ม โคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม (มกษ. 6402-2562) (Good Agricultural Practice: GAP) ในเกษตรกรผู้เลี้ยง โคนม กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 66 ราย พบว่าการจัดการฟาร์ม โคนม เกษตรกรผู้เลี้ยง โคนมทุกราย เลี้ยง โคนม พันธุ์ลูกผสม โฮลสไตน์ฟรีเซียน โดยเกษตรกรผู้เลี้ยง โคนมส่วนใหญ่ จะคัดเลือกแต่โคสาวทดแทนไว้ในฟาร์ม แต่ไม่มีการคัดเลือกพ่อพันธุ์ไว้ใช้ในฟาร์ม การผสมพันธุ์จะใช้วิธีการผสมเทียม โคนม การจัดการอาหาร โคนม เกษตรกรผู้เลี้ยง โคนมให้อาหารข้น ตามอัตราการใช้ผลผลิตน้ำนมดิบ พร้อมทั้งมีการใช้พืชอาหารสัตว์ จากทุ่งหญ้าธรรมชาติ ร่วมกับผลพลอยได้ทางการเกษตร มีการจัดโปรแกรมวัคซีนป้องกันโรคตามคำแนะนำของสัตวแพทย์ การจัดการรีดนม เกษตรกรผู้เลี้ยง โคนมจะรีดนม วันละ 2 ครั้ง ด้วยระบบรีดนมลงถังเดียว โดยมีดำเนินการตามหลักวิธีก่อนการรีดนม และหลังรีดนมนอกจากนี้ยังมีการตรวจสอบน้ำนมดิบก่อนรีดนมด้วยน้ำยาซีเอ็มที

ประเสริฐ โพธิ์กาด (2555) ศึกษาการจัดการฟาร์ม โคนมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี : กรณีศึกษาจังหวัดสุโขทัย ตามมาตรฐานฟาร์ม โคนม และการผลิตน้ำนมดิบของประเทศไทย พ.ศ. 2542 ในเกษตรกรผู้เลี้ยง โคนม จำนวน 66 ราย พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยง โคนม มีการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พันธุ์ โคนม เกษตรกรผู้เลี้ยง โคนมส่วนใหญ่ เลี้ยง โคนม พันธุ์ลูกผสม โฮลสไตน์ฟรีเซียนกับพันธุ์พื้นเมือง อาหารและการให้อาหาร โคนม เกษตรกร

ผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่ มีการให้อาหารหยาบ และอาหารข้นในการเลี้ยงโคนม มีการใช้หญ้าสด หรือถั่วสด และอาหารหยาบอื่นๆ เช่น กากถั่วเหลือง กากถั่วเขียว กากมันสำปะหลัง และต้นผักบุง สุขภาพสัตว์ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีวิธีปฏิบัติในการป้องกัน โรคในโคนม มีโปรแกรมการฉีดวัคซีน และมีสัตวแพทย์ ดูแลสุขภาพโคนม การจัดการการรีดนม เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีการใช้เครื่องรีดนม โดยจะรีด 2 ช่วงเวลา เช้า และเย็น และจะดำเนินการขนส่งน้ำนมดิบไปยังสหกรณ์หลังจากรีดนมเสร็จอย่างรวดเร็ว

เพียงตะวัน ปินตา (2560) ศึกษาศักยภาพการผลิตน้ำนมดิบของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในประเทศไทย ในเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม จำนวน 280 ราย พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม จำเป็นต้องผ่านการฝึกอบรมเบื้องต้น และมีหนังสือรับรอง เพื่อจัดการฟาร์มโคนมที่ถูกต้อง ส่งผลต่อ ปริมาณน้ำนมดิบ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมได้รับความรู้ในการเลี้ยงโคนม เรื่อง การเลี้ยงโคนมเบื้องต้น มาตรฐานฟาร์มโคนม อาหารสำหรับโคนม โรคเต้านมอักเสบ ยารักษาโรค วิธีการรีดนม และการใช้ เครื่องรีดนม การบริหารจัดการฟาร์มโคนม คุณภาพน้ำนม การผสมเทียม Smart Farmer และ โชมาติคเซลล์

หญิง แก้วเกิด และจันทร์เพ็ญ ภูผาดีน (2561) ศึกษาความพร้อมต่อการปรับปรุงฟาร์ม เข้าสู่มาตรฐานฟาร์มโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในจังหวัดอุดรธานี ตามมาตรฐานฟาร์มโคนม และการผลิตน้ำนมดิบของประเทศไทย พ.ศ. 2542 ในเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม จำนวน 80 ราย พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีความพร้อมต่อการปรับปรุงฟาร์มเข้าสู่มาตรฐานฟาร์มโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมตามเกณฑ์ และวิธีการตรวจประเมินอยู่ระดับปานกลาง ความสามารถปฏิบัติได้ อยู่ในระดับมาก คือ อาหารสำหรับโคนม การผลิตน้ำนมดิบ และองค์ประกอบฟาร์ม

อนุชา กิ่งวรรณ (2562) ศึกษาการส่งเสริมการจัดการฟาร์มโคนมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี ตามมาตรฐานฟาร์มโคนม และการผลิตน้ำนมดิบของประเทศไทย พ.ศ. 2542 ในเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 148 คน พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีการปฏิบัติตามการจัดการฟาร์มโคนมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ได้แก่ องค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม การจัดการสุขภาพ การจัดการสิ่งแวดล้อม และการผลิตน้ำนมดิบ การเก็บรักษา และการขนส่งน้ำนมดิบ ร้อยละ 99.43, 99.03, 100, 100, และ 88.09 ตามลำดับ

6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับมาตรฐานฟาร์มโคนม ความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมตามมาตรฐานฟาร์มโคนม

คลใจ ธรรมนันท์ (2552) ศึกษาการยอมรับมาตรฐานฟาร์มโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมรายย่อย อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน ตามมาตรฐานฟาร์มโคนม และการผลิตน้ำนมดิบของประเทศไทย พ.ศ. 2542 ในเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 133 ราย พบว่า ปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการยอมรับมาตรฐานฟาร์มโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมรายย่อยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อายุ และทัศนคติต่อการยอมรับมาตรฐานฟาร์มโคนม โดยอายุของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการยอมรับมาตรฐานฟาร์มโคนม (เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีอายุน้อยจะมีการยอมรับมาตรฐานฟาร์มโคนม มากกว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีอายุมาก เพราะเห็นว่าผลผลิตน้ำนมดิบจะมีมูลค่าสูงขึ้น พร้อมทั้งโคนมก็จะมีสุขภาพที่ดีขึ้น) และเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีทัศนคติต่อการยอมรับมาตรฐานฟาร์มโคนม มีความสัมพันธ์เชิงบวก (เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่มีทัศนคติที่ดี หรือเห็นด้วยต่อการยอมรับมาตรฐานฟาร์มโคนม และจะมีการนำมาตรฐานฟาร์มไปใช้)

นภาร์ศม์ เวชสิทธิ์นิรภัย พุฒิสรรค์ เครือคำ และ ปภพ จีรัตน์ (2564) ศึกษาความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมตามมาตรฐานฟาร์มที่ดีของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในเขตเทศบาล ตำบลอนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (มกษ. 6402-2562) (Good Agricultural Practice: GAP) ในเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 129 คน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมตามมาตรฐานฟาร์มที่ดีของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมีทั้งหมด 5 ตัวแปร โดยแบ่งออกเป็นตัวแปรที่มีผลทางบวก 2 ตัวแปร คือ จำนวนพื้นที่สำหรับกิจการโคนม และรายได้จากกิจการโคนม ตัวแปรที่มีผลในทางลบมีจำนวน 3 ตัวแปร คือ จำนวนโคนม การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมตามมาตรฐานฟาร์มที่ดี และประสบการณ์การฝึกอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม

6.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลี้ยงโคนม

ธาดา ศรีเกษ (2555) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์โคนมเชียงใหม่ จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ ในกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม คือ คณะกรรมการสหกรณ์ จำนวน 11 คน เจ้าหน้าที่สหกรณ์ จำนวน 21 คน และสมาชิกสหกรณ์ จำนวน 61 คน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์โคนมเชียงใหม่ จำกัด จากคณะกรรมการ คือ การกำหนดนโยบายที่ชัดเจนตามวัตถุประสงค์ มีบุคคลที่มีคุณภาพเข้ามาบริหารจัดการสหกรณ์ และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน เพื่อสำรวจปัญหาที่เกิดขึ้นภายในสหกรณ์ในส่วน

เจ้าหน้าที่ คือ สหกรณ์ได้สร้างแรงจูงใจที่ทำให้เจ้าหน้าที่ดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน การรับฟังความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ แล้วนำไปพัฒนา มีการสื่อสารในแต่ละระดับ แต่ละฝ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ และทางหน่วยงานราชการเข้ามาให้ความรู้ด้านวิชาการ ในการจัดการอบรมแก่คณะกรรมการ เจ้าหน้าที่ และสมาชิกสหกรณ์ ส่วนสมาชิกให้ความคิดเห็นภายใต้หลักการบริหารจัดการ 4 ด้าน คือ บุคคล เงินทุน การจัดการ และวัสดุอุปกรณ์

ปิยฉัตร ใบจิว (2554) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในอาชีพการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในจังหวัดเชียงใหม่ ในเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ราย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในอาชีพการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในจังหวัดเชียงใหม่มากที่สุด คือ แรงงานที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม รองลงมา คือ การถือครองที่ดินที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม การเจาะจงพันธุ์โคนม ก่อนที่จะมีการซื้อโคนมเข้าฟาร์มของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม ผลตอบแทนที่ได้จากการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนมต่อตัวต่อปี และต้นทุนที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม ต่อตัวต่อปี

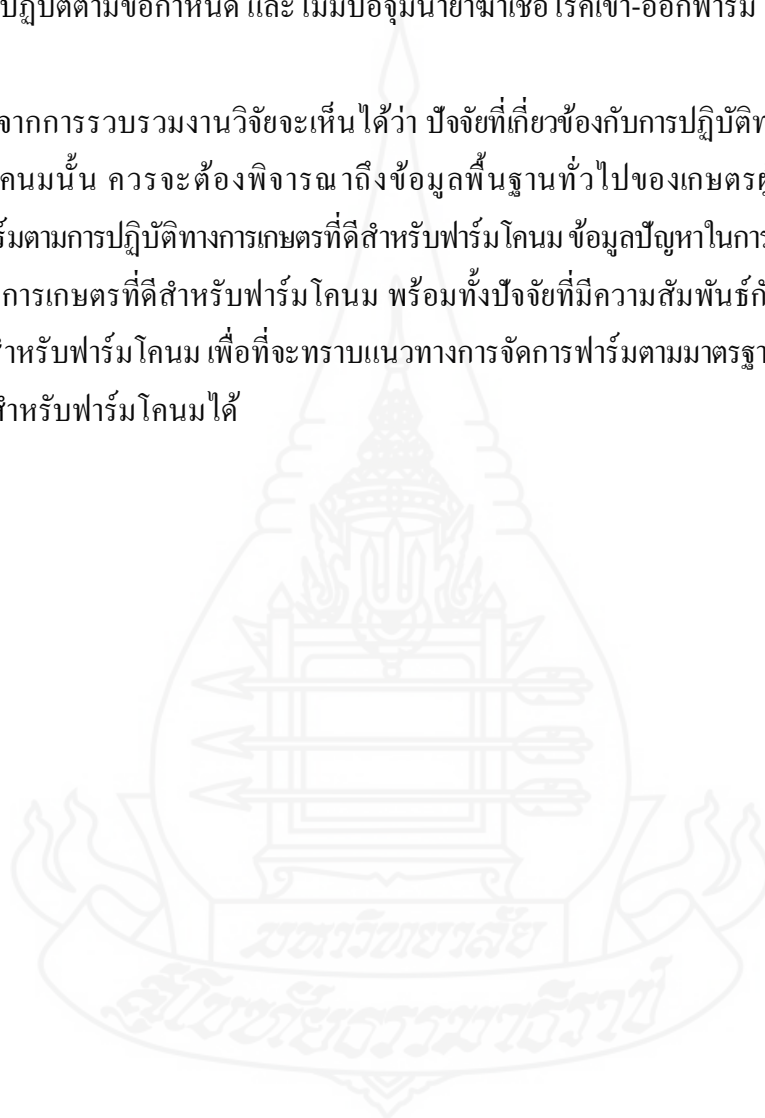
อิทธิพันธ์ จำรัสบุญศิริณ สุภวัฒน์ ศรีเชษฐา (2564) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปรับปรุงฟาร์มโคนมเข้าสู่การปฏิบัติการทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 4 ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (มกษ. 6402-2562) (Good Agricultural Practice: GAP) ในเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม จำนวน 270 คน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับปรุงฟาร์มเข้าสู่การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 4 คือ การสนับสนุนการปฏิบัติต่อการปรับปรุงฟาร์มเข้าสู่มาตรฐานฟาร์มโคนม จำนวนลูกโค รายได้จากการเลี้ยงโคนม และพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

6.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาในการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานฟาร์มโคนม

นිරนุช ตาละกา (2556) ศึกษาการผลิตโคนมของสมาชิกสหกรณ์โคนมการเกษตรไชยปราการ จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ ตามมาตรฐานฟาร์มโคนม และการผลิตน้ำนมดิบของประเทศไทย พ.ศ. 2542 ในเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม จำนวน 200 คน พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่ประสบปัญหาการผลิตโคนมในด้านต้นทุนการผลิตที่สูง ด้านการตลาด ได้แก่ ราคาน้ำนมดิบต่ำ มีข้อเสนอแนะควรจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุน และส่งเสริมให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม เพื่อแก้ไขปัญหาในระยะยาว ต่อไป

ประเสริฐ โพธิ์ภาค (2555) ศึกษาการจัดการฟาร์มโคนมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี : กรณีศึกษาจังหวัดสุโขทัย ในเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจำนวน 66 ราย พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่ไม่ผ่านเกณฑ์ตามมาตรฐานฟาร์มโคนม และการผลิตน้ำนมดิบของประเทศไทย พ.ศ. 2542 ทั้ง 5 องค์ประกอบ ประสบปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่ในการเลี้ยงโคนมที่จำกัด เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมขาดความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อกำหนด และไม่มีป้อมน้ำยามาเชื้อโรคเข้า-ออกฟาร์ม

จากการรวบรวมงานวิจัยจะเห็นได้ว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมนั้น ควรจะต้องพิจารณาถึงข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ข้อมูลการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ข้อมูลปัญหาในการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม พร้อมทั้งปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม เพื่อที่จะทราบแนวทางการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่” ดำเนินการวิจัยโดยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ สหกรณ์ โคนมที่ต้องการส่งเสริมและสนับสนุนให้ฟาร์มของสมาชิกได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ตามยุทธศาสตร์ โคนมในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ปี 2560-2564 จำนวน 9 สหกรณ์ ประกอบด้วยสหกรณ์ โคนมการเกษตรไชยปราการ จำกัด สหกรณ์ โคนมเชียงใหม่ จำกัด สหกรณ์ โคนมแม่อน จำกัด สหกรณ์ โคนมสันกำแพง (ป่าห้วยตึงหม้อ) จำกัด สหกรณ์ โคนมแม่วาง จำกัด สหกรณ์ โคนมผาตั้ง จำกัด สหกรณ์ โคนมแม่โจ้ จำกัด สหกรณ์ โคนมศรีดงเย็น จำกัด และสหกรณ์ โคนมฝาง จำกัด

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (cluster sampling) ได้จำนวน 1 สหกรณ์ ได้แก่ สหกรณ์ โคนม แม่โจ้ จำกัด ซึ่งมีสมาชิกจำนวน 68 ราย อยู่ในพื้นที่ 6 อำเภอของจังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย อำเภอสันทราย อำเภอพร้าว อำเภอแมริม อำเภอแม่แตง อำเภอเมือง และอำเภอไชยปราการ

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม

2.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

2.1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการฟาร์ม โคนม และแนวการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (มกษ. 6402(G)-2562) รวมถึงศึกษาข้อมูล

เชิงลึกในพื้นที่ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการจัดการฟาร์มโคนมตามมาตรฐานฟาร์มโคนม เพื่อกำหนดขอบเขตในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1.2 กำหนดขอบเขตและเนื้อหาของแบบสอบถาม ให้มีความชัดเจนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1.3 ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1.4 นำแบบสอบถามที่ได้มาทำการตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบสอบถามสำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในรูปแบบคำถามแบบปลายปิด แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นคำถามแบบเลือกตอบ และเติมคำในช่องว่าง ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคม ข้อมูลสภาพทางเศรษฐกิจ และข้อมูลการบริการ และการส่งเสริม ดังนี้

1) ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก อาชีพเสริม และประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม

2) ข้อมูลสภาพทางเศรษฐกิจ ได้แก่ พื้นที่ฟาร์ม เงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม พันธุ์โคนมที่เลี้ยง จำนวน โคนมที่เลี้ยง การได้มาของ โคนม ในฟาร์ม และจำนวนแรงงานในการเลี้ยงโคนม

3) ข้อมูลการบริการ และการส่งเสริม ได้แก่ การได้รับการฝึกอบรม หน่วยงานที่จัดฝึกอบรม หัวข้อที่ได้รับการฝึกอบรม หัวข้อที่ต้องการฝึกอบรมเพิ่มเติม ความต้องการให้สหกรณ์สนับสนุน การเล็งเห็นถึงความสำคัญของการได้รับมาตรฐานฟาร์ม จากกรมปศุสัตว์ และสหกรณ์สร้างแรงจูงใจต่อการเข้ารับการรับรองมาตรฐานฟาร์ม

ตอนที่ 2 ข้อมูลการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (มกษ. 6402 (G)-2562) ของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นคำถามปลายปิด แบบเลือกตอบใช่ หรือไม่ใช่ ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย องค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม บุคลากร สุขภาพสัตว์ สวัสดิภาพสัตว์ สิ่งแวดล้อม และการบันทึกข้อมูล

ตอนที่ 3 ปัญหาในการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (มกษ. 6402(G)-2562) ของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นคำถามปลายปิด แบบเลือกตอบตามระดับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม

ต่อปัญหาในการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ประกอบด้วย องค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม บุคลากร สุขภาพสัตว์ สวัสดิภาพสัตว์ สิ่งแวดล้อม และการบันทึกข้อมูล โดยแบ่งระดับคะแนนปัญหาเป็น 5 ระดับ

2.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

โดยนำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปริญญาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็น หรือข้อความที่ควรเพิ่มเติม หรือแก้ไข แล้วจึงนำแบบสอบถามไปทดสอบกับบุคคลภายนอก (ไม่ใช่ประชากรที่ศึกษาวิจัย) จำนวน 30 ราย เพื่อทดสอบคุณภาพของแบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามมาปรับปรุง และแก้ไขให้สมบูรณ์ เพื่อความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น นำแบบสอบถามที่รวบรวมมาทดสอบความเชื่อมั่น โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ในการหาค่าความน่าเชื่อถือ ตามเกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient; α) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.983 หรือ ความเชื่อมั่น ร้อยละ 98.30

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ดังนี้

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามแก่สมาชิกสหกรณ์ โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 68 ราย พร้อมทั้งเยี่ยมชมการดำเนินการภายในฟาร์มของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมบางฟาร์ม เพื่อให้ทราบถึงการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม และทราบปัญหาในการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม แต่เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 จึงทำให้ไม่สามารถเข้าเยี่ยมชมฟาร์มได้ทุกฟาร์ม ซึ่งระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยอยู่ในช่วงเดือนมีนาคม ถึง เดือนตุลาคม พ.ศ. 2564

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศจากเอกสาร วารสาร บทความทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานต่างๆ ของภาครัฐที่ได้เก็บรวบรวมไว้ รวมทั้งจากเว็บไซต์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 นำข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคม ข้อมูลสภาพทางเศรษฐกิจ พร้อมทั้งข้อมูลการบริการ และการส่งเสริมของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าสูงสุด (max) ค่าต่ำสุด (min) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

4.2 นำข้อมูลปัญหาในการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนมของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าร้อยละ (percentage) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

4.3 เกณฑ์การให้คะแนนระดับปัญหา การกำหนดคะแนนระดับปัญหาของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม (มกษ. 6402(G)-2562)ของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ใช้คำถามแบบเลือกตอบ จำนวน 42 ข้อ โดยให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมเลือกระดับความคิดเห็นต่อปัญหาตามประเด็นที่กำหนด 5 ระดับ ดังนี้

1 คะแนน	คือ	มีระดับความคิดเห็นต่อปัญหาน้อยที่สุด
2 คะแนน	คือ	มีระดับความคิดเห็นต่อปัญหาน้อย
3 คะแนน	คือ	มีระดับความคิดเห็นต่อปัญหาปานกลาง
4 คะแนน	คือ	มีระดับความคิดเห็นต่อปัญหามาก
5 คะแนน	คือ	มีระดับความคิดเห็นต่อปัญหามากที่สุด

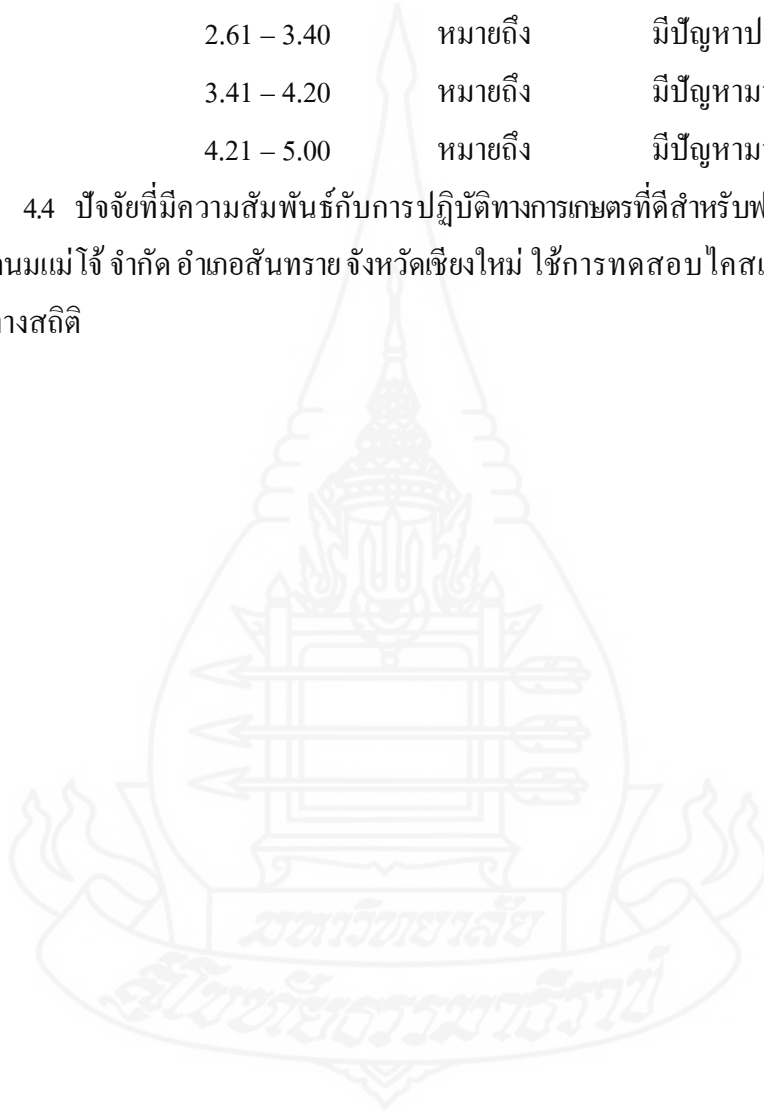
การคำนวณความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

จากนั้นนำมาจัดลำดับระดับปัญหาโดยใช้เกณฑ์การประเมิน และการแปลความหมายตามวิธีการของ บุญชม ศรีสะอาด (2553) แบ่งเป็น 5 ระดับคะแนน

ค่าเฉลี่ยของระดับคะแนน	การแปลความหมายของคะแนน	
1.00 – 1.80	หมายถึง	มีปัญหาน้อยที่สุด
1.81 – 2.60	หมายถึง	มีปัญหาน้อย
2.61 – 3.40	หมายถึง	มีปัญหาปานกลาง
3.41 – 4.20	หมายถึง	มีปัญหามาก
4.21 – 5.00	หมายถึง	มีปัญหามากที่สุด

4.4 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ใช้การทดสอบไคสแควร์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่” ได้แบ่งผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ข้อมูลการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
2. ข้อมูลปัญหาในการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

1. การจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคม ข้อมูลสภาพทางเศรษฐกิจ และข้อมูลการบริการ และการส่งเสริม ดังนี้

1.1 ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก อาชีพเสริม และประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม แสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคม

n=68

ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	56	82.35
หญิง	12	17.65

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n=68

ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ
2. อายุ		
20-30 ปี	3	4.41
31-40 ปี	9	13.24
41-50 ปี	21	30.88
51-60 ปี	20	29.41
มากกว่า 60 ปี	15	22.06
อายุน้อยที่สุด (ปี)	27	
อายุมากที่สุด (ปี)	74	
อายุเฉลี่ย (ปี)	50.76	
ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	11.23	
3. ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	0	0
ประถมศึกษา	32	47.06
มัธยมศึกษาตอนต้น	5	7.35
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	12	17.65
อนุปริญญา/ปวส.	7	10.29
ปริญญาตรี	12	17.65
ปริญญาโท	0	0
สูงกว่า ปริญญาโท	0	0
4. อาชีพหลัก		
ทำนา	2	2.94
ทำสวน/ทำไร่	2	2.94
รับจ้างทั่วไป	0	0
เลี้ยงโคนม	59	86.77
รับราชการ	3	4.41
ค้าขาย	2	2.94

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n=68

ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ
5. อาชีพเสริม		
เลี้ยงโคนม	9	13.23
รับจ้างทั่วไป	0	0
ค้าขาย	0	0
ไม่มีอาชีพเสริม	59	86.77
6. ประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม		
1-10 ปี	33	48.53
11-20 ปี	20	29.41
มากกว่า 20 ปี	15	22.06
ระยะเวลาในการเลี้ยงที่น้อยที่สุด (ปี)	1	
ระยะเวลาในการเลี้ยงที่มากที่สุด (ปี)	33	
ระยะเวลาในการเลี้ยงเฉลี่ย (ปี)	13.71	
ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	9.44	

จากตารางที่ 4.1 ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคม ได้ผลการวิจัยดังนี้

- 1) เพศ พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมเป็นเพศชายมากที่สุด ร้อยละ 82.35 และเป็นเพศหญิง ร้อยละ 17.65
- 2) อายุ พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีอายุ 41-50 ปีมีจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 30.88 รองลงมาเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีอายุ 51-60 ปี ร้อยละ 29.41 อายุ มากกว่า 60 ปี ร้อยละ 22.06 อายุ 31-40 ปี ร้อยละ 13.24 และอายุ 20-30 ปี ร้อยละ 4.41 ตามลำดับ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีอายุน้อยที่สุด 27 ปี และมีอายุมากที่สุด 74 ปี โดยเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีอายุเฉลี่ย 50.76 ± 11.23 ปี
- 3) ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา มากที่สุด ร้อยละ 47.06 รองลงมาเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 17.65 ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 17.65 ระดับอนุปริญญา/ปวส. ร้อยละ 10.29 และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 7.35 ตามลำดับ

4) อาชีพหลัก พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพหลักมากที่สุด ร้อยละ 86.77 รองลงมาเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมประกอบอาชีพรับราชการ ร้อยละ 4.41 ทำนา ร้อยละ 2.94 ทำสวน/ทำไร่ ร้อยละ 2.94 และค้าขาย ร้อยละ 2.94 ตามลำดับ

5) อาชีพเสริม พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมไม่มีอาชีพเสริมมากที่สุด ร้อยละ 86.77 และประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพเสริม ร้อยละ 13.23 ตามลำดับ

6) ประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม มีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม 1-10 ปีมากที่สุด ร้อยละ 48.53 รองลงมาเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม มีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม 11-20 ปี ร้อยละ 29.41 และมีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมมากกว่า 20 ปี ร้อยละ 22.06 ตามลำดับ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม มีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมน้อยที่สุด 1 ปี และมีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมมากที่สุด 33 ปี โดยมีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมเฉลี่ย 13.71 ± 9.44 ปี

1.2 ข้อมูลสภาพทางเศรษฐกิจ ได้แก่ พื้นที่ฟาร์ม เงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม พันธุ์โคนมที่เลี้ยง จำนวนโคนมที่เลี้ยง การได้มาของโคนมในฟาร์ม และจำนวนแรงงานในการเลี้ยงโคนม แสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลสภาพทางเศรษฐกิจ

n=68		
ข้อมูลสภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
1. พื้นที่ฟาร์ม		
1-10 ไร่	54	79.41
11-20 ไร่	10	14.71
21-30 ไร่	1	1.47
มากกว่า 30 ไร่	3	4.41
พื้นที่ฟาร์มน้อยที่สุด (ไร่)	0.25	
พื้นที่ฟาร์มมากที่สุด (ไร่)	80	
พื้นที่ฟาร์มเฉลี่ย (ไร่)	7.84	
ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	12.31	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n=68

ข้อมูลสภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
2. เงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม		
เป็นเงินทุนของตนเอง	23	33.82
เป็นเงินทุนของตนเอง และกู้ยืม	32	47.06
เป็นเงินทุนกู้ยืม	13	19.12
3. แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม¹		
ของตนเอง	23	27.71
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)	35	42.17
ธนาคารพาณิชย์ เช่น ธนาคารออมสิน	1	1.20
สหกรณ์ที่เป็นสมาชิก	24	28.92
4. พันธุ์โคนมที่เลี้ยง¹		
พันธุ์แท้โฮลสไตน์ฟรีเชียน	0	0
พันธุ์ลูกผสมที่มีระดับสายเลือดโฮลสไตน์ฟรีเชียนมากกว่า 75 %	68	94.44
พันธุ์ลูกผสมที่มีระดับสายเลือดโฮลสไตน์ฟรีเชียนมากกว่า 51-75 %	0	0
พันธุ์ลูกผสมที่มีระดับสายเลือดโฮลสไตน์ฟรีเชียนมากกว่า 25-50 %	0	0
พันธุ์ลูกผสมที่มีระดับสายเลือดโฮลสไตน์ฟรีเชียนมากกว่า น้อยกว่า 25%	0	0
พันธุ์แท้อื่นๆ ได้แก่ พันธุ์ชิมเมนทัล พันธุ์เจอร์ซี่ และพันธุ์บราวน์สวิส	3	4.17
พันธุ์อื่น ๆ ได้แก่ พันธุ์ขาวแดง	1	1.39
5. จำนวนโคนมที่เลี้ยง		
1-20 ตัว	9	13.23
21-40 ตัว	27	39.71
41-60 ตัว	25	36.76
มากกว่า 60 ตัว	7	10.30

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n=68

ข้อมูลสภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนโคนมที่น้อยที่สุด (ตัว)	10	
จำนวนโคนมที่มากที่สุด (ตัว)	130	
จำนวนโคนมเฉลี่ย (ตัว)	42.71	
ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	20.46	
6. การได้มาของโคนมในฟาร์ม		
ซื้อจากบริษัทเอกชน	1	1.47
ซื้อจากหน่วยงานราชการ	0	0
ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ	0	0
ผลิตเองภายในฟาร์ม	34	50
อื่นๆ ได้แก่ ฟาร์มใกล้เคียง ฟาร์มเลี้ยงโคนมเก่า (ซื้อยกฟาร์ม) หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ต่างจังหวัด และ ต่างประเทศ (ประเทศฝรั่งเศส)	33	48.53
7. จำนวนแรงงานในการเลี้ยงโคนม		
1-3 คน	56	82.35
4-6 คน	10	14.71
มากกว่า 6 คน	2	2.94
จำนวนแรงงานที่น้อยที่สุด (คน)	1	
จำนวนแรงงานที่มากที่สุด (คน)	7	
จำนวนแรงงานเฉลี่ย	2.72	
ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.18	

หมายเหตุ¹ เกษตรกรสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.2 ข้อมูลสภาพทางเศรษฐกิจ ได้ผลการวิจัยดังนี้

1) **พื้นที่ฟาร์ม** พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีพื้นที่ฟาร์ม 1-10 ไร่มากที่สุด ร้อยละ 79.41 รองลงมาเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีพื้นที่ฟาร์ม 11-20 ไร่ ร้อยละ 14.71 มีพื้นที่ฟาร์มมากกว่า 30 ไร่ ร้อยละ 4.41 และมีพื้นที่ฟาร์ม 21-30 ไร่ ร้อยละ 1.47 ตามลำดับ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีพื้นที่ฟาร์มน้อยที่สุด 0.25 ไร่ และมีพื้นที่ฟาร์มมากที่สุด 80 ไร่ โดยมีพื้นที่ฟาร์มเฉลี่ย 7.84 ± 12.31 ไร่ต่อฟาร์ม

2) **เงินทุน และแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม** พบว่า เงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม โดยเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีการใช้เงินทุนของตนเอง และกู้ยืมมากที่สุด ร้อยละ 47.06 รองลงมา เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีการใช้เงินทุนของตนเอง ร้อยละ 33.82 และมีการใช้เงินทุนกู้ยืม ร้อยละ 19.12 ตามลำดับ แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)มากที่สุด ร้อยละ 42.17 รองลงมาเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีการกู้ยืมเงินจากสหกรณ์ที่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมเป็นสมาชิก ร้อยละ 28.92 จากแหล่งเงินทุนของตนเอง ร้อยละ 27.71 และจากธนาคารพาณิชย์ เช่น ธนาคารออมสิน ร้อยละ 1.20 ตามลำดับ

3) **พันธุ์โคนมที่เลี้ยง** พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมเลี้ยงโคนมพันธุ์ลูกผสมที่มีระดับสายเลือดโฮลสไตน์ฟรีเซียนมากกว่า 75%มากที่สุด ร้อยละ 94.44 รองลงมาเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมเลี้ยงโคนมพันธุ์แท้อื่นๆ ได้แก่ พันธุ์ซิมเมนทาล พันธุ์เจอร์ซี่ และพันธุ์บราวน์สวิส ร้อยละ 4.17 และ โคนมพันธุ์อื่นๆ ได้แก่ พันธุ์ขาวแดง ร้อยละ 1.39 ตามลำดับ

4) **จำนวนโคนมที่เลี้ยง** พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีจำนวนโคนม 21-40 ตัวมากที่สุด ร้อยละ 39.71 รองลงมาเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีจำนวนโคนม 41-60 ตัว ร้อยละ 36.76 มีจำนวนโคนม 1-20 ตัว ร้อยละ 13.23 และมีจำนวนโคนมมากกว่า 60 ตัว ร้อยละ 10.30 ตามลำดับ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีจำนวนโคนมที่น้อยที่สุด 10 ตัว และมีจำนวนโคนมที่มากที่สุด 130 ตัว โดยมีจำนวนโคนมที่เลี้ยงเฉลี่ยต่อฟาร์ม 42.71 ± 20.46 ตัว

5) **การได้มาของโคนมในฟาร์ม** พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมได้โคนมมาจากการผลิตโคนมเองภายในฟาร์มมากที่สุด ร้อยละ 50 รองลงมาเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมได้โคนมมาจากแหล่งอื่น ๆ ได้แก่ ฟาร์มใกล้เคียง ฟาร์มเลี้ยงโคนมเก่า (ชื่อยกฟาร์ม) หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ต่างจังหวัด และต่างประเทศ (ประเทศฝรั่งเศส) ร้อยละ 48.53 และจากบริษัทเอกชน ร้อยละ 1.47 ตามลำดับ

6) **จำนวนแรงงานในการเลี้ยงโคนม** พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีจำนวนแรงงาน 1-3 คนมากที่สุด ร้อยละ 82.35 รองลงมาเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีจำนวนแรงงาน 4-6 คน ร้อยละ 14.71 และมีจำนวนแรงงานมากกว่า 6 คน ร้อยละ 2.94 ตามลำดับ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีจำนวนแรงงานน้อยที่สุด 1 คน

และมีจำนวนแรงงานมากที่สุด 7 คน โดยมีจำนวนแรงงานในการเลี้ยงโคนมเฉลี่ย 2.72 ± 1.18 คนต่อฟาร์ม

1.3 ข้อมูลการบริการ และการส่งเสริม ได้แก่ การได้รับการฝึกอบรม หัวข้อที่ได้รับการฝึกอบรม หัวข้อที่ต้องการฝึกอบรมเพิ่มเติม หน่วยงานที่จัดฝึกอบรม ความต้องการให้สหกรณ์สนับสนุน การเล็งเห็นถึงความสำคัญของการได้รับมาตรฐานฟาร์มจากกรมปศุสัตว์ และสหกรณ์ สร้างแรงจูงใจต่อการเข้ารับการรับรองมาตรฐานฟาร์ม แสดงในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลการบริการ และการส่งเสริม

n=68		
ข้อมูลการบริการ และการส่งเสริม	จำนวน	ร้อยละ
1. การได้รับการฝึกอบรม		
ได้รับการฝึกอบรม	68	100
ไม่ได้รับการฝึกอบรม	0	0
2. หัวข้อที่ได้รับการฝึกอบรม¹		
การเลี้ยงโคนม	68	22.01
การจัดการฟาร์ม	68	22.01
การจัดการแปลงหญ้า	37	11.96
การผสมเทียมโคนม	68	22.01
หัวข้ออื่นๆ เช่น มาตรฐานฟาร์มโคนม (การตรวจประเมิน และเกณฑ์ข้อกำหนด (Checklist) กฏระเบียบที่เกี่ยวข้อง)	68	22.01
3. หัวข้อที่ต้องการฝึกอบรมเพิ่มเติม¹		
การแปรรูปน้ำนมดิบ	3	3.53
เทคโนโลยีการปรับปรุงพันธุ์สัตว์	18	21.18
การจัดการอาหารสำหรับโคนม	25	29.41
การจัดการตลาด	18	21.18
ไม่ต้องการฝึกอบรมเพิ่มเติม	21	24.70

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n=68

ข้อมูลการบริการ และการส่งเสริม	จำนวน	ร้อยละ
4. หน่วยงานที่จัดฝึกอบรม¹		
กรมปศุสัตว์	68	35.23
ศูนย์ฝึกอบรมการเลี้ยงโคนม	68	35.23
ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์	0	0
สหกรณ์โคนมที่ท่านเป็นสมาชิก	13	6.74
หน่วยงานอื่นๆ ได้แก่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำกัด	44	22.80
5. ความต้องการให้สหกรณ์สนับสนุน¹		
ปรับลดต้นทุนอาหารสัตว์	68	33.50
ประกันราคาน้ำนมดิบ	67	33.00
ปรับลดต้นทุนในการเลี้ยงโคนม	38	18.72
จัดหาแหล่งเงินกู้ยืม ดอกเบี้ยต่ำ	30	14.78
6. การเล็งเห็นถึงความสำคัญของการได้รับมาตรฐาน		
ฟาร์มจากกรมปศุสัตว์		
เห็นความสำคัญ ¹	68	100
- ผลผลิตน้ำนมดิบเพิ่มขึ้น	68	25
- น้ำนมมีคุณภาพดี	68	25
- จำหน่ายน้ำนมได้ในราคาที่สูงขึ้น	68	25
- ผู้บริโภคได้บริโภคน้ำนมที่มีคุณภาพ	68	25
ไม่เห็นความสำคัญ	0	0
7. สหกรณ์สร้างแรงจูงใจต่อการเข้ารับการรับรอง		
มาตรฐานฟาร์ม		
สร้างแรงจูงใจ ¹	68	100
- เพิ่มราคารับซื้อน้ำนมดิบ	68	50
- ส่งเสริมให้สมาชิกเข้ารับการรับรองมาตรฐานฟาร์มโคนม	68	50
ไม่สร้างแรงจูงใจ	0	0

หมายเหตุ ¹ เกษตรกรสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.3 ข้อมูลการบริการ และการส่งเสริมได้ผลการวิจัยดังนี้

- 1) การได้รับการฝึกอบรม พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ได้รับการฝึกอบรม ร้อยละ 100
- 2) หัวข้อที่ได้รับการฝึกอบรม พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ได้รับการฝึกอบรม ในหัวข้อการเลี้ยงโคนม การจัดการฟาร์ม การผสมเทียมโคนม และหัวข้ออื่นๆ เช่น มาตรฐานฟาร์มโคนม (การตรวจประเมิน และเกณฑ์ข้อกำหนด (Checklist) กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง)มากที่สุด ร้อยละ 22.01 และหัวข้อการจัดการแปลงหญ้า ร้อยละ 11.96 ตามลำดับ
- 3) หัวข้อที่ต้องการฝึกอบรมเพิ่มเติม พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ต้องการฝึกอบรมเพิ่มเติมในหัวข้อ การจัดการอาหารสำหรับโคนมมากที่สุด ร้อยละ 29.41 รองลงมาเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมไม่ต้องการฝึกอบรมเพิ่มเติม ร้อยละ 24.70 เทคโนโลยีการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ ร้อยละ 21.18 การจัดการตลาด ร้อยละ 21.18 และการแปรรูปน้ำนมดิบ ร้อยละ 3.53 ตามลำดับ
- 4) หน่วยงานที่จัดฝึกอบรม พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ได้รับการฝึกอบรมจากหน่วยงานกรมปศุสัตว์ และศูนย์ฝึกอบรมการเลี้ยงโคนมมากที่สุด ร้อยละ 35.23 รองลงมาเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมได้รับการฝึกอบรมจากหน่วยงานอื่นๆ ได้แก่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ร้อยละ 22.80 และจากสหกรณ์โคนมที่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมเป็นสมาชิก ร้อยละ 6.74 ตามลำดับ
- 5) ความต้องการให้สหกรณ์สนับสนุน พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีความต้องการให้สหกรณ์สนับสนุน 3 อันดับแรกในด้านการปรับลดต้นทุนอาหารสัตว์มากที่สุด ร้อยละ 33.50 รองลงมาการประกันราคาน้ำนมดิบ ร้อยละ 33 และการปรับลดต้นทุนในการเลี้ยงโคนม ร้อยละ 18.72 ตามลำดับ
- 6) การเล็งเห็นถึงความสำคัญของการได้รับมาตรฐานฟาร์มจากกรมปศุสัตว์ พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมเห็นความสำคัญของการได้รับมาตรฐานฟาร์มจากกรมปศุสัตว์ทั้งหมด เนื่องจากเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมเห็นความสำคัญในด้านผลผลิตน้ำนมดิบเพิ่มขึ้น ร้อยละ 25 น้ำนมดิบมีคุณภาพดี ร้อยละ 25 จำหน่ายน้ำนมดิบได้ในราคาที่สูงขึ้น ร้อยละ 25 และผู้บริโภคได้บริโภคน้ำนมที่มีคุณภาพ ร้อยละ 25
- 7) สหกรณ์สร้างแรงจูงใจต่อการเข้ารับการรับรองมาตรฐานฟาร์ม พบว่า สหกรณ์มีการสร้างแรงจูงใจต่อการเข้ารับการรับรองมาตรฐานฟาร์ม โดยการเพิ่มราคารับซื้อน้ำนมดิบ ร้อยละ 50 และส่งเสริมให้สมาชิกเข้ารับการรับรองมาตรฐานฟาร์มโคนม ร้อยละ 50

1.4 ข้อมูลการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

ข้อมูลการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม โดยแยกผลการวิเคราะห์ห่อออกเป็น 7 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม บุคลากร สุขภาพสัตว์ สวัสดิภาพสัตว์ สิ่งแวดล้อม และการบันทึกข้อมูล

1.4.1 องค์ประกอบฟาร์ม

ตารางที่ 4.4 ประเด็นองค์ประกอบฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม

n=68

ประเด็น	ใช่ (ร้อยละ)	ไม่ใช่ (ร้อยละ)
1. องค์ประกอบฟาร์ม		
1.1 สถานที่ตั้ง		
1) ฟาร์มของท่านมีสถานที่ตั้งที่เหมาะสมกับการเลี้ยงโคนม และมีการคมนาคมสะดวก	64 (94.12)	4 (5.88)
2) ฟาร์มของท่านตั้งอยู่ในบริเวณที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากแหล่งกำเนิดมลพิษ เช่น โรงงานอุตสาหกรรม แหล่งชุมชน ตลาดนัดค้าสัตว์ โรงฆ่าสัตว์	66 (97.06)	2 (2.94)
3) ฟาร์มของท่านตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ไม่เสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วม	68 (100)	0 (0)
1.2 ฝูงและลักษณะฟาร์ม		
1) ฟาร์มของท่านมีขนาดพื้นที่เพียงพอเหมาะสมสำหรับเลี้ยงโคนม สามารถจัดแบ่งพื้นที่ได้ตามหลักวิชาการ	61 (89.71)	7 (10.29)
2) ฟาร์มของท่านมีการวางผังฟาร์มที่ดี แยกพื้นที่เลี้ยงสัตว์ออกจากที่พักอาศัยอย่างชัดเจน	54 (79.41)	14 (20.59)
1.3 โรงเรือน		
1) ฟาร์มของท่านสร้างโรงเรือนเลี้ยงโค และโรงรีดนมด้วยวัสดุที่คงทน แข็งแรง ง่ายต่อการทำความสะอาด และบำรุงรักษา มีหลังคา กันแดดกันฝน มีแสงสว่างเพียงพอ มีอากาศถ่ายเทสะดวก พื้นเรียบไม่ลื่น มีการระบายน้ำและของเสียได้ดี ไม่มีส่วนยื่นแหลมที่เป็นอันตรายต่อบุคลากร และโคนม	55 (80.88)	13 (19.12)

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n=68

ประเด็น	ใช่ (ร้อยละ)	ไม่ใช่ (ร้อยละ)
2) ฟาร์มของท่านมีพื้นที่ โรงเรือนเลี้ยงโคที่เพียงพอกับจำนวนโค และสัตว์อยู่ได้อย่างสบาย	56 (82.35)	12 (17.65)
3) ฟาร์มของท่านมีราง หรือภาชนะใส่อาหาร และน้ำเพียงพอกับขนาด อายุ และจำนวนโค อยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม ที่ให้โคเข้าถึงได้ง่าย พร้อมทั้งทำความสะอาดง่าย และไม่มีส่วนแหลมคมที่จะเป็นอันตรายต่อโค	65 (95.59)	3 (4.41)
4) ฟาร์มของท่านมีของบังคับสัตว์ หรือของเลี้ยงโค หรือของรีดนมแทน	68 (100)	0 (0)
1.4 เครื่องมือและอุปกรณ์		
1) ฟาร์มของท่านมีเครื่องมือและอุปกรณ์เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในฟาร์ม (เลี้ยงสัตว์และรีดนม) และมีสถานที่เก็บเป็นสัดส่วน สะดวกต่อการปฏิบัติงาน	65 (95.59)	3 (4.41)
2) ฟาร์มของท่านติดตั้ง หรือเลือกใช้เครื่องมืออย่างถูกต้องเหมาะสม ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ส่งผลกระทบต่อผลผลิต และไม่ทำให้โคนมบาดเจ็บ	65 (95.59)	3 (4.41)
ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบฟาร์ม	91.84	8.16

จากตารางที่ 4.4 ประเด็นองค์ประกอบฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ประกอบด้วย 4 ประเด็น ได้แก่ 1) สถานที่ตั้ง 2) ฝั่งและลักษณะฟาร์ม 3) โรงเรือน และ 4) เครื่องมือและอุปกรณ์ ได้ผลการวิจัยดังนี้

1) สถานที่ตั้ง พบว่า ฟาร์มโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม มีสถานที่ตั้งที่เหมาะสมกับการเลี้ยงโคนม และมีการคมนาคมสะดวก ร้อยละ 94.12 แต่ยังมีฟาร์มโคนมที่มีสถานที่ตั้งไม่เหมาะสมกับการเลี้ยงโคนม ร้อยละ 5.88 และฟาร์มโคนมตั้งอยู่ในบริเวณที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากแหล่งกำเนิดมลพิษ เช่น โรงงานอุตสาหกรรม แหล่งชุมชน ตลาดนัดค้าสัตว์ โรงฆ่าสัตว์ ร้อยละ 97.06 แต่ยังมีฟาร์มโคนมที่ตั้งฟาร์มอยู่ใกล้กับแหล่งกำเนิดมลพิษ ร้อยละ 2.94 และฟาร์มโคนมตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ไม่เสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วม ร้อยละ 100

2) **ฝักรวมและลักษณะฟาร์ม** พบว่า ฟาร์มโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีขนาดพื้นที่เพียงพอเหมาะสมสำหรับเลี้ยงโคนม สามารถจัดแบ่งพื้นที่ได้ตามหลักวิชาการ ร้อยละ 89.71 แต่ยังมีฟาร์มโคนมที่มีขนาดพื้นที่ไม่เพียงพอสำหรับการเลี้ยงโคนม และไม่สามารถจัดแบ่งพื้นที่ตามหลักวิชาการ ร้อยละ 10.29 และฟาร์มโคนมมีการวางผังฟาร์มที่ดี แยกพื้นที่เลี้ยงสัตว์ออกจากที่พักอาศัยอย่างชัดเจน ร้อยละ 79.41 แต่ยังมีฟาร์มโคนมที่ไม่มีการวางผังฟาร์มที่ดี ร้อยละ 20.59

3) **โรงเรือน** พบว่า ฟาร์มโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม มีการสร้างโรงเรือนเลี้ยงโคและโรงรีดนมด้วยวัสดุที่คงทน แข็งแรงง่ายต่อการทำความสะอาด และบำรุงรักษา มีหลังคา กันแดด กันฝน มีแสงสว่างเพียงพอ มีอากาศถ่ายเทสะดวก พื้นเรียบ ไม่ลื่น มีการระบายน้ำ และของเสียได้ดี ไม่มีส่วนยื่นแหลมที่เป็นอันตรายต่อบุคลากร และโคนม ร้อยละ 80.88 แต่ยังมีฟาร์มโคนมที่มีโครงสร้างโรงเรือนเลี้ยงโคที่ไม่เหมาะสม ร้อยละ 19.12 ฟาร์มโคนมมีพื้นที่โรงเรือนเลี้ยงโคที่เพียงพอกับจำนวนโค และสัตว์อยู่ได้อย่างสบาย ร้อยละ 82.35 แต่ยังมีฟาร์มโคนมที่มีพื้นที่โรงเรือนเลี้ยงโคที่ไม่เพียงพอ ร้อยละ 17.65 และฟาร์มโคนม มีราง หรือภาชนะใส่อาหาร และน้ำเพียงพอกับขนาด อายุ และจำนวนโค อยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมที่ให้โคเข้าถึงได้ง่าย พร้อมทั้งทำความสะอาดง่าย และไม่มีส่วนแหลมคมที่จะเป็นอันตรายต่อโค ร้อยละ 95.59 แต่ยังมีฟาร์มโคนมที่มีราง หรือภาชนะใส่อาหารและน้ำไม่เพียงพอต่อจำนวนโค ร้อยละ 4.41 และฟาร์มโคนมมีของบังกั๊บสัตว์ หรือช่องเลี้ยงโค หรือช่องรีดนมแทน ร้อยละ 100

4) **เครื่องมือและอุปกรณ์** พบว่า ฟาร์มโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม มีเครื่องมือและอุปกรณ์เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในฟาร์ม (เลี้ยงสัตว์ และรีดนม) มีสถานที่เก็บเป็นสัดส่วน สะดวกต่อการปฏิบัติงาน ร้อยละ 95.59 แต่ยังมีฟาร์มโคนมที่มีเครื่องมือและอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ร้อยละ 4.41 และฟาร์มโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม มีการติดตั้ง หรือเลือกใช้เครื่องรีดนมอย่างถูกต้อง เหมาะสม ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ร้อยละ 95.59 แต่ยังมีฟาร์มโคนมที่ติดตั้ง หรือเลือกใช้เครื่องรีดนมไม่เหมาะสม ร้อยละ 4.41

ดังนั้น องค์ประกอบฟาร์ม พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมเฉลี่ย ร้อยละ 91.84 และไม่มีจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมเฉลี่ย ร้อยละ 8.16

1.4.2 การจัดการฟาร์ม

ตารางที่ 4.5 ประเด็นการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม

n=68

ประเด็น	ใช่ (ร้อยละ)	ไม่ใช่ (ร้อยละ)
2. การจัดการฟาร์ม		
2.1 เอกสารแสดงขั้นตอนการปฏิบัติงาน		
1) ฟาร์มของท่านมีเอกสาร หรือหลักฐานที่แสดง ขั้นตอนการปฏิบัติงานในฟาร์ม และปฏิบัติตามขั้นตอนที่ กำหนดอย่างสม่ำเสมอ	63 (92.65)	5 (7.35)
2.2 การจัดการอาหารสำหรับโคนม		
1) ฟาร์มของท่านมีอาหารเพียงพอ เหมาะสมกับความ ต้องการของโคแต่ละช่วงอายุ	59 (86.77)	9 (13.23)
2) ฟาร์มของท่านใช้อาหารชั้นที่มีคุณภาพและมีมาตรฐาน	68 (100)	0 (0)
3) ฟาร์มของท่านมีการผสม หรือเติมยาสัตว์ในน้ำ หรืออาหารอยู่ภายใต้การดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม และแยกเก็บพร้อมทั้งติดป้ายบ่งชี้	64 (94.12)	4 (5.88)
4) ฟาร์มของท่านมีสถานที่เก็บอาหารเหมาะสม สามารถป้องกันการปนเปื้อน และการเสื่อมสภาพของอาหารได้	52 (76.47)	16 (23.53)
2.3 การจัดการน้ำใช้ในฟาร์ม		
1) ฟาร์มของท่านมีน้ำสำหรับ โคนมในปริมาณเพียงพอ ทั้งอุปโภค และบริโภค สะอาด และมีคุณภาพดี	67 (98.53)	1 (1.47)
2.4 การจัดการการรีดนมและการขนส่ง		
2.4.1 ก่อนการรีดนม		
1) ฟาร์มของท่าน ดำเนินการเตรียมแม่โคก่อน การรีดนม ตามหลักวิธี และทดสอบเต้านมอีกเสบด้วยน้ำยา CMT เป็นประจำ หรืออย่างน้อย 2 สัปดาห์ต่อครั้ง	55 (80.88)	13 (19.12)

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

n=68

ประเด็น	ใช่ (ร้อยละ)	ไม่ใช่ (ร้อยละ)
2.4.2 การรีดนม		
1) ฟาร์มของท่านดำเนินการตามหลักวิธีการรีดนม และหลังรีดนมเสร็จจุ่มหัวนมโคในน้ำยาจุ่มหัวนมทุกครั้ง	56 (82.35)	12 (17.65)
2) ฟาร์มของท่านใช้ยากับโคนมต้องพ่นระยะหยุดยาก่อนการรีดนม และต้องนำน้ำนมไปตรวจหาสารตกค้าง	68 (100)	0 (0)
3) ฟาร์มของท่านใช้อุปกรณ์การรีดนมที่สะอาด และผ่านการฆ่าเชื้อทุกครั้ง	65 (95.59)	3 (4.41)
4) ฟาร์มของท่านผู้รีดนมมีสุขภาพแข็งแรง และแต่งกายสะอาดทุกครั้ง	62 (91.18)	6 (8.82)
2.4.3 การขนส่งน้ำนมดิบ		
1) ฟาร์มของท่านหลังจากรีดนมโคเสร็จ จะดำเนินการรวบรวมและส่งน้ำนมดิบไปยังศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบหรือโรงงานแปรรูปโดยเร็วหรือตามเวลาที่กำหนด	68 (100)	0 (0)
2) ฟาร์มของท่านหลังจากส่งน้ำนมเสร็จ จะดำเนินการล้างถังนมให้สะอาด ฆ่าเชื้อทันที และคว่ำทิ้งให้แห้งเก็บในที่สะอาด ป้องกันสัตว์พาหะ และฝุ่นละอองก่อนนำมาใช้ในครั้งต่อไป	65 (95.59)	3 (4.41)
2.5 การทำความสะอาดและบำรุงรักษา		
1) ฟาร์มของท่านมีการทำความสะอาดโรงเรือน เครื่องมือ และอุปกรณ์หลังการใช้งานอย่างสม่ำเสมอ	68 (100)	0 (0)
2) ฟาร์มของท่านมีการบำรุงรักษาโรงเรือน เครื่องมือ และอุปกรณ์เลี้ยงโคมีการตรวจสอบ และซ่อมบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดีใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ มีความปลอดภัยต่อตัวโค และผู้ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ	48 (70.59)	20 (29.41)

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

n=68

ประเด็น	ใช่ (ร้อยละ)	ไม่ใช่ (ร้อยละ)
3) ฟาร์มของท่านใช้สารเคมี ยามาซื้อ หรือวัตถุดิบตราย ด้านการปศุสัตว์ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมปศุสัตว์ หรือคณะกรรมการ อาหารและยา และใช้ตามคำแนะนำในฉลาก หรือตามคำแนะนำ ของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม และจัดเก็บเป็นสัดส่วน ค่าเฉลี่ยการจัดการฟาร์ม	68 (100)	0 (0)
	91.54	8.46

จากตารางที่ 4.5 ประเด็นการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ประกอบด้วย 5 ประเด็น ได้แก่ 1) เอกสารแสดงขั้นตอนการปฏิบัติงาน 2) การจัดการอาหารสำหรับโคนม 3) การจัดการน้ำใช้ในฟาร์ม 4) การจัดการการรีดนม และการขนส่ง และ 5) การทำความสะอาด และบำรุงรักษา ได้ผลการวิจัยดังนี้

1) เอกสารแสดงขั้นตอนการปฏิบัติงาน พบว่า ฟาร์มโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีเอกสาร หรือหลักฐานที่แสดงขั้นตอนการปฏิบัติงานในฟาร์ม และปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอ ร้อยละ 92.65 แต่ยังมีฟาร์ม โคนมที่ไม่มีการบันทึกการปฏิบัติงานในฟาร์มอย่างสม่ำเสมอ ร้อยละ 7.35

2) การจัดการอาหารสำหรับโคนม พบว่า ฟาร์มโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีอาหารเพียงพอ เหมาะสมกับความต้องการของโคแต่ละช่วงอายุ ร้อยละ 86.77 แต่ยังมีฟาร์มโคนมที่มีอาหารไม่เพียงพอ ร้อยละ 13.23 ฟาร์มโคนมมีอาหารชั้นสำหรับโคนมมีคุณภาพ และมีมาตรฐาน ร้อยละ 100 ฟาร์มโคนมมีการผสม หรือเติมยาสัตว์ในน้ำ หรืออาหารอยู่ภายใต้การดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม และแยกเก็บพร้อมทั้งติดป้ายบ่งชี้ ร้อยละ 94.12 แต่ยังมีฟาร์มโคนมที่ไม่มีการแยกเก็บยาสัตว์และติดป้ายบ่งชี้ ร้อยละ 5.88 ฟาร์มโคนมมีสถานที่เก็บอาหารเหมาะสม สามารถป้องกันการปนเปื้อน และการเสื่อมสภาพของอาหารได้ ร้อยละ 76.47 แต่ยังมีฟาร์มโคนมมีสถานที่เก็บอาหารไม่เหมาะสม ร้อยละ 23.53

3) การจัดการน้ำใช้ในฟาร์ม พบว่า ฟาร์มโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีน้ำสำหรับโคนมในปริมาณที่เพียงพอทั้งอุปโภค และบริ โภค สะอาด และมีคุณภาพดี ร้อยละ 98.53 แต่ยังมีฟาร์มโคนมที่ขาดแคลนน้ำใช้ในช่วงฤดูแล้ง ร้อยละ 1.47

4) การจัดการการรีดนมและการขนส่ง

4.1 ก่อนการรีดนม พบว่า ฟาร์มโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม มีการเตรียมแม่โค ก่อนการรีดนมตามหลักวิธี และทดสอบเต้านมอีกเสบด้วยน้ำยา CMTเป็นประจำ หรืออย่างน้อย 2 สัปดาห์ต่อครั้ง ร้อยละ 80.88 แต่ยังมีฟาร์มโคนมที่ไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนก่อนการรีดนม ร้อยละ 19.12

4.2 การรีดนม พบว่า ฟาร์มโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม มีการปฏิบัติตามหลักวิธีการรีดนม และหลังรีดนมเสร็จจุ่มหัวนมโคนน้ำยาจุ่มหัวนมทุกครั้ง ร้อยละ 82.35 แต่ยังมีฟาร์มโคนมที่ปฏิบัติตามหลักวิธีการรีดนมบางครั้ง ไม่สม่ำเสมอ ร้อยละ 17.65 กรณีใช้ยากับโคนม ต้องพันระย้าหุดยาก่อนการรีดนม และต้องนำน้ำนมไปตรวจหาสารตกค้าง ร้อยละ 100 ฟาร์มโคนมที่มีการใช้อุปกรณ์การรีดนมที่สะอาด และผ่านการฆ่าเชื้อทุกครั้ง ร้อยละ 95.59 แต่ยังมีฟาร์มโคนมที่มีการใช้อุปกรณ์การรีดนมผ่านการฆ่าเชื้อบางครั้ง ร้อยละ 4.41 และผู้รีดนมมีสุขภาพแข็งแรง และแต่งกายสะอาดทุกครั้ง ร้อยละ 91.18 แต่ยังมีฟาร์มโคนมที่ผู้รีดนมแต่งกายไม่เหมาะสม ร้อยละ 8.82

4.3 การขนส่งน้ำนมดิบ พบว่า ฟาร์มโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม หลังจากรีดนมโคเสร็จจะดำเนินการรวบรวม และส่งน้ำนมดิบไปยังศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ หรือโรงงานแปรรูป โดยเร็ว หรือตามเวลาที่กำหนด ร้อยละ 100 และหลังจากส่งน้ำนมเสร็จจะดำเนินการล้างถังนมให้สะอาด ฆ่าเชื้อทันที และคว่ำฟุ้งให้แห้งเก็บในที่สะอาด ป้องกันสัตว์พาหะ และฝุ่นละออง ก่อนนำมาใช้ในครั้งต่อไป ร้อยละ 95.59 แต่ยังมีฟาร์มโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ที่มีการเก็บถังนมในบริเวณที่ไม่เหมาะสม ร้อยละ 4.41

5) การทำความสะอาดและบำรุงรักษา พบว่า ฟาร์มโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม มีการทำความสะอาดโรงเรือน เครื่องมือ และอุปกรณ์หลังการใช้งานอย่างสม่ำเสมอ ร้อยละ 100 ฟาร์มโคนมมีการบำรุงรักษาโรงเรือน เครื่องมือ และอุปกรณ์เลี้ยงโคมีการตรวจสอบ และซ่อมบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดีใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ มีความปลอดภัยต่อตัวโค และผู้ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ร้อยละ 70.59 แต่ยังมีฟาร์มโคนมที่ขาดการบำรุงรักษาโรงเรือน และซ่อมบำรุงรักษาให้ใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ ร้อยละ 29.41 และฟาร์มโคนมมีการใช้สารเคมี ยาฆ่าเชื้อ หรือวัตถุอันตราย ด้านการปศุสัตว์ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมปศุสัตว์ หรือคณะกรรมการอาหารและยา และใช้ตามคำแนะนำในฉลาก หรือตามคำแนะนำของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม และจัดเก็บเป็นสัดส่วน ร้อยละ 100

การจัดการฟาร์ม พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมเฉลี่ย ร้อยละ 91.54 และไม่มีการจัดการฟาร์มตามปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมเฉลี่ย ร้อยละ 8.46

1.4.3 บุคลากร

ตารางที่ 4.6 ประเด็นบุคลากรตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม

n=68

ประเด็น	ใช่ (ร้อยละ)	ไม่ใช่ (ร้อยละ)
3. บุคลากร		
1) ฟาร์มของท่านมีจำนวนบุคลากรเหมาะสมกับจำนวนโคที่เลี้ยง และจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน	64 (94.12)	4 (5.88)
2) ฟาร์มของท่านมีผู้ประกอบการหรือบุคลากรที่เลี้ยงโคมีความรู้ ประสบการณ์ และได้รับการฝึกอบรม หรือได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการเลี้ยงโคอย่างถูกต้อง	59 (86.77)	9 (13.23)
3) ฟาร์มของท่านมีสัตวแพทย์ที่ได้รับการรับรองเป็นผู้ควบคุมฟาร์มดูแลสุขภาพโค	68 (100)	0 (0)
4) ฟาร์มของท่านมีบุคลากรที่ปฏิบัติงานในฟาร์มได้รับการตรวจสอบสุขภาพอย่างน้อยปีละ 1 ครั้งว่าไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง	68 (100)	0 (0)
ค่าเฉลี่ยบุคลากร	95.22	4.78

จากตารางที่ 4.6 ประเด็นบุคลากรตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ได้ผลการวิจัยดังนี้

บุคลากร พบว่า ฟาร์มโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม มีจำนวนบุคลากรเหมาะสมกับจำนวนโคที่เลี้ยง และจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน ร้อยละ 94.12 แต่ยังมีฟาร์มโคนมที่มีจำนวนบุคลากรไม่เหมาะสมกับจำนวนโคที่เลี้ยง ร้อยละ 5.88 ฟาร์มโคนมมีผู้ประกอบการหรือบุคลากรที่เลี้ยงโคที่มีความรู้ ประสบการณ์ และได้รับการฝึกอบรม หรือได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการเลี้ยงโคอย่างถูกต้อง ร้อยละ 86.76 แต่ยังมีฟาร์มโคนม ที่มีผู้ประกอบการขาดแคลนประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม ร้อยละ 13.24 ฟาร์มโคนม มีสัตวแพทย์ที่ได้รับการรับรองเป็นผู้ควบคุมฟาร์มดูแลสุขภาพโค ร้อยละ 100 และฟาร์มโคนมมีบุคลากรที่ปฏิบัติงานในฟาร์มได้รับการตรวจสอบสุขภาพอย่างน้อยปีละ 1 ครั้งว่าไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง ร้อยละ 100

บุคลากร พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนมเฉลี่ย ร้อยละ 95.22 และไม่มีการจัดการฟาร์มตามปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมเฉลี่ย ร้อยละ 4.78

1.4.4 สุขภาพสัตว์

ตารางที่ 4.7 ประเด็นสุขภาพสัตว์ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม

ประเด็น	n=68	
	ใช่ (ร้อยละ)	ไม่ใช่ (ร้อยละ)
4. สุขภาพสัตว์		
4.1 การป้องกันและควบคุมโรค		
1) ฟาร์มของท่านมีการทำเครื่องหมายประจำตัวโคทุกตัว	68 (100)	0 (0)
2) ฟาร์มของท่านมีการดูแลสุขภาพโค ใช้ยา และ โปรแกรมวัคซีนอยู่ภายใต้การดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย	68 (100)	0 (0)
3) ฟาร์มของท่านมีการป้องกันและฆ่าเชื้อโรคจากยานพาหนะ อุปกรณ์ และบุคคลภายนอกก่อนเข้าฟาร์ม พร้อมทั้งมีการจดบันทึกข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ	64 (94.12)	4 (5.88)
4) ฟาร์มของท่านมีมาตรการควบคุมสัตว์พาหะภายในบริเวณฟาร์ม และพื้นที่โดยรอบฟาร์ม	68 (100)	0 (0)
5) ฟาร์มของท่านระบุแหล่งที่มาของโคใหม่ในแบบบันทึกข้อมูล พร้อมทั้งกักโรค และตรวจสุขภาพโคใหม่ก่อนเข้าฟาร์มทุกครั้ง	64 (94.12)	4 (5.88)
6) ฟาร์มของท่านกรณี เกิด โรคระบาด หรือสงสัยว่าเกิดโรคระบาดได้ปฏิบัติตามกฎหมาย โรคระบาดสัตว์ และตามคำแนะนำของกรมปศุสัตว์	68 (100)	0 (0)
7) ฟาร์มของท่านมีการจัดการซากโค ในกรณี ที่ตายด้วยโรค ระบาดจัดการตามกฎหมาย โรคระบาดสัตว์ หรือที่ตายแบบธรรมชาติ ทั้งหมดต้องอยู่ในความดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม	68 (100)	0 (0)

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ประเด็น	n=68	
	ใช่ (ร้อยละ)	ไม่ใช่ (ร้อยละ)
4.2 การบำบัดโรคสัตว์		
1) ฟาร์มของท่านการบำบัดโรคอยู่ในความดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม และข้อกำหนดในมาตรฐานสินค้าเกษตร	68 (100)	0 (0)
2) ฟาร์มของท่านมีการจัดเก็บวัคซีน หรือยาสัตว์ที่ฟาร์มตามคำแนะนำ และเก็บเป็นสัดส่วน	64 (94.12)	4 (5.88)
เฉลี่ยสุขภาพสัตว์	98.04	1.96

จากตารางที่ 4.7 ประเด็นสุขภาพสัตว์ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ประกอบด้วย 2 ประเด็น ได้แก่

1) การป้องกันและควบคุมโรค พบว่า ฟาร์มโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม มีการทำเครื่องหมายประจำตัวโคทุกตัว ร้อยละ 100 ฟาร์มโคนมมีการดูแลสุขภาพโค ใช้งาน และโปรแกรมวัคซีนอยู่ภายใต้การดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ร้อยละ 100 ฟาร์มโคนมมีการป้องกันและฆ่าเชื้อโรคจากยานพาหนะ อุปกรณ์ และบุคคลภายนอกก่อนเข้าฟาร์ม พร้อมทั้งมีการจดบันทึกข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ ร้อยละ 94.12 แต่ยังมีฟาร์มโคนมที่ขาดการป้องกันและฆ่าเชื้อโรคก่อนเข้าฟาร์ม ร้อยละ 5.88 ฟาร์มโคนมมีมาตรการควบคุมสัตว์พาหะภายในบริเวณฟาร์ม และพื้นที่โดยรอบฟาร์ม ร้อยละ 100 ฟาร์มโคนมมีการระบุแหล่งที่มาของโคใหม่ในแบบบันทึกข้อมูล พร้อมทั้งกักโรค และตรวจสุขภาพโคใหม่ก่อนเข้าฟาร์มทุกครั้ง ร้อยละ 94.12 แต่ยังมีฟาร์มโคนมที่มีการจดบันทึกข้อมูลที่ไม่สม่ำเสมอ ร้อยละ 5.88 ฟาร์มโคนมมีกรณีเกิดโรคระบาด หรือสงสัยว่าเกิดโรคระบาดได้ปฏิบัติตามกฎหมายโรคระบาดสัตว์ และตามคำแนะนำของกรมปศุสัตว์ ร้อยละ 100 และฟาร์มโคนมมีการจัดการซากโคในกรณีที่ตายด้วยโรคระบาด จัดการตามกฎหมายโรคระบาดสัตว์ หรือที่ตายแบบธรรมชาติ ทั้งหมดต้องอยู่ในความดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม ร้อยละ 100

2) การบำบัดโรคสัตว์ พบว่า ฟาร์มโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม มีการบำบัดโรคอยู่ในความดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม และข้อกำหนดในมาตรฐานสินค้าเกษตร ร้อยละ 100 และฟาร์มโคนมมีการจัดเก็บวัคซีน หรือยาสัตว์ที่ฟาร์มตามคำแนะนำ และเก็บเป็นสัดส่วน ร้อยละ 94.12 แต่ยังมีฟาร์มโคนมที่มีการจัดเก็บวัคซีน ยาสัตว์ที่ไม่เหมาะสม ร้อยละ 5.88

สุขภาพสัตว์ พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนมเฉลี่ย ร้อยละ 98.04 และไม่มีการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนมเฉลี่ย ร้อยละ 1.96

1.4.5 สวัสดิภาพสัตว์

ตารางที่ 4.8 ประเด็นสวัสดิภาพสัตว์ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม

ประเด็น	n=68	
	ใช่ (ร้อยละ)	ไม่ใช่ (ร้อยละ)
5. สวัสดิภาพสัตว์		
1) ฟาร์มของท่านเมื่อโคป่วยบาดเจ็บ พิจารณาได้รับการดูแลสัตว์อย่างเหมาะสม และไม่ทำให้สัตว์ทรมาน	68 (100)	0 (0)
ค่าเฉลี่ยสวัสดิภาพสัตว์	100	0

จากตารางที่ 4.8 ประเด็นสวัสดิภาพสัตว์ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม

สวัสดิภาพสัตว์ พบว่า ฟาร์ม โคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยง โคนม เมื่อโคป่วยบาดเจ็บ พิจารณาได้รับการดูแลสัตว์อย่างเหมาะสม และไม่ทำให้สัตว์ทรมาน ร้อยละ 100

สวัสดิภาพสัตว์ พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยง โคนมมีการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนมเฉลี่ย ร้อยละ 100

1.4.6 สิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 4.9 ประเด็นสิ่งแวดล้อมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม

ประเด็น	n=68	
	ใช่ (ร้อยละ)	ไม่ใช่ (ร้อยละ)
6. สิ่งแวดล้อม		
1) ฟาร์มของท่านมีการจัดการขยะ ของเสีย และมูล โค ด้วยวิธีการที่เหมาะสมไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	62 (91.18)	6 (8.82)

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ประเด็น	n=68	
	ใช่ (ร้อยละ)	ไม่ใช่ (ร้อยละ)
2) ฟาร์มของท่านมีการให้น้ำเสียอย่างเหมาะสมก่อนปล่อย ออก จากฟาร์มสู่แหล่งน้ำสาธารณะ	59 (86.76)	9 (13.24)
ค่าเฉลี่ยสิ่งแวดล้อม	88.97	11.03

จากตารางที่ 4.9 ประเด็นสิ่งแวดล้อมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม

สิ่งแวดล้อม พบว่า ฟาร์มโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยง โคนม มีการจัดการขยะ ของเสีย และ มูล โคด้วยวิธีการที่เหมาะสม ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 91.18 แต่ยังมีฟาร์ม โคนม ที่ขาดการจัดการของเสีย และ มูล โคด้วยวิธีการที่เหมาะสม ร้อยละ 8.82 และฟาร์ม โคนม ที่มีการจัดการน้ำเสียอย่างเหมาะสมก่อนปล่อยออกจากฟาร์มสู่แหล่งน้ำสาธารณะ ร้อยละ 86.76 แต่ยังมีฟาร์มโคนมที่ขาดการจัดการน้ำเสียอย่างเหมาะสม ร้อยละ 13.24

สิ่งแวดล้อม พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยง โคนม มีการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนมเฉลี่ย ร้อยละ 88.97 และไม่มีการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนมเฉลี่ย ร้อยละ 11.03

1.4.7 การบันทึกข้อมูล

ตารางที่ 4.10 ประเด็นการบันทึกข้อมูลตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม

ประเด็น	n=68	
	ใช่ (ร้อยละ)	ไม่ใช่ (ร้อยละ)
7. การบันทึกข้อมูล		
1) ฟาร์มของท่านมีการบันทึกข้อมูลการปฏิบัติงานตามวิธี ปฏิบัติที่กำหนด	63 (92.65)	5 (7.35)
2) ฟาร์มของท่านมีการเก็บรักษาบันทึกเป็นเวลาอย่างน้อย 3 ปี	54 (79.41)	14 (20.59)
ค่าเฉลี่ยการบันทึกข้อมูล	86.03	13.97

ตารางที่ 4.10 ประเด็นการบันทึกข้อมูลตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม

การบันทึกข้อมูล พบว่า ฟาร์มโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม มีการบันทึกข้อมูล การปฏิบัติงานตามวิธีปฏิบัติที่กำหนด ร้อยละ 92.65 แต่ยังมีฟาร์ม โคนมที่ขาดการบันทึกข้อมูล การปฏิบัติงานตามวิธีปฏิบัติ ร้อยละ 7.35 และฟาร์ม โคนมมีการเก็บรักษานบันทึกเป็นเวลาอย่างน้อย 3 ปี ร้อยละ 79.41 แต่ยังมีฟาร์ม โคนมที่ขาดการบันทึกข้อมูลการปฏิบัติงานในฟาร์มอย่างสม่ำเสมอ ร้อยละ 20.59

การบันทึกข้อมูล พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม มีการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนมเฉลี่ย ร้อยละ 86.03 และไม่มีการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนมเฉลี่ย ร้อยละ 13.97

2. ปัญหาในการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของสมาชิก สหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ปัญหาการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ของสมาชิกสหกรณ์ โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยแบ่งเป็น 7 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม บุคลากร สุขภาพสัตว์ สวัสดิภาพสัตว์ สิ่งแวดล้อม และการบันทึกข้อมูล ดังนี้

2.1 องค์ประกอบฟาร์ม

ตารางที่ 4.11 ระดับความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการฟาร์ม องค์ประกอบฟาร์มตามการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม

ประเด็นปัญหา	ค่าเฉลี่ย±ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	การแปลผล	n=68
1. องค์ประกอบฟาร์ม			
1.1 สถานที่ตั้ง			
1) ฟาร์มโคนมมีความเหมาะสมของสถานที่ตั้งที่ฟาร์ม และระบบการคมนาคมขนส่ง	1.10±0.46	น้อยที่สุด	

ตารางที่ 4.11(ต่อ)

ประเด็นปัญหา	ค่าเฉลี่ย±ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
2) ฟาร์มโคนมตั้งอยู่ใกล้แหล่งมลพิษ เช่น โรงงานอุตสาหกรรม แหล่งชุมชน ตลาดนัดค้าสัตว์ โรงฆ่าสัตว์	1.03±0.17	น้อยที่สุด
3) ฟาร์มโคนมมีพื้นที่ฟาร์มเสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วม	1.00±0.00	น้อยที่สุด
1.2 ฟังและลักษณะฟาร์ม		
1) ฟาร์มโคนมมีขนาดและพื้นที่ฟาร์มกับจำนวนโคนม	1.21±0.61	น้อย
2) ฟาร์มโคนมมีการวางผังฟาร์มแยกกระหว่างที่อยู่อาศัยกับพื้นที่ฟาร์ม	1.24±0.55	น้อยที่สุด
1.3 โรงเรือน		
1) ฟาร์มโคนมมีโรงเรือน สร้างด้วยวัสดุที่แข็งแรง ทนทาน ง่ายต่อการดูแลรักษา	1.41±0.73	น้อย
2) ฟาร์มโคนมขนาดพื้นที่ฟาร์มเหมาะสมกับการเลี้ยงโคนม	1.44±0.83	น้อย
3) ฟาร์มโคนมมีรางน้ำ รางอาหารเพียงพอ สะดวกต่อการเข้าถึงของโคนม	1.06±0.29	น้อยที่สุด
4) ฟาร์มโคนมมีชองบังกับสัตว์ หรือชองเลี้ยงโค หรือชองรีดนมแทน	1.21±0.56	น้อยที่สุด
1.4 เครื่องมือและอุปกรณ์		
1) ฟาร์มโคนมมีอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานเพียงพอ และเก็บรักษา อย่างเป็นระเบียบ	1.06±0.24	น้อยที่สุด
2) ฟาร์มโคนมมีการติดตั้งเครื่องรีดนมถูกต้องเหมาะสม	1.04±0.21	น้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบฟาร์ม	1.16±0.42	น้อยที่สุด

จากตารางที่ 4.11 ระดับความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการฟาร์ม องค์ประกอบฟาร์ม ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ได้ผลการวิจัยดังนี้

1) **สถานที่ตั้ง** พบว่า ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมต่อปัญหาฟาร์มโคนม มีความเหมาะสมของสถานที่ตั้งที่ฟาร์ม และระบบการคมนาคมขนส่งอยู่ในระดับน้อยที่สุด

(1.10±0.46) ปัญหาฟาร์ม ไก่เนื้อตั้งอยู่ใกล้แหล่งมลพิษอยู่ในระดับน้อยที่สุด (1.03±0.17) ปัญหาฟาร์ม ไก่เนื้อที่มีพื้นที่ฟาร์มเสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด (1.00±0.00)

2) **ผังและลักษณะฟาร์ม** พบว่า ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อต่อปัญหาฟาร์ม ไก่เนื้อ มีขนาดและพื้นที่ฟาร์มกับจำนวน ไก่เนื้ออยู่ในระดับน้อย (1.21±0.61) ปัญหาฟาร์ม ไก่เนื้อ มีการวางผังฟาร์ม แยกระหว่างที่อยู่อาศัยกับพื้นที่ฟาร์มอยู่ในระดับน้อยที่สุด (1.24±0.55)

3) **โรงเรือน** พบว่า ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อต่อปัญหาฟาร์ม ไก่เนื้อ มีโรงเรือน สร้างด้วยวัสดุที่แข็งแรง ทนทาน ง่ายต่อการดูแลรักษา (1.41±0.73) ปัญหาฟาร์ม ไก่เนื้อ ขนาดพื้นที่ฟาร์มเหมาะสมกับการเลี้ยงไก่เนื้ออยู่ในระดับน้อย (1.44±0.83) ปัญหาฟาร์ม ไก่เนื้อ มีรางน้ำ รางอาหารเพียงพอ สะดวกต่อการเข้าถึงของไก่เนื้ออยู่ในระดับน้อยที่สุด (1.06±0.29) ปัญหาฟาร์ม ไก่เนื้อ มีชองบังคับสัตว์ หรือชองเลี้ยงโค หรือชองรีดนมแทนอยู่ในระดับน้อยที่สุด (1.21±0.56)

4) **เครื่องมือและอุปกรณ์** พบว่า ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อต่อปัญหาฟาร์ม ไก่เนื้อ มีอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานเพียงพอ และเก็บรักษา อย่างเป็นระเบียบอยู่ในระดับน้อยที่สุด (1.06±0.24) ปัญหาฟาร์ม ไก่เนื้อ มีการติดตั้งเครื่องรีดนมถูกต้องเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด (1.04±0.21)

ระดับความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการฟาร์ม องค์ประกอบฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม ไก่เนื้อ พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ มีระดับความคิดเห็นต่อปัญหาเฉลี่ยรวม น้อยที่สุด (1.16±0.42)

2.2 การจัดการฟาร์ม

ตารางที่ 4.12 ระดับความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการฟาร์ม การจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม ไก่เนื้อ

ประเด็นปัญหา	ค่าเฉลี่ย±ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล	n=68
2. การจัดการฟาร์ม			
2.1 เอกสารแสดงขั้นตอนการปฏิบัติงาน			
1) ฟาร์ม ไก่เนื้อมีการบันทึกการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ	1.09±0.33	น้อยที่สุด	
2.2 การจัดการอาหารสำหรับไก่เนื้อ			
1) ฟาร์ม ไก่เนื้อมีการให้อาหารเพียงพอต่อความต้องการของโคทุกช่วงอายุ	1.53±1.06	น้อย	
2) ฟาร์ม ไก่เนื้อใช้อาหารข้นสำหรับไก่เนื้อที่มีคุณภาพตรงตามมาตรฐาน	1.35±0.92	น้อย	

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

n=68

ประเด็นปัญหา	ค่าเฉลี่ย±ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	การแปลผล
3) ฟาร์มโคนมมีการเติม หรือผสมน้ำยาสัตว์ ภายใต้คำแนะนำของสัตวแพทย์ และเก็บรักษาอย่างถูกวิธี	1.15±0.60	น้อยที่สุด
4) ฟาร์มโคนมมีสถานที่เก็บอาหารอย่างเหมาะสม ป้องกันการเสื่อมสภาพของอาหาร	1.44±0.83	น้อย
2.3 การจัดการน้ำใช้ในฟาร์ม		
1) ฟาร์มโคนมมีน้ำสะอาดเพียงพอต่อการอุปโภค บริโภคของโคนมตลอดปี	1.03±0.24	น้อยที่สุด
2.4 การจัดการการรีดนมและการขนส่ง		
2.4.1 ก่อนการรีดนม		
- ฟาร์มโคนมมีการเตรียมแม่โคก่อนรีดนม และทดสอบเต้านมอีกเสบอย่างสม่ำเสมอ	1.25±0.58	น้อย
2.4.2 การรีดนม		
- ฟาร์มโคนมมีการรีดนมตามหลักวิธี และ หลังรีดนมจุ่มหัวนมโคนในน้ำยาจุ่มหัวนมทุกครั้ง	1.24±0.57	น้อย
- ฟาร์มโคนมมีการใช้ยากับโคนม การตรวจ สอบสารตกค้างในน้ำนมก่อนการรีดนมเพื่อจำหน่าย	1.00±0.00	น้อยที่สุด
- ฟาร์มโคนมมีการทำความสะอาดฆ่าเชื้อ อุปกรณ์การรีดนมทุกครั้ง	1.07±0.36	น้อยที่สุด
- ฟาร์มโคนมมีผู้รีดนมแต่งกายสะอาด และมีสุขภาพแข็งแรง	1.09±0.28	น้อยที่สุด
2.4.3 การขนส่งน้ำนมดิบ		
- ฟาร์มโคนมมีการขนส่งน้ำนมดิบไปยัง ศูนย์รับซื้อน้ำนมดิบในช่วงเวลาที่กำหนด	1.03±0.24	น้อยที่สุด
- ฟาร์มโคนมมีการทำความสะอาดฆ่าเชื้อ ถังนม และจัดเก็บอย่างเหมาะสมทุกครั้ง	1.04±0.21	น้อยที่สุด
2.5 การทำความสะอาดและบำรุงรักษา		
1) ฟาร์มโคนมมีการทำความสะอาดโรงเรือน เครื่องมือ และอุปกรณ์หลังการใช้งานอย่างสม่ำเสมอ	1.00±0.00	น้อยที่สุด

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

n=68

ประเด็นปัญหา	ค่าเฉลี่ย±ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	การแปลผล
2) ฟาร์มโคนมมีการบำรุงรักษาซ่อมบำรุงโรงเรือน เครื่องมือและอุปกรณ์ให้มีสภาพดี และพร้อมการใช้งาน อย่างสม่ำเสมอ	1.69±0.96	ปานกลาง
3) ฟาร์มโคนมมีการใช้สารเคมี ยาฆ่าเชื้อ หรือ วัตถุอันตราย ด้านการปศุสัตว์ที่ขึ้นทะเบียน และใช้ตาม คำแนะนำของสัตวแพทย์ และจัดเก็บอย่างเหมาะสม	1.10±0.42	น้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยการจัดการฟาร์ม	1.19±0.48	น้อยที่สุด

จากตารางที่ 4.12 ระดับความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการฟาร์ม การจัดการฟาร์ม
ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ได้ผลการวิจัยดังนี้

1) เอกสารแสดงขั้นตอนการปฏิบัติงาน พบว่า ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม
ต่อปัญหาฟาร์มโคนม มีการบันทึกการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมออยู่ในระดับน้อยสุด (1.09±0.33)

2) การจัดการอาหารสำหรับโคนม พบว่า ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม
ต่อปัญหาฟาร์มโคนม มีการให้อาหารเพียงพอต่อความต้องการของโคทุกช่วงอายุอยู่ในระดับน้อย
(1.53±1.06) ปัญหาฟาร์ม โคนมใช้อาหารชั้นสำหรับโคนม ที่มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานอยู่ใน
ระดับน้อย (1.35±0.92) ปัญหาฟาร์มโคนม มีการเติม หรือผสมน้ำยาสัตวภัยได้คำแนะนำของสัตวแพทย์
และเก็บรักษาอย่างถูกวิธีอยู่ในระดับน้อยที่สุด (1.15±0.60) และปัญหาฟาร์ม โคนม มีสถานที่เก็บ
อาหารอย่างเหมาะสม ป้องกันการเสื่อมสภาพของอาหารอยู่ในระดับน้อย (1.44±0.83)

3) การจัดการน้ำใช้ในฟาร์ม พบว่า ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม
ต่อปัญหา ฟาร์มโคนม มีน้ำสะอาดเพียงพอต่อการอุปโภค บริโภคของโคนมตลอดปีอยู่ในระดับน้อยที่สุด
(1.03±0.24)

4) การจัดการการรีดนมและการขนส่ง

4.1 ก่อนการรีดนม พบว่า ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยง โคนมต่อปัญหา
ฟาร์ม โคนม มีการเตรียมแม่โคก่อนรีดนม และทดสอบ เต้านมอีกเสบอย่างสม่ำเสมออยู่ในระดับน้อย
(1.25±0.58)

4.2 การรีดนม พบว่า ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยง โคนมต่อปัญหาฟาร์ม
โคนม มีการรีดนมตามหลักวิธี และหลังรีดนมจุ่มหัวนม โคนมในน้ำยาจุ่มหัวนมทุกครั้งอยู่ในระดับน้อย
(1.24±0.57) ปัญหาฟาร์มโคนม มีการใช้ยากับโคนม การตรวจสอบสารตกค้างในน้ำนมก่อนการรีดนม

เพื่อจำหน่ายอยู่ในระดับน้อยที่สุด (1.00 ± 0.00) ปัญหาฟาร์มโคนม มีการทำความสะอาด ฆ่าเชื้ออุปกรณ์การรีดนมทุกครั้งอยู่ในระดับน้อยที่สุด (1.07 ± 0.36) ปัญหาฟาร์มโคนม มีผู้รีดนมแต่งกายสะอาด และมีสุขภาพแข็งแรงอยู่ในระดับน้อยที่สุด (1.09 ± 0.28)

4.3 การขนส่งน้ำนมดิบ พบว่า ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมต่อปัญหาฟาร์มโคนม มีการขนส่งน้ำนมดิบไปยังศูนย์รับซื้อน้ำนมดิบในช่วงเวลาที่กำหนดอยู่ในระดับน้อยที่สุด (1.03 ± 0.24) ปัญหาฟาร์มโคนมมีการทำความสะอาด ฆ่าเชื้อถังนม และจัดเก็บอย่างเหมาะสมทุกครั้ง อยู่ในระดับน้อยที่สุด (1.04 ± 0.21)

5) การทำความสะอาดและบำรุงรักษา พบว่า ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมต่อปัญหาฟาร์มโคนม มีการทำความสะอาดโรงเรือน เครื่องมือ และอุปกรณ์หลังการใช้งานอย่างสม่ำเสมออยู่ในระดับน้อยที่สุด (1.00 ± 0.00) ปัญหาฟาร์มโคนม มีการบำรุงรักษา ซ่อมบำรุงโรงเรือน เครื่องมือ และอุปกรณ์ให้มีสภาพดี และพร้อมการใช้งานอย่างสม่ำเสมออยู่ในระดับปานกลาง (1.69 ± 0.96) ปัญหาฟาร์มโคนม มีการใช้สารเคมี ฆ่าเชื้อ หรือวัตถุอันตราย ด้านการปศุสัตว์ที่ขึ้นทะเบียน และใช้ตามคำแนะนำของสัตวแพทย์ และจัดเก็บอย่างเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด (1.10 ± 0.42)

ระดับความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการฟาร์ม การจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม มีระดับความคิดเห็นต่อปัญหาเฉลี่ยรวม น้อยที่สุด (1.19 ± 0.48)

2.3 บุคลากร

ตารางที่ 4.13 ระดับความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการฟาร์ม บุคลากรตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม

n=68		
ประเด็นปัญหา	ค่าเฉลี่ย±ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
3. บุคลากร		
1) ฟาร์มโคนมมีจำนวนบุคลากรเหมาะสมกับการดูแลโคนม	1.07±0.31	น้อยที่สุด
2) ฟาร์มโคนมมีบุคลากรที่มีประสบการณ์ ได้รับการฝึกอบรม หรือได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการเลี้ยงโคนม	1.19±0.52	น้อยที่สุด
3) ฟาร์มโคนมมีสัตวแพทย์ได้รับการรับรองเป็นผู้ควบคุมฟาร์มและดูแลสุขภาพโคนม	1.00±0.00	น้อยที่สุด

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ประเด็นปัญหา	ค่าเฉลี่ย±ค่าส่วนเบี่ยงเบน	การแปลผล
	มาตรฐาน	
4) ฟาร์มโคนมมีบุคลากรที่ปฏิบัติงานในฟาร์ม มีการตรวจสุขภาพอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง	1.00±0.00	น้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยบุคลากร	1.07±0.21	น้อยที่สุด

จากตารางที่ 4.13 ระดับความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการฟาร์ม บุคลากรตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ได้ผลการวิจัยดังนี้

บุคลากร พบว่า ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมต่อปัญหาฟาร์มโคนม มีจำนวนบุคลากรเหมาะสมกับการดูแลโคนมอยู่ในระดับน้อยที่สุด (1.07±0.31) ปัญหาฟาร์มโคนมมีบุคลากรที่มีประสบการณ์ ได้รับการฝึกอบรม หรือได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการเลี้ยงโคนมอยู่ในระดับน้อยที่สุด (1.19±0.52) ปัญหาฟาร์มโคนม มีสัตวแพทย์ได้รับการรับรองเป็นผู้ควบคุมฟาร์ม และดูแลสุขภาพโคนมอยู่ในระดับน้อยที่สุด (1.00±0.00) ปัญหาฟาร์มโคนม มีบุคลากรที่ปฏิบัติงานในฟาร์ม มีการตรวจสุขภาพอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรงอยู่ในระดับน้อยที่สุด (1.00±0.00)

ระดับความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการฟาร์ม บุคลากรตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม มีระดับความคิดเห็นต่อปัญหาเฉลี่ยรวม น้อยที่สุด (1.07±0.21)

2.4 สุขภาพสัตว์

ตารางที่ 4.14 ระดับความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการฟาร์ม สุขภาพสัตว์ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม

ประเด็นปัญหา	ค่าเฉลี่ย±ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
	4. สุขภาพสัตว์	
4.1 การป้องกันและควบคุมโรค		
1) ฟาร์มโคนมมีการทำเครื่องหมายประจำตัวโคนมทุกตัว	1.00±0.00	น้อยที่สุด

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ประเด็นปัญหา	ค่าเฉลี่ย±ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
2) ฟาร์มโคนมมีการดูแลสุขภาพโคนม ไข้ยา และจัดโปรแกรมวัคซีน โดยสัตวแพทย์ผู้ควบคุม ฟาร์ม หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย	1.00±0.00	น้อยที่สุด
3) ฟาร์มโคนมมีการใช้มาตรการการป้องกันและ ฆ่าเชื้อโรคจากภายนอกอย่างเข้มงวด และมีการจด บันทึกรายอย่างสม่ำเสมอ	1.06±0.24	น้อยที่สุด
4) ฟาร์มโคนมมีการใช้มาตรการควบคุมสัตว์พาหะ ภายในบริเวณฟาร์ม และพื้นที่โดยรอบฟาร์ม	1.06±0.24	น้อยที่สุด
5) ฟาร์มโคนมเมื่อรับโคใหม่เข้ามา จะมีการบันทึก ข้อมูล กักโรคและตรวจสอบสุขภาพก่อน	1.00±0.00	น้อยที่สุด
6) ฟาร์มโคนมเมื่อเกิดโรคระบาด มีการปฏิบัติ ตามกฎหมายโรคระบาดสัตว์ และคำแนะนำของสัตวแพทย์	1.00±0.00	น้อยที่สุด
7) ฟาร์มโคนมมีการกำจัดซากโคนม กรณีที่เป็น โรคระบาด หรือตายแบบธรรมชาติโดยมีสัตวแพทย์เป็น ผู้ควบคุม	1.00±0.00	น้อยที่สุด
4.2 การบำบัดโรคสัตว์		
1) ฟาร์มโคนมมีการบำบัดโรคจากสัตวแพทย์ ผู้ควบคุมฟาร์ม และข้อกำหนดในมาตรฐานสินค้าเกษตร	1.00±0.00	น้อยที่สุด
2) ฟาร์มโคนมมีการจัดเก็บวัคซีน หรือยาสัตว์ อย่างถูกวิธี และเป็นสัดส่วน	1.04±0.21	น้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยสุขภาพสัตว์	1.02±0.08	น้อยที่สุด

จากตารางที่ 4.14 ระดับความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการฟาร์ม สุขภาพสัตว์ตาม การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ได้ผลการวิจัยดังนี้

1) การป้องกันและควบคุมโรค พบว่า ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ต่อปัญหาฟาร์มโคนม มีการทำเครื่องหมายประจำตัวโคนมทุกตัวอยู่ในระดับน้อยที่สุด (1.00 ± 0.00) ปัญหาฟาร์มโคนม มีการดูแลสุขภาพโคนม ใช้ยา และจัดโปรแกรมวัคซีนโดยสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายอยู่ในระดับน้อยที่สุด (1.00 ± 0.00) ปัญหาฟาร์มโคนม มีการใช้มาตรการ การป้องกันและฆ่าเชื้อโรคจากภายนอกอย่างเข้มงวด และมีการจดบันทึกอย่างสม่ำเสมออยู่ใน ระดับน้อยที่สุด (1.06 ± 0.24) ปัญหาฟาร์มโคนม มีการใช้มาตรการควบคุมสัตว์พาหะภายในบริเวณฟาร์ม และพื้นที่โดยรอบฟาร์มอยู่ในระดับน้อยที่สุด (1.06 ± 0.24) ปัญหาฟาร์มโคนมเมื่อรับโคใหม่เข้ามา จะมีการบันทึกข้อมูล กักโรคและตรวจสุขภาพก่อนอยู่ในระดับน้อยที่สุด (1.00 ± 0.00) ปัญหาฟาร์ม โคนมเมื่อเกิดโรคระบาด มีการปฏิบัติตามกฎหมายโรคระบาดสัตว์ และคำแนะนำของสัตวแพทย์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด (1.00 ± 0.00) ปัญหาฟาร์ม โคนม มีการกำจัดซากโคนม กรณีที่เป็นโรคระบาด หรือตายแบบธรรมชาติโดยมีสัตวแพทย์เป็นผู้ควบคุมอยู่ในระดับน้อยที่สุด (1.00 ± 0.00)

2) การบำบัดโรคสัตว์ พบว่า ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมต่อปัญหา ฟาร์มโคนม มีการบำบัดโรคจากสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม และข้อกำหนดในมาตรฐานสินค้าเกษตร อยู่ในระดับน้อยที่สุด (1.00 ± 0.00) ปัญหาฟาร์ม โคนม มีการจัดเก็บวัคซีน หรือยาสัตว์อย่างถูกวิธี และเป็นสัดส่วนอยู่ในระดับน้อยที่สุด (1.04 ± 0.21)

ระดับความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการฟาร์ม สุขภาพสัตว์ตามการปฏิบัติทางการเกษตร ที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีระดับความคิดเห็นต่อปัญหาเฉลี่ยรวม น้อยที่สุด (1.02 ± 0.08)

2.5 สวัสดิภาพสัตว์

ตารางที่ 4.15 ระดับความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการฟาร์ม สวัสดิภาพสัตว์ตามการปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม

n=68		
ประเด็นปัญหา	ค่าเฉลี่ย±ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	การแปลผล
5. สวัสดิภาพสัตว์		
1) ฟาร์มโคนมมีการดูแลโคป่วย บาดเจ็บ พิการอย่าง เหมาะสมไม่ทำให้สัตว์ทรมาน	1.00±0.00	น้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยสวัสดิภาพสัตว์	1.00±0.00	น้อยที่สุด

จากตารางที่ 4.15 ระดับความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการฟาร์ม สวัสดิภาพสัตว์ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ได้ผลการวิจัยดังนี้

สวัสดิภาพสัตว์ พบว่า ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมต่อปัญหาฟาร์มโคนม มีการดูแลโคป่วย บาดเจ็บ พิจารอย่างเหมาะสมไม่ทำให้สัตว์ทรมานอยู่ในระดับน้อยที่สุด (1.00 ± 0.00)

ระดับความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการฟาร์ม สวัสดิภาพสัตว์ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีระดับความคิดเห็นต่อปัญหาเฉลี่ยรวม น้อยที่สุด (1.00 ± 0.00)

2.6 สิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 4.16 ระดับความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการฟาร์ม สิ่งแวดล้อมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม

ประเด็นปัญหา	ค่าเฉลี่ย±ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล	n=68
6. สิ่งแวดล้อม			
1) ฟาร์มโคนมมีการจัดเก็บขยะ ของเสีย มูลโคอย่างถูกวิธี ไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม	1.18±0.57	น้อยที่สุด	
2) ฟาร์มโคนมมีการกำจัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ	1.22±0.61	น้อย	
ค่าเฉลี่ยสิ่งแวดล้อม	1.20±0.59	น้อยที่สุด	

จากตารางที่ 4.16 ระดับความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการฟาร์ม สิ่งแวดล้อมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ได้ผลการวิจัยดังนี้

สิ่งแวดล้อม พบว่า ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมต่อปัญหาฟาร์มโคนม มีการจัดเก็บขยะ ของเสีย มูลโคอย่างถูกวิธี ไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับน้อยที่สุด (1.18 ± 0.57) ปัญหาฟาร์มโคนมมีการกำจัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะอยู่ในระดับน้อย (1.22 ± 0.61)

ระดับความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการฟาร์ม สิ่งแวดล้อมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยง โคนมมีระดับความคิดเห็นต่อปัญหาเฉลี่ยรวม น้อยที่สุด (1.20 ± 0.59)

2.7 การบันทึกข้อมูล

ตารางที่ 4.17 ระดับความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการฟาร์ม การบันทึกข้อมูลตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม

ประเด็นปัญหา	ค่าเฉลี่ย±ค่าส่วนเบี่ยงเบน	การแปลผล
	มาตรฐาน	
n=68		
7. การบันทึกข้อมูล		
1) ฟาร์มมีการบันทึกข้อมูลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ	1.09±0.33	น้อยที่สุด
2) ฟาร์มมีการเก็บบันทึกการปฏิบัติงานอย่างน้อย 3 ปี	1.21±0.40	น้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยการบันทึกข้อมูล	1.15±0.37	น้อยที่สุด

จากตารางที่ 4.17 ระดับความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการฟาร์ม การบันทึกข้อมูลตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ได้ผลการวิจัยดังนี้

การบันทึกข้อมูล พบว่า ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมต่อปัญหาฟาร์มมีการบันทึกข้อมูลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมออยู่ในระดับน้อยที่สุด (1.09 ± 0.33) ปัญหาฟาร์มมีการเก็บบันทึกการปฏิบัติงานอย่างน้อย 3 ปีอยู่ในระดับน้อยที่สุด (1.21 ± 0.40)

ระดับความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการฟาร์ม การบันทึกข้อมูลตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม มีระดับความคิดเห็นต่อปัญหาเฉลี่ยรวม น้อยที่สุด (1.15 ± 0.37)

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคม และปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของสมาชิกสหกรณ์โคนม

แม่ใจ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ใน 7 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม บุคลากร สุขภาพสัตว์ สวัสดิภาพสัตว์ สิ่งแวดล้อม และการบันทึกข้อมูล ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

3.1 ความสัมพันธ์ของปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคมกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม

3.1.1 ความสัมพันธ์ของปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคมกับองค์ประกอบฟาร์ม

ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่ใจ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ และองค์ประกอบฟาร์ม โดยพิจารณาในแต่ละประเด็นขององค์ประกอบฟาร์ม ได้แก่ สถานที่ตั้ง ผังและลักษณะฟาร์ม โรงเรือน และเครื่องมือและอุปกรณ์ ได้ผลการวิจัย แสดงในตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคมกับการจัดการฟาร์ม ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม องค์ประกอบฟาร์ม

n=68

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม	ปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคม					
	เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา	อาชีพหลัก	อาชีพเสริม	ประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม
1. องค์ประกอบฟาร์ม						
1.1 สถานที่ตั้ง						
1) ฟาร์มโคนมมีสถานที่ตั้งที่เหมาะสมกับการเลี้ยงโคนม และมีการคมนาคมสะดวก	0.158	2.330	2.093	0.648	0.648	0.047
2) ฟาร์มโคนมตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากแหล่งมลพิษ	1.484	3.583	1.953	10.210*	2.425	2.026
3) ฟาร์มโคนมตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ไม่เสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วม	NA	NA	NA	NA	NA	NA
1.2 ผังและลักษณะฟาร์ม						
1) ฟาร์มโคนมมีขนาดพื้นที่เพียงพอสามารถจัดแบ่งพื้นที่ได้ตามหลักวิชาการ	0.061	0.929	3.235	1.190	1.190	0.745

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

n=68

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์มโคนม	เพศ	อายุ	ปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคม			ประสบการณ์ ในการเลี้ยงโคนม
			ระดับ การศึกษา	อาชีพ หลัก	อาชีพ เสริม	
2) ฟาร์มโคนมมีการ วางผังฟาร์มที่ดี แยกจากพื้นที่ เลี้ยงสัตว์จากที่พักอาศัยอย่าง ชัดเจน	1.338	5.686	2.940	3.069	1.031	3.759
1.3 โรงเรือน						
1) ฟาร์มโคนมมีการ สร้างโรงเรือนด้วยวัสดุที่ คงทน แข็งแรง ง่ายต่อการทำ ความสะอาด อากาศถ่ายเท มีการระบายน้ำของเสียได้ดี	0.057	10.160*	6.133	9.978*	1.356	5.416
2) ฟาร์มโคนมมีพื้นที่ โรงเรือนเลี้ยงโค เพียงพอกับ จำนวนโค สัตว์อยู่อย่างสบาย	0.010	4.974	5.170	12.389*	5.125*	1.151
3) ฟาร์มโคนมมีราง หรือภาชนะใส่อาหาร และน้ำ เพียงพอ ทำความสะอาดง่าย	0.531	2.733	4.568	0.479	0.479	2.323
4) ฟาร์มโคนมมีช่อง บังคับสัตว์ หรือช่องเลี้ยงโค หรือช่องรีดนมแทน	NA	NA	NA	NA	NA	NA
1.4 เครื่องมือและอุปกรณ์						
1) ฟาร์มโคนมมีเครื่องมือ และอุปกรณ์เพียงพอ มีสถานที่ เก็บเป็นสัดส่วน สะดวกต่อการ ปฏิบัติงาน	5.189*	1.811	4.321	6.373	1.104	7.532*
2) ฟาร์มโคนมติดตั้งหรือ เลือกใช้เครื่องรีดนมอย่าง ถูกต้อง เหมาะสม ทำงาน อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ทำ ให้โคนมบาดเจ็บ	0.673	7.476	1.555	0.479	0.479	0.921

หมายเหตุ * หมายถึง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมที่ระดับนัยสำคัญ $p < 0.05$
 NA หมายถึง เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมตอบใช้ทั้งหมด เมื่อนำไปวิเคราะห์โดยโปรแกรมสำเร็จรูปจึงไม่สามารถวิเคราะห์ผลได้

จากตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคมกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม องค์กรประกอบฟาร์ม ได้ผลการวิจัยดังนี้

1) **สถานที่ตั้ง** พบว่า อาชีพหลัก มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ที่ระดับนัยสำคัญ $p < 0.05$ ในประเด็น ฟาร์มโคนมตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากแหล่งมลพิษ ($\chi^2 = 10.210, p < 0.05$) แต่เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพเสริม และประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ($p > 0.05$)

2) **ผังและลักษณะฟาร์ม** พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก อาชีพเสริม และประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ($p > 0.05$)

3) **โรงเรือน** พบว่า อายุ และอาชีพหลัก มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ที่ระดับนัยสำคัญ $p < 0.05$ ในประเด็น ฟาร์มโคนม มีการสร้างโรงเรือนด้วยวัสดุที่คงทน แข็งแรง ง่ายต่อการทำความสะอาด อากาศถ่ายเท มีการระบายน้ำของเสียได้ดี ($\chi^2 = 10.160, p < 0.05$) และ ($\chi^2 = 9.978, p < 0.05$) ตามลำดับ พร้อมทั้ง ด้านอาชีพหลัก และอาชีพเสริม มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ในประเด็น ฟาร์มโคนมมีพื้นที่โรงเรือนเลี้ยงโค เพียงพอกับจำนวนโค สัตว์อยู่อย่างสบาย ($\chi^2 = 12.389, p < 0.05$) และ ($\chi^2 = 5.125, p < 0.05$) ตามลำดับ แต่เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ($p > 0.05$)

4) **เครื่องมือและอุปกรณ์** พบว่า เพศ และประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมมีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ที่ระดับนัยสำคัญ $p < 0.05$ ในประเด็น ฟาร์มโคนมมีเครื่องมือและอุปกรณ์เพียงพอ มีสถานที่เก็บเป็นสัดส่วน สะดวกต่อการปฏิบัติงาน ($\chi^2 = 5.189, p < 0.05$) และ ($\chi^2 = 7.532, p < 0.05$) ตามลำดับ แต่ปัจจัยอายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก และอาชีพเสริม ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ($p > 0.05$)

3.1.2 ความสัมพันธ์ของปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคมกับการจัดการฟาร์ม

ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ และการจัดการฟาร์ม โดยพิจารณาในแต่ละประเด็นของการจัดการฟาร์ม ได้แก่ เอกสารแสดงขั้นตอนการปฏิบัติงาน การจัดการอาหารสำหรับโคนม การจัดการน้ำใช้ในฟาร์ม การจัดการการรีดนมและการขนส่ง การทำความสะอาดและบำรุงรักษา ได้ผลการวิจัย แสดงในตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคมกับการจัดการฟาร์ม ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม การจัดการฟาร์ม

n=68

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์มโคนม	เพศ	อายุ	ปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคม			
			ระดับ การศึกษา	อาชีพ หลัก	อาชีพ เสริม	ประสบการณ์ ในการเลี้ยงโคนม
2. การจัดการฟาร์ม						
2.1 เอกสารแสดงขั้นตอนการปฏิบัติงาน						
1) ฟาร์มโคนมมีเอกสาร หรือหลักฐานที่แสดงขั้นตอน การปฏิบัติงานในฟาร์ม และมี การปฏิบัติตามขั้นตอนอย่าง สม่ำเสมอ	1.855	4.809	3.625	5.924	0.215	2.521
2.2 การจัดการอาหารสำหรับโคนม						
1) ฟาร์มโคนมมีอาหาร เพียงพอ เหมาะสมกับความ ต้องการของโคแต่ละอายุ	2.223	2.703	2.754	1.976	0.041	2.874
2) ฟาร์มโคนมใช้อาหาร ชั้นสำหรับโคนมที่มีคุณภาพ และมีมาตรฐาน	0.305	1.397	2.482	1.976	0.041	2.874
3) ฟาร์มโคนมมีการผสม หรือเติมยาสัตว์ในน้ำหรืออาหาร อยู่ภายใต้การดูแลของสัตวแพทย์ และแยกเก็บพร้อมติดป้ายบ่งชี้	0.158	8.594	1.018	4.526	0.512	2.756

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

n=68

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์มโคนม	เพศ	อายุ	ปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคม			ประสบการณ์ ในการเลี้ยงโคนม
			ระดับ การศึกษา	อาชีพ หลัก	อาชีพ เสริม	
4) ฟาร์มโคนมมีสถานที่ เก็บอาหารเหมาะสม สามารถ ป้องกันการปนเปื้อน และ การเสื่อมสภาพของอาหารได้	0.018	14.911 [*]	4.128	5.609	2.522	1.341
2.3 การจัดการน้ำใช้ในฟาร์ม						
1) ฟาร์มโคนม มีน้ำสำหรับโคนมในปริมาณ ที่เพียงพอต่อการบริโภครูปโภค สะอาด และมีคุณภาพดี	0.217	2.436	1.142	0.155	0.155	1.076
2.4 การจัดการการรีดนมและการขนส่ง						
2.4.1 ก่อนการรีดนม						
1) ฟาร์มโคนมมี การเตรียมแม่โคก่อนการรีดนม ตามหลักวิธี และทดสอบเต้านม อีกเสบด้วยน้ำยา CMT	0.326	11.023 [*]	6.832	2.580	0.065	10.276 [*]
2.4.2 การรีดนม						
1) ฟาร์มโคนมมี การดำเนินการตามหลักวิธีการ รีดนม และหลังรีดนมเสร็จ จุ่มหัวนม โคนม น้ำยา จุ่มหัวนม ทุกครั้ง	0.542	8.294	5.713	2.825	0.149	11.587 [*]
2) ฟาร์มโคนม กรณีใช้ยากับโคนมต้องรอให้ พื้นระเหยหายก่อนการรีดนม และนำน้ำนมไปตรวจหาสาร ตกค้าง	NA	NA	NA	NA	NA	NA
3) ฟาร์มโคนมใช้ อุปกรณ์การรีดนมที่สะอาดและ ผ่านการฆ่าเชื้อทุกครั้ง	0.531	4.314	1.802	0.479	0.479	1.317

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

n=68

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์มโคนม	เพศ	อายุ	ปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคม			ประสบการณ์ ในการเลี้ยงโคนม
			ระดับ การศึกษา	อาชีพ หลัก	อาชีพ เสริม	
4) ฟาร์มโคนมมี ผู้รีดนมที่มีสุขภาพแข็งแรง และแต่งกายสะอาดทุกครั้ง	0.004	14.728*	4.906	1.004	1.004	14.513*
2.4.3 การขนส่งน้ำนมดิบ						
1) ฟาร์ม โคนม หลังจากรีดนมโคเสร็จรวบรวม และส่งน้ำนมดิบไปยังศูนย์ รวบรวม หรือ โรงงาน แปรรูป ตามเวลาที่กำหนด	NA	NA	NA	NA	NA	NA
2) ฟาร์ม โคนม หลังจากส่งน้ำนมเสร็จล้างถังนม ให้สะอาดฆ่าเชื้อทันที และผึ่งให้ แห้งเก็บในที่สะอาดป้องกันสัตว์ พาหะและฝุ่นละอองก่อนนำมาใช้ ในครั้งต่อไป	0.531	0.757	1.802	0.479	0.479	0.347
2.5 การทำความสะอาดและบำรุงรักษา						
1) ฟาร์มโคนมมีการทำ ความสะอาดโรงเรือน เครื่องมือ และอุปกรณ์ หลังการใช้งาน สม่ำเสมอ	NA	NA	NA	NA	NA	NA
2) ฟาร์ม โคนมมีการ บำรุงรักษาโรงเรือน เครื่องมือ และอุปกรณ์ เคียงโค ตรวจสอบ และซ่อมบำรุง รักษาให้อยู่ใน สภาพดีใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ ปลอดภัยต่อตัวโคและผู้ปฏิบัติงาน อย่างสม่ำเสมอ	0.137	8.549	4.662	1.682	0.077	3.464

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

n=68

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์มโคนม	เพศ	อายุ	ปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคม			ประสบการณ์ ในการเลี้ยงโคนม
			ระดับ การศึกษา	อาชีพ หลัก	อาชีพ เสริม	
3) ฟาร์มโคนมใช้สารเคมี ฆ่าเชื้อ หรือวัตถุอันตรายด้าน การปศุสัตว์ที่ขึ้นทะเบียนใช้ตาม คำแนะนำและจัดเก็บเป็นสัดส่วน	0.158	8.594	1.018	4.526	0.512	2.756

หมายเหตุ * หมายถึง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ที่ระดับนัยสำคัญ $p < 0.05$
NA หมายถึง เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมตอบใช้ทั้งหมด เมื่อนำไปวิเคราะห์โดยโปรแกรมสำเร็จรูปจึง ไม่สามารถวิเคราะห์ผลได้

จากตารางที่ 4.19 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคมกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม การจัดการฟาร์มได้ผลการวิจัยดังนี้

1) เอกสารแสดงขั้นตอนการปฏิบัติงาน พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก อาชีพเสริม และประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ($p > 0.05$)

2) การจัดการอาหารสำหรับโคนม พบว่า อายุ มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ที่ระดับนัยสำคัญ $p < 0.05$ ในประเด็นฟาร์มโคนม มีสถานที่เก็บอาหารเหมาะสม สามารถป้องกันการปนเปื้อน และการเสื่อมสภาพของอาหารได้ ($\chi^2 = 14.911, p < 0.05$) แต่เพศ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก อาชีพเสริม และประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ($p > 0.05$)

3) การจัดการน้ำใช้ในฟาร์ม พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก อาชีพเสริม และประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม การจัดการฟาร์ม ($p > 0.05$)

4) การจัดการการรีดนมและการขนส่ง

4.1 ก่อนการรีดนม พบว่า อายุ และประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมมีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ที่ระดับนัยสำคัญ $p < 0.05$ ในประเด็น ฟาร์ม โคนม มีการเตรียมแม่โคก่อนการรีดนมตามหลักวิธี และทดสอบเต้านมอีกเสบด้วยน้ำยา CMT ($\chi^2 = 11.023, p < 0.05$) และ ($\chi^2 = 10.276, p < 0.05$) ตามลำดับ แต่ปัจจัยเพศ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก และอาชีพเสริมไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ($p > 0.05$)

4.2 การรีดนม พบว่า ปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคม ได้แก่ ประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมมีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์ม ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ที่ระดับนัยสำคัญ $p < 0.05$ ในประเด็น ฟาร์ม โคนม มีการดำเนินการตามหลักวิธีการรีดนม และหลังรีดนมเสร็จจุ่มหัวนมโคในน้ำยาจุ่มหัวนมทุกครั้ง ($\chi^2 = 11.587, p < 0.05$) พร้อมทั้ง อายุ และประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมมีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ในประเด็น ฟาร์ม โคนม มีผู้รีดนมที่มีสุขภาพแข็งแรง และแต่งกายสะอาดทุกครั้ง ($\chi^2 = 14.728, p < 0.05$) และ ($\chi^2 = 14.513, p < 0.05$) ตามลำดับ แต่เพศ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก และอาชีพเสริมไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ($p > 0.05$)

4.3 การขนส่งน้ำนมดิบ พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก อาชีพเสริม และประสบการณ์ในการเลี้ยง โคนม ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ($p > 0.05$)

5) การทำความสะอาดและบำรุงรักษา พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก อาชีพเสริม และประสบการณ์ในการเลี้ยง โคนม ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ($p > 0.05$)

3.1.3 ความสัมพันธ์ของปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคมกับบุคลลากร

ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์ โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ และบุคลลากร โดยพิจารณาในแต่ละประเด็นของบุคลลากร ได้ผลการวิจัย แสดงในตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคมกับการจัดการฟาร์ม
ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม บุคลากร

n=68

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์มโคนม	เพศ	อายุ	ปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคม			ประสบการณ์ ในการเลี้ยงโคนม
			ระดับ การศึกษา	อาชีพ หลัก	อาชีพ เสริม	
3. บุคลากร						
1) ฟาร์ม โคนมมีจำนวน บุคลากรเหมาะสมกับจำนวนโค ที่เลี้ยง และจัดแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน	0.911	5.842	1.905	4.526	0.512	1.579
2) ฟาร์มโคนมมีผู้ประกอบการ หรือบุคลากรที่เลี้ยงโคที่มีความรู้ ประสบการณ์ และได้รับการ ฝึกอบรมหรือการถ่ายทอดความรู้ ในการเลี้ยงโคอย่างถูกต้อง	0.149	5.986	2.482	4.116	0.730	11.002*
3) ฟาร์มโคนม มีสัตวแพทย์ที่ ได้รับการรับรองเป็นผู้ควบคุม ฟาร์ม ดูแลสุขภาพโค	NA	NA	NA	NA	NA	NA
4) ฟาร์ม โคนมมีบุคลากรที่ ปฏิบัติงานในฟาร์ม ได้รับการ ตรวจสุขภาพอย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง ว่าไม่เป็นโรคติดต่อ ร้ายแรง	NA	NA	NA	NA	NA	NA

หมายเหตุ * หมายถึง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ที่ระดับนัยสำคัญ $p < 0.05$
NA หมายถึง เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมตอบใช่ทั้งหมด เมื่อนำไปวิเคราะห์โดยโปรแกรมสำเร็จรูปจึงไม่สามารถวิเคราะห์ผลได้

จากตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคม
กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม พบว่า ประสบการณ์ในการเลี้ยง
โคนมมีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม
ที่ระดับนัยสำคัญ $p < 0.05$ ในประเด็น ฟาร์ม โคนม มีผู้ประกอบการ หรือบุคลากรที่เลี้ยงโคที่มีความรู้
ประสบการณ์ และได้รับการฝึกอบรม หรือการถ่ายทอดความรู้ในการเลี้ยงโค อย่างถูกต้อง

($\chi^2=11.002, p<0.05$) แต่เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก และอาชีพเสริมไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ($p>0.05$)

3.1.4 ความสัมพันธ์ของปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคมกับสุขภาพสัตว์

ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ และสุขภาพสัตว์ โดยพิจารณาในแต่ละประเด็นของสุขภาพสัตว์ ได้แก่ การป้องกันและควบคุมโรคและการบำบัดโรคสัตว์ ได้ผลการวิจัยแสดงในตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.21 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคมกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม สุขภาพสัตว์

n=68

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม	ปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคม					
	เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา	อาชีพหลัก	อาชีพเสริม	ประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม
4. สุขภาพสัตว์						
4.1 การป้องกันและควบคุมโรค						
1) ฟาร์มโคนมมีการทำเครื่องหมายประจำตัวโคทุกตัว	NA	NA	NA	NA	NA	NA
2) ฟาร์มโคนมมีการดูแลสุขภาพโค ใช้งาน และโปรแกรมวัคซีน ภายใต้การดูแลของสัตวแพทย์ ผู้ควบคุมฟาร์ม หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย	NA	NA	NA	NA	NA	NA
3) ฟาร์มโคนมมีการป้องกันและฆ่าเชื้อโรคจากยานพาหนะ อุปกรณ์ และบุคคลภายนอกก่อนเข้าฟาร์ม พร้อมทั้งมีการจดบันทึกข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ	3.061	7.218	1.018	7.537	0.512	1.880
4) ฟาร์มโคนมมีมาตรการควบคุมสัตว์พาหะภายในบริเวณและพื้นที่โดยรอบฟาร์ม	NA	NA	NA	NA	NA	NA

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

n=68

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์มโคนม	ปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคม					
	เพศ	อายุ	ระดับ การศึกษา	อาชีพ หลัก	อาชีพ เสริม	ประสบการณ์ ในการเลี้ยงโคนม
5) ฟาร์มโคนมมีการ ระบุแหล่งที่มาของโคใหม่ ใน แบบบันทึกข้อมูล พร้อมทั้ง กักโรค และตรวจสอบสุขภาพโค ใหม่ก่อนเข้าฟาร์ม ทุกครั้ง	0.158	8.594	1.018	4.526	0.512	2.756
6) ฟาร์มโคนมในกรณีที่เกิด โรคระบาด หรือสงสัยว่าเกิด โรคระบาด ปฏิบัติตามกฎหมาย โรคระบาดสัตว์และตามคำแนะนำ ของกรมปศุสัตว์	NA	NA	NA	NA	NA	NA
7) ฟาร์มโคนมมีการ จัดการซากโค ในกรณีที่ตาย ด้วยโรคระบาด ตามกฎหมาย โรคระบาดสัตว์ หรือที่ตาย แบบธรรมชาติ ต้องอยู่ใน ความดูแลของ สัตวแพทย์ผู้ ควบคุมฟาร์ม	NA	NA	NA	NA	NA	NA
4.2 การบำบัดโรคสัตว์						
1) ฟาร์มโคนมมีการบำบัด โรคอยู่ในความดูแลของสัตวแพทย์ ผู้ควบคุมฟาร์มและข้อกำหนดใน มาตรฐานสินค้าเกษตร	NA	NA	NA	NA	NA	NA
2) ฟาร์มโคนมมีการ จัดเก็บวัคซีน หรือยาสัตว์ที่ ฟาร์มตามคำแนะนำและเก็บเป็น สัดส่วน	0.158	8.594	1.018	4.526	0.512	2.756

หมายเหตุ NA หมายถึง เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมตอบใช้ทั้งหมด เมื่อนำไปวิเคราะห์โดยโปรแกรมสำเร็จรูปจึงไม่สามารถวิเคราะห์ผลได้

จากตารางที่ 4.21 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคมกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม สุขภาพสัตว์ ได้ผลการวิจัยดังนี้

1) การป้องกันและควบคุมโรค พบว่า เพศ อายุระดับการศึกษา อาชีพหลัก อาชีพเสริม และประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ($p>0.05$)

2) การบำบัดโรคสัตว์ พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก อาชีพเสริม และประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ($p>0.05$)

3.1.5 ความสัมพันธ์ของปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคมกับสวัสดิภาพสัตว์

ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ และสวัสดิภาพสัตว์ โดยพิจารณาในแต่ละประเด็นของสวัสดิภาพสัตว์ ได้ผลการวิจัย แสดงในตารางที่ 4.22

ตารางที่ 4.22 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคมกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม สวัสดิภาพสัตว์

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม	ปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคม					
	เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา	อาชีพหลัก	อาชีพเสริม	ประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม
5. สวัสดิภาพสัตว์						
1) ฟาร์มโคนมเมื่อมีโคป่วยบาดเจ็บ พิจารณาได้รับการดูแลสัตว์อย่างเหมาะสม และไม่ให้สัตว์ทรมาน	NA	NA	NA	NA	NA	NA

หมายเหตุ NA หมายถึง เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมตอบไขทั้งหมด เมื่อนำไปวิเคราะห์โดยโปรแกรมสำเร็จรูปจึงไม่สามารถวิเคราะห์ผลได้

จากตารางที่ 4.22 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคมกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม สวัสดิภาพสัตว์ พบว่าเพศ

อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก อาชีพเสริม และประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ($p>0.05$)

3.1.6 ความสัมพันธ์ของปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคมกับสิ่งแวดล้อม

ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์ โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ และสิ่งแวดล้อม โดยพิจารณาในแต่ละประเด็นของสิ่งแวดล้อม ได้ผลการวิจัย แสดงในตารางที่ 4.23

ตารางที่ 4.23 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคมกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม สิ่งแวดล้อม

n=68

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม	เพศ	อายุ	ปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคม			ประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม
			ระดับการศึกษา	อาชีพหลัก	อาชีพเสริม	
6. สิ่งแวดล้อม						
1) ฟาร์มโคนมมีการจัดการขยะ ของเสีย และมูลโคด้วยวิธีการที่เหมาะสม ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	1.410	4.626	0.763	7.149	2.315	3.665
2) ฟาร์มโคนมมีการจัดการน้ำเสียอย่างเหมาะสมก่อนปล่อยออกจากฟาร์มสู่แหล่งน้ำสาธารณะ	0.305	2.890	2.319	4.116	0.730	3.573

จากตารางที่ 4.23 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคมกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม สิ่งแวดล้อม พบว่าเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก อาชีพเสริม และประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ($p>0.05$)

3.1.7 ความสัมพันธ์ของปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคมกับการบันทึกข้อมูล

ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์ โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ และการบันทึกข้อมูล โดยพิจารณาในแต่ละประเด็นของการบันทึกข้อมูล ได้ผลการวิจัย แสดงในตารางที่ 4.24

ตารางที่ 4.24 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคมกับการจัดการฟาร์ม
ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม การบันทึกข้อมูล

n=68

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์มโคนม	เพศ	อายุ	ปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคม			ประสบการณ์ ในการเลี้ยงโคนม
			ระดับ การศึกษา	อาชีพ หลัก	อาชีพ เสริม	
7. การบันทึกข้อมูล						
1) ฟาร์มโคนมมีการบันทึก ข้อมูลการปฏิบัติงานตามวิธี ปฏิบัติที่กำหนด	1.855	4.809	3.625	5.924	0.215	2.521
2) ฟาร์มโคนมมีการเก็บรักษา บันทึกเป็นเวลาอย่างน้อย 3 ปี	3.960 *	10.719 *	1.784	14.145 *	3.611	4.881

หมายเหตุ * หมายถึง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ที่ระดับนัยสำคัญ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.24 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคมกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนมมีการบันทึกข้อมูล พบว่าเพศและอายุมีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ที่ระดับนัยสำคัญ $p < 0.05$ ในประเด็น ฟาร์ม โคนมมีการเก็บรักษาบันทึกเป็นเวลาอย่างน้อย 3 ปี ($\chi^2 = 3.960, p < 0.05$) และ ($\chi^2 = 14.145, p < 0.05$) ตามลำดับ แต่อาชีพเสริม และประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์ม ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ($p > 0.05$)

3.2 ความสัมพันธ์ของปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม

3.2.1 ความสัมพันธ์ของปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจกับองค์ประกอบฟาร์ม

ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ โคนมแม่โจ้ จำกัดอำเภอสันทรายจังหวัดเชียงใหม่ และองค์ประกอบฟาร์ม โดยพิจารณาในแต่ละประเด็นขององค์ประกอบฟาร์ม ได้แก่ สถานที่ตั้ง ฟังและลักษณะฟาร์ม โรงเรือน และเครื่องมือและอุปกรณ์ ได้ผลการวิจัย แสดงในตารางที่ 4.25

ตารางที่ 4.25 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจกับการจัดการฟาร์ม
ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม องค์ประกอบฟาร์ม

n=68

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์มโคนม	พื้นที่ ฟาร์ม	ปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจ			
		เงินทุนที่ใช้ ในการเลี้ยง โคนม	จำนวนโคนม ที่เลี้ยง	การได้มาของ โคนมใน ฟาร์ม	จำนวนแรงงาน ในการเลี้ยง โคนม
1. องค์ประกอบฟาร์ม					
1.1 สถานที่ตั้ง					
1) ฟาร์มโคนมมีสถานที่ตั้ง ที่เหมาะสมกับการเลี้ยงโคนม และมีการคมนาคมสะดวก	0.567	0.183	3.778	4.250*	0.911
2) ฟาร์มโคนมตั้งอยู่ใน พื้นที่ที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อน จากแหล่งมลพิษ	2.091	0.557	3.544	0.000	2.068
3) ฟาร์มโคนมตั้งอยู่ใน พื้นที่ที่ไม่เสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วม	NA	NA	NA	NA	NA
1.2 ผังและลักษณะฟาร์ม					
1) ฟาร์มโคนมมีขนาด พื้นที่เพียงพอสามารถจัดแบ่ง พื้นที่ได้ตามหลักวิชาการ	1.542	1.961	1.894	1.433	0.241
2) ฟาร์ม โคนมมีการ วางผังฟาร์มที่ดี แยกจากพื้นที่ เสี่ยงสัตว์จากที่พักอาศัยอย่าง ชัดเจน	1.331	0.957	13.536*	1.439	0.545
1.3 โรงเรือน					
1) ฟาร์ม โคนมมีการสร้าง โรงเรือนด้วยวัสดุที่ทนแข็งแรง ง่ายต่อการทำความสะอาดอากาศ ถ่ายเท มีการระบายน้ำของเสีย ได้ดี	4.095	6.548*	1.790	4.660*	1.204

ตารางที่ 4.25 (ต่อ)

n=68

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์มโคนม	พื้นที่ ฟาร์ม	ปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจ			
		เงินทุนที่ใช้ ในการเลี้ยง โคนม	จำนวนโคนม ที่เลี้ยง	การได้มาของ โคนมใน ฟาร์ม	จำนวนแรงงาน ในการเลี้ยง โคนม
2) ฟาร์มโคนมมีพื้นที่ โรงเรือนเลี้ยงโค เพียงพอกับ จำนวนโค สัตว์อยู่อย่างสบาย	10.200 *	2.504	0.900	0.405	1.845
3) ฟาร์ม โคนมมีราง หรือภาชนะใส่อาหาร และน้ำ เพียงพอ ทำความสะอาดง่าย	6.522	0.458	3.832	3.138	10.412 *
4) ฟาร์มโคนมมีของ บังคับสัตว์ หรือของเลี้ยงโค หรือของรีดนมแทน	NA	NA	NA	NA	NA
1.4 เครื่องมือและอุปกรณ์					
1) ฟาร์มโคนมมีเครื่องมือ และอุปกรณ์เพียงพอ มีสถานที่ เก็บเป็นสัดส่วน สะดวกต่อการ ปฏิบัติงาน	0.989	0.458	3.290	0.349	0.673
2) ฟาร์ม โคนม ติดตั้ง หรือเลือกใช้เครื่องรีดนมอย่าง ถูกต้อง เหมาะสม ทำงาน อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ทำให้ โคนมบาดเจ็บ	0.814	0.857	1.534	3.138	0.673

หมายเหตุ * หมายถึง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ที่ระดับนัยสำคัญ $p < 0.05$

NA หมายถึง เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมตอบใช่ทั้งหมด เมื่อนำไปวิเคราะห์โดยโปรแกรมสำเร็จรูปจึง ไม่สามารถวิเคราะห์ผลได้

จากตารางที่ 4.25 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม องค์ประกอบฟาร์ม ได้ผลการวิจัยดังนี้

1) สถานที่ตั้ง พบว่า การได้มาของโคนมในฟาร์ม มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์ม ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ที่ระดับนัยสำคัญ $p < 0.05$ ในประเด็น ฟาร์ม โคนม มีสถานที่ตั้งที่เหมาะสมกับการเลี้ยง โคนม และมีการคมนาคมสะดวก ($\chi^2 = 6.548, p < 0.05$) และ ($\chi^2 = 6.548, p < 0.05$) แต่ปัจจัยพื้นที่ฟาร์ม เงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม จำนวนโคนมที่เลี้ยง และจำนวนแรงงานในการเลี้ยงโคนม ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ($p > 0.05$)

2) ฝูงและลักษณะฟาร์ม พบว่า จำนวน โคนมที่เลี้ยงมีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์ม ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ในประเด็น ฟาร์ม โคนม มีการวางผังฟาร์มที่ดี แยกจากพื้นที่เลี้ยงสัตว์จากที่พักอาศัยอย่างชัดเจน ($\chi^2 = 13.536, p < 0.05$) แต่ปัจจัยพื้นที่ฟาร์ม เงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยง โคนม การได้มาของโคนมในฟาร์ม และจำนวนแรงงานในการเลี้ยงโคนม ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์ม ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ($p > 0.05$)

3) โรงเรือน พบว่า เงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม และการได้มาของโคนมในฟาร์ม มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ในประเด็น ฟาร์ม โคนม มีการสร้างโรงเรือนด้วยวัสดุที่ทน แข็งแรง ง่ายต่อการทำความสะอาด อากาศถ่ายเท มีการระบายน้ำของเสียได้ดี ($\chi^2 = 6.548, p < 0.05$) และ ($\chi^2 = 4.660, p < 0.05$) ตามลำดับ พร้อมทั้งพื้นที่ฟาร์ม มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ในประเด็น ฟาร์ม โคนม มีพื้นที่โรงเรือนเลี้ยงโค เพียงพอกับจำนวน โค สัตว์อยู่อย่างสบาย ($\chi^2 = 10.200, p < 0.05$) ลำดับต่อมา จำนวนแรงงานในการเลี้ยงโคนม มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ในประเด็น ฟาร์ม โคนม มีรางหรือภาชนะใส่อาหาร และน้ำเพียงพอ ทำความสะอาดง่าย แต่จำนวน โคนมที่เลี้ยง และการได้มาของโคนมในฟาร์ม ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ($p > 0.05$)

4) เครื่องมือและอุปกรณ์ พบว่า พื้นที่ฟาร์ม เงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม จำนวน โคนมที่เลี้ยง การได้มาของโคนมในฟาร์ม และจำนวนแรงงานในการเลี้ยงโคนม ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์ม ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ($p > 0.05$)

3.2.2 ความสัมพันธ์ของปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจกับการจัดการฟาร์ม

ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจของสมาชิก สหกรณ์ โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ และการจัดการฟาร์ม โดยพิจารณา ในแต่ละประเด็นของการจัดการฟาร์ม ได้แก่ เอกสารแสดงขั้นตอนการปฏิบัติงาน การจัดการอาหาร

สำหรับโคนม การจัดการน้ำใช้ในฟาร์ม การจัดการการรีดนมและการขนส่ง และการทำความสะอาด และบำรุงรักษา ได้ผลการวิจัย แสดงในตารางที่ 4.26

ตารางที่ 4.26 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจกับการจัดการฟาร์ม ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม การจัดการฟาร์ม

n=68

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์มโคนม	พื้นที่ ฟาร์ม	เงินทุนที่ใช้ ในการเลี้ยง โคนม	ปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจ		
			จำนวนโคนม ที่เลี้ยง	การได้มาของ โคนมใน ฟาร์ม	จำนวนแรงงาน ในการเลี้ยง โคนม
2. การจัดการฟาร์ม					
2.1 เอกสารแสดงขั้นตอนการปฏิบัติงาน					
1) ฟาร์มโคนมมีเอกสาร หรือหลักฐานที่แสดงขั้นตอน การปฏิบัติงานในฟาร์ม และมี การปฏิบัติตามขั้นตอนอย่าง สม่ำเสมอ	3.846	1.935	5.629	1.943	0.265
2.2 การจัดการอาหารสำหรับโคนม					
1) ฟาร์มโคนมมีอาหาร เพียงพอ เหมาะสมกับความ ต้องการของโคแต่ละอายุ	1.012	2.211	9.854*	0.128	3.062
2) ฟาร์มโคนมใช้อาหาร ชั้นสำหรับโคนมที่มีคุณภาพ และมีมาตรฐาน	1.012	5.016	12.434*	0.128	3.062
3) ฟาร์มโคนมมีการผสม หรือเติมยาสัตว์ในน้ำหรืออาหาร อยู่ภายใต้การดูแลของสัตวแพทย์ และเขกเก็บพร้อมติดป้ายงชี้	1.102	3.382	14.535*	0.000	0.911
4) ฟาร์มโคนมมีสถานที่ เก็บอาหารเหมาะสม สามารถ ป้องกันการปนเปื้อน และ การเสื่อมสภาพของอาหารได้	5.672	0.859	2.837	8.173*	0.851

ตารางที่ 4.26 (ต่อ)

n=68

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์มโคนม	พื้นที่ ฟาร์ม	ปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจ			
		เงินทุนที่ใช้ ในการเลี้ยง โคนม	จำนวนโคนม ที่เลี้ยง	การได้มาของ โคนมใน ฟาร์ม	จำนวนแรงงาน ในการเลี้ยง โคนม
2.3 การจัดการน้ำใช้ในฟาร์ม					
1) ฟาร์มโคนมมีน้ำสำหรับ โคนม ในปริมาณที่เพียงพอต่อการ บริโภครู โภค อุ โภค สะอาด และ มีคุณภาพดี	21.990 *	1.142	8.844 *	1.015	33.493 *
2.4 การจัดการการรีดนมและการขนส่ง					
2.4.1 ก่อนการรีดนม					
1) ฟาร์มโคนมมี การเตรียมแม่โคก่อนการรีดนม ตามหลักวิธี และทดสอบ เต้านมอีกเสบด้วยน้ำยา CMT	1.820	3.891	0.870	4.660 *	3.791
2.4.2 การรีดนม					
1) ฟาร์มโคนมมี การดำเนินการตามหลักวิธีการ รีดนมและหลังรีดนมเสร็จ จุ่ม หัวนมโคในน้ำยาจุ่มหัวนม ทุกครั้ง	1.535	3.977	1.672	3.643	3.737
2) ฟาร์มโคนม กรณีใช้ยากับโคนมต้องรอให้ พื้นระเหยหายก่อนการรีดนม และนำน้ำนมไปตรวจหาสารตกค้าง	NA	NA	NA	NA	NA
3) ฟาร์มโคนมใช้ อุปกรณ์การรีดนมที่สะอาด และ ผ่านการฆ่าเชื้อทุกครั้ง	22.331 *	2.810	1.323	0.349	0.673
4) ฟาร์มโคนมมี ผู้รีดนมที่มีสุขภาพแข็งแรง และแต่งกายสะอาดทุกครั้ง	0.417	1.796	3.169	2.925	5.184

ตารางที่ 4.26 (ต่อ)

n=68

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์มโคนม	พื้นที่ ฟาร์ม	ปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจ			
		เงินทุนที่ใช้ ในการเลี้ยง โคนม	จำนวนโคนม ที่เลี้ยง	การได้มาของ โคนมใน ฟาร์ม	จำนวนแรงงาน ในการเลี้ยง โคนม
2.4.3 การขนส่งน้ำนมดิบ					
1) ฟาร์ม โคนม หลังจากกรีตนมโคเสร็จรวบรวมและ ส่งน้ำนมดิบไปยังศูนย์รวบรวม หรือ โรงงาน แปรรูปตามเวลา ที่กำหนด	NA	NA	NA	NA	NA
2) ฟาร์ม โคนม หลังจากส่งน้ำนมเสร็จส่งถึงนม ให้สะอาดมาซื้อทันที และทิ้งให้ แห้งเก็บในที่สะอาด ป้องกันสัตว์ พาหะ และ ฝุ่นละออง ก่อนนำไปใช้ ในครั้งต่อไป	22.331 *	0.458	1.534	0.349	0.673
2.5 การทำความสะอาดและบำรุงรักษา					
1) ฟาร์ม โคนมมีการทำ ความสะอาด โรงเรือน เครื่องมือ และอุปกรณ์ หลังการใช้งาน สม่ำเสมอ	NA	NA	NA	NA	NA
2) ฟาร์ม โคนม มี การ บำรุงรักษาโรงเรือนเครื่องมือและ อุปกรณ์ เต็มที่โคตรวจสอบและ ซ่อมบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดี ใช้งานได้ ตามวัตถุประสงค์ ปลอดภัยต่อตัวโคและผูปฏิบัติงาน อย่างสม่ำเสมอ	4.259	0.661	7.044	7.083 *	0.859
3) ฟาร์ม โคนมใช้สารเคมี ฆ่าเชื้อ หรือ วัตถุอันตรายด้าน การปศุสัตว์ที่ขึ้นทะเบียนใช้ตาม คำแนะนำและจัดเก็บเป็นสัดส่วน	1.102	3.382	14.535 *	0.000	0.911

หมายเหตุ * หมายถึง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ที่ระดับนัยสำคัญ $p < 0.05$
 NA หมายถึง เกษตรกรผู้เลี้ยง โคนมตอบใช้ทั้งหมด เมื่อนำไปวิเคราะห์โดยโปรแกรมสำเร็จรูปจึง ไม่สามารถวิเคราะห์ผลได้

จากตารางที่ 4.26 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม การจัดการฟาร์ม ได้ผลการวิจัยดังนี้

1) เอกสารแสดงขั้นตอนการปฏิบัติงาน พบว่า พื้นที่ฟาร์ม เงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม จำนวน โคนมที่เลี้ยง การได้มาของโคนมในฟาร์ม และจำนวนแรงงานในการเลี้ยงโคนมไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ($p > 0.05$)

2) การจัดการอาหารสำหรับโคนม พบว่า จำนวน โคนมที่เลี้ยงมีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ที่ระดับนัยสำคัญ $p < 0.05$ ในประเด็น ฟาร์ม โคนมมีอาหารเพียงพอ เหมาะสมกับความต้องการของโคแต่ละอายุ ($\chi^2 = 9.854, p < 0.05$) พร้อมทั้ง ฟาร์ม โคนมใช้อาหารชั้นสำหรับ โคนมที่มีคุณภาพ และมีมาตรฐาน ($\chi^2 = 12.434, p < 0.05$) ลำดับต่อมา ฟาร์ม โคนมมีการผสม หรือเดมิยาสัตว์ในน้ำ หรืออาหารอยู่ภายใต้การดูแลของสัตวแพทย์ และแยกเก็บพร้อมติดป้ายบ่งชี้ ($\chi^2 = 14.535, p < 0.05$) และการได้มาของโคนมในฟาร์มมีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ในประเด็น ฟาร์ม โคนม มีสถานที่เก็บอาหารเหมาะสม สามารถป้องกันการปนเปื้อน และการเสื่อมสภาพของอาหารได้ แต่ปัจจัยพื้นที่ฟาร์ม เงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยง โคนม และจำนวนแรงงานในการเลี้ยง โคนม ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์ม ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ($p > 0.05$)

3) การจัดการน้ำใช้ในฟาร์ม พบว่า พื้นที่ฟาร์ม จำนวน โคนมที่เลี้ยง และจำนวนแรงงานในการเลี้ยง โคนม มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ที่ระดับนัยสำคัญ $p < 0.05$ ในประเด็น ฟาร์ม โคนม มีน้ำสำหรับโคนมในปริมาณที่เพียงพอต่อการบริโภครูปโภค สะอาด และมีคุณภาพดี ($\chi^2 = 21.990, p < 0.05$) ($\chi^2 = 8.844, p < 0.05$) และ ($\chi^2 = 33.493, p < 0.05$) ตามลำดับ แต่ปัจจัยเงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยง โคนม และการได้มาของโคนมในฟาร์มไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ($p > 0.05$)

4) การจัดการการรีดนมและการขนส่ง

4.1 ก่อนการรีดนม พบว่า การได้มาของโคนมในฟาร์มมีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ในประเด็น ฟาร์ม โคนมมีการเตรียมแม่โคก่อนการรีดนมตามหลักวิธี และทดสอบเต้านมอีกเสบด้วยน้ำยา CMT ($\chi^2 = 4.660, p < 0.05$) แต่ปัจจัยพื้นที่ฟาร์ม

เงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม จำนวนโคนมที่เลี้ยง และจำนวนแรงงานในการเลี้ยงโคนม ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ($p>0.05$)

4.2 การรีดนม พบว่า พื้นที่ฟาร์มมีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ที่ระดับนัยสำคัญ $p<0.05$ ในประเด็น ฟาร์ม โคนม ใช้อุปกรณ์การรีดนมที่สะอาด และผ่านการฆ่าเชื้อทุกครั้ง ($\chi^2=22.331, p<0.05$) แต่ปัจจัยเงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม จำนวน โคนมที่เลี้ยง การได้มาของโคนมในฟาร์ม และจำนวนแรงงานในการเลี้ยงโคนม ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ($p>0.05$)

4.3 การขนส่งน้ำนมดิบ พบว่า พื้นที่ฟาร์มมีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ที่ระดับนัยสำคัญ $p<0.05$ ในประเด็น ฟาร์ม โคนม หลังจากส่งน้ำนม เสร็จ ล้างถังนมให้สะอาด ฆ่าเชื้อทันที และฝังให้แห้ง เก็บในที่สะอาด ป้องกันสัตว์พาหะ และ ฝุ่นละออง ก่อนนำมาใช้ในครั้งต่อไป ($\chi^2=22.331, p<0.05$) แต่ปัจจัยเงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม จำนวน โคนมที่เลี้ยง การได้มาของโคนมในฟาร์ม และจำนวนแรงงานในการเลี้ยง โคนม ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ($p>0.05$)

5) การทำความสะอาดและบำรุงรักษา พบว่า จำนวน โคนมที่เลี้ยงมีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ที่ระดับนัยสำคัญ $p<0.05$ ในประเด็น ฟาร์ม โคนม ใช้สารเคมี ยาฆ่าเชื้อ หรือวัตถุอันตราย ด้านการปศุสัตว์ที่ขึ้นทะเบียน ใช้ตามคำแนะนำ และจัดเก็บเป็นสัดส่วน ($\chi^2=14.535, p<0.05$) และการได้มาของโคนมในฟาร์ม มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ในประเด็น ฟาร์ม โคนม มีการบำรุงรักษาโรงเรือน เครื่องมือ และอุปกรณ์ เลี้ยง โค ตรวจสอบ และซ่อมบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดี ใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ ปลอดภัยต่อตัวโค และผู้ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ($\chi^2=7.083, p<0.05$) แต่ปัจจัยพื้นที่ฟาร์ม เงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม และจำนวนแรงงานในการเลี้ยงโคนม ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ($p>0.05$)

3.2.3 ความสัมพันธ์ของปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจกับบุคลากร

ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ โคนมแม่ ใจ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ และบุคลากร โดยพิจารณาในแต่ละประเด็นของบุคลากร ได้ผลการวิจัย แสดงในตารางที่ 4.27

ตารางที่ 4.27 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจกับการจัดการฟาร์ม
ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม บุคลากร

n=68

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์มโคนม	พื้นที่ ฟาร์ม	ปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจ			
		เงินทุนที่ใช้ ในการเลี้ยง โคนม	จำนวนโคนม ที่เลี้ยง	การได้มาของ โคนมใน ฟาร์ม	จำนวนแรงงาน ในการเลี้ยง โคนม
3. บุคลากร					
1) ฟาร์ม โคนมมี จำนวน บุคลากรเหมาะสมกับจำนวนโค ที่เลี้ยง และจัดแบ่งหน้าที่ความ รับผิดชอบอย่างชัดเจน	1.102	0.845	14.481 *	1.063	0.911
2) ฟาร์ม โคนมมีผู้ประกอบการ หรือบุคลากรที่เลี้ยงโคที่มีความรู้ ประสบการณ์ และได้รับการ ฝึกอบรม หรือการถ่ายทอด ความรู้ในการเลี้ยงโค อย่าง ถูกต้อง	1.302	1.608	11.723 *	6.275 *	2.472
3) ฟาร์ม โคนม มีสัตวแพทย์ที่ ได้รับการรับรองเป็นผู้ควบคุม ฟาร์ม ดูแลสุขภาพโค	NA	NA	NA	NA	NA
4) ฟาร์ม โคนมมี บุคลากร ที่ปฏิบัติงานในฟาร์ม ได้รับการ ตรวจสุขภาพ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้งว่าไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง	NA	NA	NA	NA	NA

หมายเหตุ * หมายถึง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ที่ระดับนัยสำคัญ $p < 0.05$

NA หมายถึง เกษตรกรผู้เลี้ยง โคนมตอบใช่ทั้งหมด เมื่อนำไปวิเคราะห์โดยโปรแกรมสำเร็จรูปจึงไม่สามารถวิเคราะห์ผลได้

จากตารางที่ 4.27 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม บุคลากร พบว่าจำนวนโคนมที่เลี้ยงมีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ที่ระดับนัยสำคัญ $p < 0.05$ ในประเด็น ฟาร์ม โคนมมีจำนวนบุคลากรเหมาะสมกับจำนวน โคที่เลี้ยง และจัดแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน ($\chi^2 = 14.481, p < 0.05$) และจำนวนโคนมที่เลี้ยง และ

การได้มาของโคนมในฟาร์มมีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ที่ระดับนัยสำคัญ $p < 0.05$ ในประเด็น ฟาร์ม โคนมมีผู้ประกอบการ หรือบุคลากรที่เลี้ยงโคที่มีความรู้ ประสบการณ์ และได้รับการฝึกอบรม หรือการถ่ายทอดความรู้ในการเลี้ยงโค อย่างถูกต้อง ($\chi^2 = 11.723, p < 0.05$) และ ($\chi^2 = 6.275, p < 0.05$) แต่ปัจจัยพื้นที่ฟาร์ม เงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม และจำนวนแรงงานในการเลี้ยงโคนมไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ($p > 0.05$)

3.2.4 ความสัมพันธ์ของปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจกับสุขภาพสัตว์

ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ โคนมแม่ ใจ จำกัด อำเภอสันทรายจังหวัดเชียงใหม่ และสุขภาพสัตว์ โดยพิจารณาในแต่ละประเด็นของสุขภาพสัตว์ ได้แก่ การป้องกันและควบคุมโรค และการป้องกันและควบคุมโรค ได้ผลการวิจัยแสดงในตารางที่ 4.28

ตารางที่ 4.28 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม สุขภาพสัตว์

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม		ปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจ				จำนวนแรงงานในการเลี้ยงโคนม
		พื้นที่ฟาร์ม	เงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม	จำนวนโคนมที่เลี้ยง	การได้มาของโคนมในฟาร์ม	
n=68						
4. สุขภาพสัตว์						
4.1 การป้องกันและควบคุมโรค						
1) ฟาร์มโคนมมีการทำเครื่องหมายประจำตัวโคทุกตัว	NA	NA	NA	NA	NA	NA
2) ฟาร์มโคนมมีการดูแลสุขภาพโค ใช้ยาและโปรแกรมวัคซีน ภายใต้ การดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย	NA	NA	NA	NA	NA	NA

ตารางที่ 4.28 (ต่อ)

n=68

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์มโคนม	พื้นที่ ฟาร์ม	ปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจ			
		เงินทุนที่ใช้ ในการเลี้ยง โคนม	จำนวนโคนม ที่เลี้ยง	การได้มาของ โคนมใน ฟาร์ม	จำนวนแรงงาน ในการเลี้ยง โคนม
3) ฟาร์ม โคนมมีการ ป้องกันและฆ่าเชื้อโรคจาก ยานพาหนะ อุปกรณ์ และ บุคคลภายนอกก่อนเข้าฟาร์ม พร้อมทั้งมีการจดบันทึกข้อมูล อย่างสม่ำเสมอ	4.915	0.183	1.889	1.063	0.459
4) ฟาร์ม โคนมมีมาตรการ ควบคุมสัตว์พาหะภายในบริเวณ และ พื้นที่โดยรอบฟาร์ม	NA	NA	NA	NA	NA
5) ฟาร์ม โคนมมีการ ระบุแหล่งที่มาของโคใหม่ ใน แบบบันทึกข้อมูล พร้อมทั้ง กักโรคและตรวจสุขภาพโคใหม่ ก่อนเข้าฟาร์ม ทุกครั้ง	1.102	3.382	14.535*	0.000	0.911
6) ฟาร์ม โคนมในกรณี ที่เกิดโรคระบาด หรือสงสัยว่า เกิด โรคระบาด ปฏิบัติตาม กฎหมาย โรคระบาดสัตว์และตาม คำแนะนำ ของกรมปศุสัตว์	NA	NA	NA	NA	NA
7) ฟาร์ม โคนมมีการจัดการ ซากโค ในกรณี ที่ตายด้วยโรค ระบาด ตามกฎหมายโรคระบาด สัตว์ หรือที่ตายแบบธรรมชาติ ต้อง อยู่ในความดูแลของ สัตวแพทย์ ผู้ควบคุมฟาร์ม	NA	NA	NA	NA	NA

ตารางที่ 4.28 (ต่อ)

n=68

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์มโคนม	พื้นที่ ฟาร์ม	ปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจ			
		เงินทุนที่ใช้ ในการเลี้ยง โคนม	จำนวนโคนม ที่เลี้ยง	การได้มาของ โคนมใน ฟาร์ม	จำนวนแรงงาน ในการเลี้ยง โคนม
4.2 การบำบัดโรคสัตว์					
1) ฟาร์มโคนมมีการบำบัด โรคอยู่ในความดูแลของสัตวแพทย์ ผู้ควบคุมฟาร์มและข้อกำหนดใน มาตรฐานสินค้าเกษตร	NA	NA	NA	NA	NA
2) ฟาร์มโคนมมีการจัดเก็บ วัคซีน หรือ ยา สัตว์ ที่ ฟาร์ม ตามคำแนะนำและเก็บเป็นสัดส่วน	1.102	3.382	14.535*	0.000	0.911

หมายเหตุ * หมายถึง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ที่ระดับนัยสำคัญ $p < 0.05$

NA หมายถึง เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมตอบใช้ทั้งหมด เมื่อนำไปวิเคราะห์โดยโปรแกรมสำเร็จรูปจึงไม่สามารถวิเคราะห์ผลได้

จากตารางที่ 4.28 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจกับการจัดการฟาร์ม ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม สุขภาพสัตว์ ได้ผลการวิจัยดังนี้

1) การป้องกันและควบคุมโรค พบว่า จำนวน โคนมที่เลี้ยงมีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์ม ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ในประเด็น ฟาร์มโคนมมีการระบุแหล่งที่มาของโคใหม่ในแบบบันทึกข้อมูล พร้อมทั้งกักโรค และตรวจสอบสุขภาพโคใหม่ก่อนเข้าฟาร์ม ทุกครั้ง ($\chi^2 = 14.535, p < 0.05$) แต่ปัจจัยพื้นที่ฟาร์ม เงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยง โคนม การได้มาของโคนมในฟาร์ม และจำนวนแรงงานในการเลี้ยงโคนม ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ($p > 0.05$)

2) การบำบัดโรคสัตว์ พบว่า จำนวน โคนมที่เลี้ยงมีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์ม ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ที่ระดับนัยสำคัญ $p < 0.05$ ในประเด็น ฟาร์มโคนมมีการจัดเก็บวัคซีน หรือยา สัตว์ ที่ฟาร์ม ตามคำแนะนำ และเก็บเป็นสัดส่วน ($\chi^2 = 14.535, p < 0.05$) แต่ปัจจัยพื้นที่ฟาร์ม เงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยง โคนม การได้มาของโคนมในฟาร์ม และจำนวนแรงงาน

ในการเลี้ยงโคนมไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ($p>0.05$)

3.2.5 ความสัมพันธ์ของปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจกับสวัสดิภาพสัตว์

ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ และสวัสดิภาพสัตว์ โดยพิจารณาในแต่ละประเด็นของสวัสดิภาพสัตว์ ได้ผลการวิจัย แสดงในตารางที่ 4.29

ตารางที่ 4.29 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม สวัสดิภาพสัตว์

n=68

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์มโคนม	ปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจ				
	พื้นที่ ฟาร์ม	เงินทุนที่ใช้ ในการเลี้ยง โคนม	จำนวนโคนม ที่เลี้ยง	การได้มาของ โคนมใน ฟาร์ม	จำนวนแรงงาน ในการเลี้ยง โคนม
5. สวัสดิภาพสัตว์					
1) ฟาร์มโคนมเมื่อมีโคป่วย บาดเจ็บ พิกัด ได้รับการดูแล สัตว์อย่างเหมาะสม และไม่ให้ สัตว์ทรมาน	NA	NA	NA	NA	NA

หมายเหตุ NA หมายถึง เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมตอบไขทั้งหมด เมื่อนำไปวิเคราะห์โดยโปรแกรมสำเร็จรูปจึงไม่สามารถวิเคราะห์ผลได้

จากตารางที่ 4.29 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม สวัสดิภาพสัตว์ พบว่าพื้นที่ฟาร์ม เงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม จำนวนโคนมที่เลี้ยง การได้มาของโคนมในฟาร์ม และจำนวนแรงงานในการเลี้ยงโคนม ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์ม ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ($p>0.05$)

3.2.6 ความสัมพันธ์ของปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจกับสิ่งแวดล้อม

ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ และสิ่งแวดล้อม โดยพิจารณาในแต่ละประเด็นของสิ่งแวดล้อม ได้ผลการวิจัย ดังแสดงในตารางที่ 4.30

ตารางที่ 4.30 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจกับการจัดการฟาร์ม
ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม สิ่งแวดล้อม

n=68

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์มโคนม	พื้นที่ ฟาร์ม	ปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจ			
		เงินทุนที่ใช้ ในการเลี้ยง โคนม	จำนวนโคนม ที่เลี้ยง	การได้มาของ โคนมใน ฟาร์ม	จำนวนแรงงาน ในการเลี้ยง โคนม
6. สิ่งแวดล้อม					
1) ฟาร์มโคนมมีการจัดการ ขยะ ของเสีย และมูลโคด้วย วิธีการที่เหมาะสม ไม่ส่งผล กระทบต่อสิ่งแวดล้อม	3.317	2.496	8.299*	0.731	0.212
2) ฟาร์มโคนมมีการจัดการ น้ำเสียอย่างเหมาะสมก่อน ปล่อยออกจากฟาร์มสู่แหล่ง น้ำสาธารณะ	2.851	2.802	16.500*	0.128	0.450

หมายเหตุ * หมายถึง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ที่ระดับนัยสำคัญ $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.30 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม สิ่งแวดล้อม พบว่าจำนวนโคนมที่เลี้ยงมีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ในประเด็นฟาร์มโคนมมีการจัดการขยะ ของเสียและมูลโค ด้วยวิธีการที่เหมาะสม ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ($\chi^2 = 8.299, p < 0.05$) พร้อมทั้ง ฟาร์มโคนมมีการจัดการน้ำเสียอย่างเหมาะสมก่อนปล่อยออกจากฟาร์มสู่แหล่งน้ำสาธารณะ ($\chi^2 = 16.500, p < 0.05$) แต่ปัจจัยพื้นที่ฟาร์ม เงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม การได้มาของโคนมในฟาร์ม และจำนวนแรงงานในการเลี้ยงโคนมไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ($p > 0.05$)

3.2.7 ความสัมพันธ์ของปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจกับการบันทึกข้อมูล

ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ และการบันทึกข้อมูล โดยพิจารณาในแต่ละประเด็นของการบันทึกข้อมูล ได้ผลการวิจัย แสดงในตารางที่ 4.31

ตารางที่ 4.31 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจกับการจัดการฟาร์มตาม การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม การบันทึกข้อมูล

n=68

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์มโคนม	พื้นที่ ฟาร์ม	ปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจ			
		เงินทุนที่ใช้ ในการเลี้ยง โคนม	จำนวนโคนม ที่เลี้ยง	การได้มาของ โคนมใน ฟาร์ม	จำนวนแรงงาน ในการเลี้ยง โคนม
7. การบันทึกข้อมูล					
1) ฟาร์มโคนมมีการบันทึก ข้อมูลการปฏิบัติงานตามวิธี ปฏิบัติที่กำหนด	3.846	1.935	5.629	1.943	0.265
2) ฟาร์มโคนมมีการเก็บ รักษามบันทึกเป็นเวลาอย่าง น้อย 3 ปี	1.127	2.752	0.773	3.238	1.440

จากตารางที่ 4.31 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพทางเศรษฐกิจกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมมีการบันทึกข้อมูล พบว่าพื้นที่ฟาร์ม เงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม จำนวนโคนมที่เลี้ยง การได้มาของโคนมในฟาร์ม และจำนวนแรงงานในการเลี้ยงโคนมไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์ม ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ($p > 0.05$)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวินิจฉัยเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล

1.1 การจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

1.1.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

1) ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 82.35 มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 50.76 ± 11.23 ปี เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 47.06 ประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพหลัก ร้อยละ 86.77 และประสบความสำเร็จในการเลี้ยงโคนมเฉลี่ยเท่ากับ 13.71 ± 9.44 ปี ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของปิยฉัตร ไบจิว (2554) พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 82.75 สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 62.25 ประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพหลัก ร้อยละ 84.25 และประสบความสำเร็จในการเลี้ยงโคนมส่วนใหญ่เกษตรกรมีประสบการณ์ระหว่าง 1-10 ปี ร้อยละ 57.75 เช่นเดียวกับรายงานของประเสริฐ โพธิ์กาด (2555) พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 86.40 อายุเฉลี่ย 47.41 ± 10.03 ปี ระดับการศึกษาเกษตรกรส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 69.70 ประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมเฉลี่ย 10.50 ± 5.08 ปี ประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพหลัก ร้อยละ 97.00 เช่นเดียวกับรายงานของหญิง แก้วเกิด และจันทร์เพ็ญ ภูผาเต็ม (2561) พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 46.50 ± 5.66 ปี สำเร็จการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 47.50 และมีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมเฉลี่ย 10.20 ± 3.52 ปี รวมไปถึงสอดคล้องกับชไมพร ใจภักดิ์ (2562) พบว่า

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 62.12 มีอายุเฉลี่ย 49.32 ± 10.16 ปี และมีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมเฉลี่ย 15.35 ± 9.75 ปี

จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่เป็นเพศชาย เนื่องจากธุรกิจการเลี้ยงโคนม เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมต้องดำเนินการผลิตน้ำนมภายในฟาร์มให้ได้ปริมาณมาก ซึ่งจำเป็นต้องใช้แรงงานหนัก ส่วนใหญ่เกษตรกรในธุรกิจการเลี้ยงโคนมจึงเป็นเพศชาย และอายุเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม อยู่ในช่วงอายุ 45-60 ปี ซึ่งเป็นช่วงวัยกลางคนมีความพร้อม และมีศักยภาพในการทำงาน มีความกระตือรือร้นในการทำงานทำให้ประสบผลสำเร็จในธุรกิจการเลี้ยงโคนม การศึกษา เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา เนื่องจากระดับการศึกษาของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ไม่มีผลต่อระบบการผลิตโคนม เพราะว่าการที่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจะประสบผลสำเร็จในการเลี้ยงโคนมได้นั้น เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมต้องมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เข้ารับการฝึกอบรม หรือศึกษาจากบุคคลต้นแบบ เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม รวมไปถึงถ้าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมมากก็จะส่งผลต่อระบบการผลิตภายในฟาร์มให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากเกษตรกรสามารถใช้ประสบการณ์ที่ได้จากการเลี้ยงโคนมมาช่วยในการวางแผนการผลิตภายในฟาร์ม เพื่อลดความผิดพลาดในระบบการผลิตได้ นอกจากนี้ เกษตรกรยังสามารถใช้ประสบการณ์ที่ได้จากการเลี้ยงโคนมมาช่วยในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบการผลิตอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ส่งผลทำให้ฟาร์มได้รับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม

2) ข้อมูลสภาพทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด

อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีพื้นที่ฟาร์มเฉลี่ยเท่ากับ 7.84 ± 12.31 ไร่ต่อฟาร์ม มีเงินทุน และแหล่งเงินทุนที่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมใช้ในการเลี้ยงโคนม เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีการใช้เงินทุนของตนเอง และกู้ยืมมากที่สุด ร้อยละ 47.06 และมีการกู้ยืมเงินจากแหล่งที่เงินทุนที่มากที่สุด คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ร้อยละ 42.17 เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมเลี้ยงโคนมพันธุ์ลูกผสมที่มีระดับสายเลือดโฮลสไตน์ฟรีเซียนมากกว่า 75%มากที่สุด ร้อยละ 94.44 มีจำนวนโคนมที่เลี้ยงเฉลี่ยต่อฟาร์ม 42.71 ± 20.46 ตัว ได้โคนมมาจากการผลิตโคนมเองภายในฟาร์มมากที่สุด ร้อยละ 50 และจำนวนแรงงานในการเลี้ยงโคนมเฉลี่ยเท่ากับ 2.72 ± 1.18 คนต่อฟาร์ม เช่นเดียวกับรายงานของชไมพร ใจภักดิ์ (2562) พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 14.12 ± 17.02 ไร่ ใช้เงินทุนของตนเองและเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เป็นหลัก ร้อยละ 74.24 และอนุชา กิ่งวรรณ (2562) พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีพื้นที่ถือครองที่ดินเลี้ยงโคนมเฉลี่ย 7.25 ± 8.54 ไร่ แหล่งเงินทุนในการเลี้ยงโคนมมาจากเงินทุนตนเอง ร้อยละ 87.80 และจำนวนแรงงานที่ใช้เลี้ยงโคนมเฉลี่ย 2.66 ± 0.74 คน

ขณะที่ประเสริฐ โพธิ์ภาค (2555) พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมใช้เงินทุน ส่วนใหญ่มาจากการกู้ยืม ร้อยละ 66.70

จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่มีพื้นที่เลี้ยงโคนมที่แตกต่างกันตามขนาดพื้นที่ของแต่ละฟาร์ม และจำนวน โคนมที่เลี้ยง เกษตรกรผู้เลี้ยง โคนมจะต้องแบ่งพื้นที่ให้เหมาะสมกับจำนวน โคนมที่เลี้ยง ทำให้โคนมมีความเป็นอยู่ที่สะดวกสบาย สามารถแสดงพฤติกรรมตามธรรมชาติได้ ส่งผลให้โคนมสามารถผลิตน้ำนมดิบได้ในปริมาณมาก เงินทุนและแหล่งเงินทุนเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเลี้ยงโคนม เพราะเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมสามารถนำเงินทุนมาใช้ในการดำเนินกิจการภายในฟาร์ม หรือปรับปรุงฟาร์มให้เหมาะสม และได้มาตรฐาน พร้อมทั้งแหล่งเงินทุนต้องมีความหลากหลาย เพื่อเป็นการเพิ่มทางเลือกของแหล่งเงินทุนแก่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม พันธุ์โคนมที่เลี้ยง เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่เลือกเลี้ยง เป็นพันธุ์ลูกผสมที่มีระดับสายเลือดโคพันธุ์โฮลสไตน์ฟรีเชียน เพราะ โคนมพันธุ์นี้สามารถทนกับสภาพแวดล้อมในประเทศไทยได้ และให้ผลผลิตสูง การได้มาของโคนมในฟาร์ม เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่มีการผลิต โคนมเองภายในฟาร์ม เพื่อช่วยลดต้นทุนในการซื้อโคใหม่เข้ามาในฟาร์ม เป็นการป้องกันการนำโรคจากภายนอกเข้ามาในฟาร์ม และเพื่อดำรงไว้ซึ่งพันธุ์โคนมที่ให้ปริมาณน้ำนมดิบมากและจำนวนแรงงานในการเลี้ยงโคนม มาจากแรงงานในครัวเรือน และแรงงานจ้าง ต้องมีจำนวนแรงงานที่เหมาะสมกับจำนวนโคที่เลี้ยงในฟาร์ม และมีการจัดแบ่งหน้าที่ให้เหมาะสม เพื่อให้สามารถดำเนินการจัดการฟาร์ม ให้ได้รับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม

3) ข้อมูลการบริการ และการส่งเสริมของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด
อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมได้รับการฝึกอบรม ร้อยละ 100 ในหัวข้อการเลี้ยงโคนม การจัดการฟาร์ม การผสมเทียมโคนม และหัวข้ออื่นๆ เช่น มาตรฐานฟาร์มโคนม (การตรวจประเมิน และเกณฑ์ข้อกำหนด (Checklist) กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง)มากที่สุด ร้อยละ 22.01 เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมต้องการฝึกอบรมเพิ่มเติมในหัวข้อ การจัดการอาหารสำหรับ โคนมมากที่สุด ร้อยละ 29.41 หน่วยงานที่จัดฝึกอบรม คือ กรมปศุสัตว์ และศูนย์ฝึกอบรมการเลี้ยงโคนมมากที่สุด ร้อยละ 35.23 เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมต้องการให้สหกรณ์สนับสนุนในด้านการปรับลดต้นทุนอาหารสัตว์มากที่สุด ร้อยละ 33.50 เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมเห็นความสำคัญของการได้รับมาตรฐานฟาร์ม จากกรมปศุสัตว์ในด้าน ให้ผลผลิตน้ำนมดิบเพิ่มขึ้น น้ำนมดิบที่มีคุณภาพดี จำหน่ายน้ำนมดิบได้ในราคาที่สูงขึ้น และผู้บริโภคริโภคได้บริโภคน้ำนมที่มีคุณภาพ ร้อยละ 50 สหกรณ์มีการสร้างแรงจูงใจแก่สมาชิกต่อการเข้ารับการรับรองมาตรฐานฟาร์มในด้าน เพิ่มราคารับซื้อน้ำนมดิบ และส่งเสริมให้สมาชิกเข้ารับการรับรองมาตรฐานฟาร์ม โคนม ร้อยละ 50 ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของเพียงตะวัน ปินตา (2560) พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม จำเป็นต้องผ่านการฝึกอบรมเบื้องต้น และ

มีหนังสือรับรอง เพื่อการจัดการฟาร์ม ไก่เนื้อที่ถูกต้องส่งผลให้ ไก่เนื้อที่มีปริมาณผลผลิตที่ดี โดยเกษตรกรได้รับความรู้ในการเลี้ยงไก่เนื้อ เรื่อง การเลี้ยงไก่เนื้อ เบื้องต้น มาตรฐานฟาร์ม ไก่เนื้อ อาหารสำหรับไก่เนื้อ โรคเฝ้าระวังอหิวาต์ ยารักษาโรค วิธีการรีดนม และเครื่องรีดนม การบริหารจัดการฟาร์ม ไก่เนื้อ คุณภาพน้ำนม การผสมเทียม Smart Farmer และ โซมาติกเชลล์ ขณะที่นิรุช ตาละกา (2556) พบว่า เกษตรผู้เลี้ยงไก่เนื้อส่วนใหญ่ได้รับการฝึกอบรมการเลี้ยงไก่เนื้อจากหน่วยงาน องค์การส่งเสริมกิจการ ไก่เนื้อแห่งประเทศไทย (อ.ส.ก.) ร้อยละ 46.20

จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อได้รับการฝึกอบรมทั้งหมด เพราะ การได้รับการฝึกอบรมมีความสำคัญเพราะเป็นพื้นฐานการเลี้ยงไก่เนื้อ เป็นการเพิ่มพูนความรู้ แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อให้สามารถนำมาปรับปรุงการผลิตให้เหมาะสม สามารถเลี้ยงไก่เนื้อได้อย่างถูกวิธี และได้ผลผลิตน้ำนมดิบที่มีคุณภาพ หัวข้อที่ได้รับการฝึกอบรม และหัวข้อที่ต้องการฝึกอบรม เพิ่มเติมมีความสำคัญที่จะทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อมีความพร้อมในการเลี้ยงไก่เนื้อ ความต้องการให้ สหกรณ์สนับสนุนในด้านต่าง ๆ เนื่องจากสหกรณ์ ไก่เนื้อจะต้องมีการสนับสนุนเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ เพื่อให้เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ มีความพร้อมในการจัดการฟาร์มให้ได้รับมาตรฐานการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดีสำหรับ ไก่เนื้อ การเล็งเห็นถึงความสำคัญของการได้รับมาตรฐานฟาร์มจากกรมปศุสัตว์ และสหกรณ์สร้างแรงจูงใจต่อการเข้ารับการรับรองมาตรฐานฟาร์ม เนื่องจากนโยบายของภาครัฐ ที่ต้องการให้ฟาร์มไก่เนื้อได้รับมาตรฐาน เพื่อสามารถผลิตน้ำนมดิบที่มีคุณภาพ ปลอดภัยสำหรับผู้บริโภค ดังนั้น สหกรณ์ ไก่เนื้อจึงต้องมีการส่งเสริม สนับสนุนให้เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อเห็นความสำคัญ และเข้ารับการประเมินมาตรฐานฟาร์มครบทุกฟาร์ม

1.1.2 การจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่เนื้อของสมาชิก สหกรณ์ไก่เนื้อแม่ไก่ จำกัด อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่

เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อมีการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์มไก่เนื้อ โดยแยกผลการวิเคราะห์ห่อออกเป็น 7 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม บุคลากร สุขภาพสัตว์ สวัสดิภาพสัตว์ สิ่งแวดล้อม และการบันทึกข้อมูล ร้อยละ 91.84, 91.54, 95.22, 98.04, 100, 88.97 และ 86.03 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของ อนุชา กิ่งวรรณ (2562) พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ จำนวน 148 คน มีการจัดการฟาร์มไก่เนื้อตามการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดี ได้แก่ องค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม การจัดการสุขภาพสัตว์ การจัดการสิ่งแวดล้อม และการผลิตน้ำนมดิบ การเก็บรักษา และการขนส่งน้ำนมดิบ ร้อยละ 99.43, 95.86, 100, 100, และ 100 ตามลำดับ ซึ่งการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม ไก่เนื้อ ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ มีความสำคัญต่อการได้รับมาตรฐานฟาร์มไก่เนื้อ

จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีการจัดการฟาร์มตาม การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนมมากกว่าร้อยละ 90 ซึ่งสามารถบ่งบอกถึง การปฏิบัติของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัดตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับ ฟาร์ม โคนมใน 7 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม บุคลากร สุขภาพสัตว์ สวัสดิภาพสัตว์ สิ่งแวดล้อม และการบันทึกข้อมูล เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริม สนับสนุน ให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษามาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์ม โคนม

1.2 ปัญหาในการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ปัญหาในการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม ของสมาชิกสหกรณ์ โคนมแม่ โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม บุคลากร สุขภาพสัตว์ สวัสดิภาพสัตว์ สิ่งแวดล้อม และ การบันทึกข้อมูล ดังนี้

1.2.1 องค์ประกอบฟาร์ม ประกอบด้วยประเด็นปัญหา สถานที่ตั้ง ผังและลักษณะฟาร์ม โรงเรือน และเครื่องมือและอุปกรณ์ ดังนี้

ระดับความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการฟาร์ม องค์ประกอบฟาร์มตามการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยง โคนมมีระดับความคิดเห็นต่อปัญหาเฉลี่ย รวมน้อยที่สุด (1.16±0.42) ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของอนุชา กิ่งวรรณ (2562) พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม มีปัญหาในประเด็น องค์ประกอบฟาร์มอยู่ในระดับน้อยที่สุด (1.44±0.89)

จากผลการศึกษาความคิดเห็นต่อปัญหาของการจัดการฟาร์ม องค์ประกอบฟาร์ม (สถานที่ตั้ง ผังและลักษณะฟาร์ม โรงเรือน และเครื่องมือและอุปกรณ์)จะเห็นได้ว่า เกษตรกรผู้เลี้ยง โคนมมีระดับปัญหาเฉลี่ยรวม คือ น้อยที่สุด แสดงว่า เกษตรกรผู้เลี้ยง โคนมมีการจัดการฟาร์ม ได้เป็นอย่างดี จึงไม่พบปัญหาในการจัดการฟาร์ม

1.2.2 การจัดการฟาร์ม ประกอบด้วยประเด็นปัญหา เอกสารแสดงขั้นตอนการปฏิบัติงาน การจัดการอาหารสำหรับ โคนม การจัดการน้ำใช้ในฟาร์ม การจัดการการรีดนมและการขนส่ง การทำความสะอาดและบำรุงรักษา ดังนี้

ระดับความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการฟาร์ม การจัดการฟาร์มตาม การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีระดับความคิดเห็น

ต่อปัญหาเฉลี่ยรวม น้อยที่สุด (1.19 ± 0.48) ขณะที่อนุชา กิ่งวรรณ (2562) พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม มีปัญหาในประเด็น การจัดการฟาร์มอยู่ในระดับน้อย (1.55 ± 1.083)

จากผลการศึกษาความคิดเห็นต่อปัญหาของการจัดการฟาร์ม การจัดการฟาร์ม (เอกสารแสดงขั้นตอนการปฏิบัติงาน การจัดการอาหารสำหรับโคนม การจัดการน้ำใช้ในฟาร์ม การจัดการการรีดนมและการขนส่งการทำความสะดวกและบำรุงรักษา) จะเห็นได้ว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีระดับปัญหาเฉลี่ยรวม น้อยที่สุด แสดงว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีการจัดการฟาร์ม ได้เป็นอย่างดี จึงไม่พบปัญหาในการจัดการฟาร์ม

1.2.3 บุคลากร พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการฟาร์ม บุคลากร ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีระดับความคิดเห็นต่อปัญหาเฉลี่ยรวม น้อยที่สุด (1.07 ± 0.21)

จากผลการศึกษาความคิดเห็นต่อปัญหาของการจัดการฟาร์ม บุคลากรจะเห็นได้ว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีระดับปัญหาในการจัดการฟาร์ม บุคลากร จะเห็นได้ว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีระดับปัญหาเฉลี่ยรวม น้อยที่สุด แสดงว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีการจัดการฟาร์ม ได้เป็นอย่างดี จึงไม่พบปัญหาในการจัดการฟาร์ม

1.2.4 สุขภาพสัตว์ ประกอบด้วยประเด็นปัญหาการป้องกันและควบคุมโรค และการบำบัดโรคสัตว์ ดังนี้

ระดับความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการฟาร์ม สุขภาพสัตว์ ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีระดับความคิดเห็นต่อปัญหาเฉลี่ยรวม น้อยที่สุด (1.02 ± 0.08) ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของอนุชา กิ่งวรรณ (2562) พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีปัญหาในประเด็น สุขภาพสัตว์อยู่ในระดับน้อยที่สุด (1.16 ± 0.56)

จากผลการศึกษาความคิดเห็นต่อปัญหาของการจัดการฟาร์ม สุขภาพสัตว์ (การป้องกันและควบคุมโรค และการบำบัดโรคสัตว์) จะเห็นได้ว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีระดับปัญหาเฉลี่ยรวม น้อยที่สุด แสดงว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีการจัดการฟาร์ม ได้เป็นอย่างดี จึงไม่พบปัญหาในการจัดการฟาร์ม

1.2.5 สวัสดิภาพสัตว์ พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการฟาร์ม สวัสดิภาพสัตว์ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีระดับความคิดเห็นต่อปัญหาเฉลี่ยรวม น้อยที่สุด (1.00 ± 0.00)

จากผลการศึกษาความคิดเห็นต่อปัญหาของการจัดการฟาร์ม สวัสดิภาพสัตว์ จะเห็นได้ว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีระดับปัญหาเฉลี่ยรวม น้อยที่สุด แสดงว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีการจัดการฟาร์ม ได้เป็นอย่างดี จึงไม่พบปัญหาในการจัดการฟาร์ม

1.2.6 สิ่งแวดล้อม พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการฟาร์ม สิ่งแวดล้อมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม มีระดับความคิดเห็นต่อปัญหาเฉลี่ยรวม น้อยที่สุด (1.20 ± 0.59) ใกล้เคียงกับอนุชา กิ่งวรรณ (2562) พบว่า เกษตรกรมีปัญหา ในประเด็น สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับน้อยที่สุด (1.18 ± 0.53)

จากผลการศึกษาความคิดเห็นต่อปัญหาของการจัดการฟาร์ม สิ่งแวดล้อม จะเห็นได้ว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีระดับปัญหาเฉลี่ยรวม น้อยที่สุด แสดงว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม มีการจัดการฟาร์มได้เป็นอย่างดี จึงไม่พบปัญหาในการจัดการฟาร์ม

1.2.7 การบันทึกข้อมูล พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดการฟาร์ม การบันทึกข้อมูลตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม มีระดับความคิดเห็นต่อปัญหาเฉลี่ยรวม น้อยที่สุด (1.15 ± 0.37)

จากผลการศึกษาความคิดเห็นต่อปัญหาของการจัดการฟาร์ม การบันทึกข้อมูล จะเห็นได้ว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีระดับปัญหาเฉลี่ยรวม น้อยที่สุด แสดงว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม มีการจัดการฟาร์มได้เป็นอย่างดี จึงไม่พบปัญหาในการจัดการฟาร์ม

1.3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์มโคนมของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

1.3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคมกับการจัดการฟาร์ม ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ได้ผลการวิจัยดังนี้

1) เพศ พบว่า มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม องค์ประกอบฟาร์ม และการบันทึกข้อมูล ในประเด็นย่อย ฟาร์ม โคนมมีเครื่องมือ และอุปกรณ์เพียงพอ มีสถานที่เก็บเป็นสัดส่วน สะดวกต่อการปฏิบัติงาน ($\chi^2=5.189, p<0.05$) และ ฟาร์ม โคนมมีการเก็บรักษาบันทึกเป็นเวลาอย่างน้อย 3 ปี ($\chi^2=3.960, p<0.05$) ขณะที่ประเสริฐ โพธิ์ภาค (2555) พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามมาตรฐานฟาร์ม โคนม และการผลิตน้ำนมดิบ ของประเทศไทยในการผลิตน้ำนมดิบ การเก็บรักษา และการขนส่งน้ำนมดิบ ($\chi^2=14.054, p<0.05$)

จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า ปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคมกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม องค์ประกอบฟาร์ม และการบันทึกข้อมูล เนื่องจากเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ส่งผลให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงาน เป็นแรงงานหลักในฟาร์ม ทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พร้อมทั้ง มีการบันทึกข้อมูลการปฏิบัติงานในฟาร์มลงในแบบบันทึกอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง ทำให้สามารถตรวจสอบผลการปฏิบัติงานย้อนหลังได้เมื่อพบปัญหา

2) **อายุ พบว่า** มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม องค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม และการบันทึกข้อมูล ในประเด็นย่อย ฟาร์มโคนมมีการสร้างโรงเรือนด้วยวัสดุที่คงทน แข็งแรง ง่ายต่อการทำความสะอาด อากาศถ่ายเท มีการระบายน้ำของเสียได้ดี ($\chi^2=10.160, p<0.05$) ฟาร์มโคนมมีสถานที่เก็บอาหารเหมาะสม สามารถป้องกันการปนเปื้อน และการเสื่อมสภาพของอาหารได้ ($\chi^2=14.911, p<0.05$) ฟาร์มโคนมมีการเตรียมแม่โคก่อนการรีดนมตามหลักวิธี และทดสอบเต้านมอีกเสบด้วยน้ำยา CMT ($\chi^2=11.023, p<0.05$) ฟาร์มโคนมมีผู้รีดนมที่มีสุขภาพแข็งแรง และแต่งกายสะอาดทุกครั้ง ($\chi^2=14.728, p<0.05$) และฟาร์มโคนมมีการเก็บรักษาน้ำนมเป็นเวลาอย่างน้อย 3 ปี ($\chi^2=10.719, p<0.05$) ขณะที่คลจ ธรรมนันท์ (2552) พบว่า อายุของเกษตรกรมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการยอมรับมาตรฐานฟาร์มโคนม โดยเกษตรกรที่มีอายุน้อยจะมีการยอมรับมาตรฐานฟาร์มโคนมมากกว่าเกษตรกรที่มีอายุมาก เพราะเกษตรกรที่มีอายุมากจะเล็ง โคนมแบบโบราณ ไม่เปลี่ยนวิธีการเลี้ยง โคนมให้ทันสมัย แต่เกษตรกรที่มีอายุน้อยเห็นถึงความสำคัญ และยอมรับมาตรฐานฟาร์มโคนมส่งผลให้น้ำนมดิบมีมูลค่าสูงขึ้น และ โคนมสุขภาพดีขึ้น

จากผลการศึกษานี้จะเห็นได้ว่า ปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคมกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม องค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม และการบันทึกข้อมูล เนื่องจากเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีอายุอยู่ในช่วงวัยกลางคน มีความกระตือรือร้น มีความพร้อมที่จะปฏิบัติงาน พร้อมทั้งประสบการณ์ส่วนบุคคล เทคนิค วิธีการในการเลี้ยง โคนมสามารถนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานในฟาร์ม ส่งผลให้ฟาร์มประสบผลสำเร็จ

3) **อาชีพหลัก และอาชีพเสริม** โดยอาชีพหลัก พบว่า มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม องค์ประกอบฟาร์ม และการบันทึกข้อมูล ในประเด็นย่อย ฟาร์มโคนมตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากแหล่งมลพิษ ($\chi^2=10.210, p<0.05$) ฟาร์ม โคนมมีการสร้างโรงเรือนด้วยวัสดุที่คงทน แข็งแรง ง่ายต่อการทำความสะอาด อากาศถ่ายเท มีการระบายน้ำของเสียได้ดี ($\chi^2=9.978, p<0.05$) ฟาร์ม โคนมมีพื้นที่โรงเรือนเลี้ยงโค เพียงพอกับจำนวนโค สัตว์อยู่อย่างสบาย ($\chi^2=12.389, p<0.05$) และฟาร์มโคนมมีการเก็บรักษาน้ำนมเป็นเวลาอย่างน้อย 3 ปี ($\chi^2=14.145, p<0.05$) พร้อมทั้งอาชีพเสริม พบว่า มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม

องค์ประกอบฟาร์ม ในประเด็นย่อย ฟาร์มโคนมมีพื้นที่โรงเรือนเลี้ยงโค เพียงพอกับจำนวนโค สัตว์อยู่อย่างสบาย ($\chi^2=5.125, p<0.05$)

จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า ปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคมกับการจัดการฟาร์ม ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม พบว่า อาชีพหลัก และอาชีพเสริม มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม องค์ประกอบฟาร์ม และการบันทึกข้อมูล เนื่องจากอาชีพการเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพที่มั่นคง สามารถสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมได้อย่างยั่งยืน เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมต้องมีการวางแผน การจัดการฟาร์มอย่างเหมาะสม เพื่อสามารถเพิ่มปริมาณผลผลิต และคุณภาพของน้ำนมดิบให้ เป็นไปตามมาตรฐาน

4) **ประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม** พบว่า มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์ม ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม องค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม และบุคลากร ในประเด็นย่อย ฟาร์ม โคนมมีเครื่องมือและอุปกรณ์เพียงพอ มีสถานที่เก็บเป็นสัดส่วน สะดวก ต่อการปฏิบัติงาน ($\chi^2=7.532, p<0.05$) ฟาร์ม โคนมมีการเตรียมแม่โคก่อนการรีดนมตามหลักวิธี และ ทดสอบเต้านมอีกเสบด้วยน้ำยา CMT ($\chi^2=10.276, p<0.05$) ฟาร์ม โคนมมีการดำเนินการตามหลักวิธีการ รีดนม และหลังรีดนมเสร็จ จุ่มหัวนมโคในน้ำยาจุ่มหัวนมทุกครั้ง ($\chi^2=11.587, p<0.05$) ฟาร์ม โคนม มีผู้รีดนมที่มีสุขภาพแข็งแรง และแต่งกายสะอาดทุกครั้ง ($\chi^2=14.513, p<0.05$) และฟาร์ม โคนม มีผู้ประกอบการ หรือบุคลากรที่เลี้ยงโคที่มีความรู้ ประสบการณ์ และได้รับการฝึกอบรม หรือ การถ่ายทอดความรู้ในการเลี้ยงโค อย่างถูกต้อง ($\chi^2=11.002, p<0.05$) ขณะที่ปีฉัตร ไบจิว (2554) พบว่า ประสบการณ์ในการเลี้ยง โคนม เมื่อกลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์ในการเลี้ยง โคนมเพิ่มมากขึ้น มีแนวโน้มว่าจะประสบผลสำเร็จในอาชีพการเลี้ยง โคนมลดลง เนื่องมาจากอายุของเกษตรกรผู้เลี้ยง โคนม ตั้งแต่ 45 ปี ขึ้นไปอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการดูแล และการจัดการฟาร์มลดลง

จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า ปัจจัยสภาพพื้นฐานทางสังคมกับการจัดการฟาร์ม ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม พบว่า ประสบการณ์ในการเลี้ยง โคนม มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม องค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม และบุคลากร เนื่องจากเกษตรกรผู้เลี้ยง โคนมที่มีประสบการณ์ ในการเลี้ยง โคนมที่มากกว่า 10 ปี สามารถดำเนินการเลี้ยง โคนมตามหลักวิธีได้อย่างถูกต้อง นำความรู้ และประสบการณ์ที่มีมาแก้ไขปัญหภายในฟาร์มได้อย่างทันที่ส่งผลให้ฟาร์มประสบผลสำเร็จ และ ได้รับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม

1.3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม

1) **พื้นที่ฟาร์ม** พบว่า มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม องค์ประกอบฟาร์ม และการจัดการฟาร์ม ในประเด็นย่อย ฟาร์มโคนมมีพื้นที่โรงเรือนเลี้ยงโค เพียงพอกับจำนวนโค สัตว์อยู่อย่างสบาย ($\chi^2=10.200, p<0.05$) ฟาร์มโคนมมีน้ำสำหรับโคนมในปริมาณที่เพียงพอต่อการบริโภคน้ำ อุณหภูมิ สะอาด และมีคุณภาพดี ($\chi^2=21.990, p<0.05$) ฟาร์มโคนมใช้อุปกรณ์การรีดนมที่สะอาด และผ่านการฆ่าเชื้อทุกครั้ง ($\chi^2=22.331, p<0.05$) ฟาร์มโคนมหลังจากส่งน้ำนมเสร็จ ล้างถังนมให้สะอาด ฆ่าเชื้อทันที และผึ่งให้แห้ง เก็บในที่สะอาด ป้องกันสัตว์พาหะ และ ฝุ่นละออง ก่อนนำมาใช้ในครั้งต่อไป ($\chi^2=22.331, p<0.05$) ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของนภารัตน์ เวชสิทธิ์นิรภัย, พุฒิสรรค์ เครือคำ, และปกพ จีรัตน์ (2563) พบว่า การมีพื้นที่สำหรับกิจการ โคนมเพิ่มขึ้นทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยง โคนมมีความต้องการที่จะรับการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมให้ได้มาตรฐานเกษตรที่ดีมากขึ้นตามไปด้วย และอิทธิพัทธ์ จำรัสบุญหิรัญ และศุภวัฒน์ ศรีเชษฐา (2564) พบว่า พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปรับปรุงฟาร์มเข้าสู่การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ซึ่งการที่เกษตรกรผู้เลี้ยง โคนมมีพื้นที่ในการทำเกษตรมากขึ้นเป็นการกระตุ้นให้เกษตรกรต้องการขยาย และปรับปรุงฟาร์มให้ดียิ่งขึ้น

จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม พบว่า พื้นที่ฟาร์มมีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม องค์ประกอบฟาร์ม และการจัดการฟาร์ม เนื่องจาก พื้นที่ฟาร์มมีความสำคัญต่อการเลี้ยง โคนม จะต้องมีการเลือกที่ตั้งฟาร์มที่เหมาะสม มีการคมนาคมสะดวก พร้อมทั้งมีการจัดสรรพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการเลี้ยง โคนมในแต่ละช่วงอายุ ส่งผลให้โคนมมีความเป็นอยู่ที่ดี มีสุขภาพที่ดี ให้ผลผลิตน้ำนมดิบสูง

2) **เงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม** พบว่า มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม องค์ประกอบฟาร์ม ในประเด็นย่อย ฟาร์มโคนมมีการสร้างโรงเรือนด้วยวัสดุที่คงทน แข็งแรง ง่ายต่อการทำความสะอาด อากาศถ่ายเทมีการระบายน้ำของเสียได้ดี ($\chi^2=6.548, p<0.05$) ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของธาดา ศรีเกษ (2555) พบว่า การจัดสรรเงินทุนอย่างเหมาะสมช่วยให้สมาชิกประสบผลสำเร็จในการเลี้ยง โคนม

จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม พบว่า เงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยง โคนมมีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนม องค์ประกอบฟาร์ม และการจัดการฟาร์ม เนื่องจาก เงินทุนเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญสำหรับเลี้ยง

โคนม เพราะการดำเนินการภายในฟาร์มโคนมต้องอาศัยเงินทุนเป็นหลัก ซึ่งแหล่งเงินทุนควรมีความหลากหลายให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมได้เลือก เพื่อที่จะนำเงินมาลงทุนในการเลี้ยงโคนม และปรับปรุงฟาร์มให้ฟาร์มเหมาะสมตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม

3) จำนวนโคนมที่เลี้ยง พบว่า มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม องค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม บุคลากร สุขภาพสัตว์ และสิ่งแวดล้อม ในประเด็นย่อย ฟาร์มโคนมมีการวางผังฟาร์มที่ดี แยกจากพื้นที่เลี้ยงสัตว์จากที่พักอาศัยอย่างชัดเจน ($\chi^2=13.536, p<0.05$) ฟาร์มโคนมมีอาหารเพียงพอ เหมาะสมกับความต้องการของโคแต่ละอายุ ($\chi^2=9.854, p<0.05$) ฟาร์มโคนมใช้อาหารข้นสำหรับโคนมที่มีคุณภาพ และมีมาตรฐาน ($\chi^2=12.434, p<0.05$) ฟาร์มโคนมมีการผสม หรือเติมยาสัตว์ในน้ำ หรืออาหารอยู่ภายใต้การดูแลของสัตวแพทย์ และแยกเก็บพร้อมติดป้ายบ่งชี้ ($\chi^2=14.535, p<0.05$) ฟาร์มโคนมมีน้ำสำหรับโคนมในปริมาณที่เพียงพอต่อการบริโภค อุปโภค สะอาด และมีคุณภาพดี ($\chi^2=8.844, p<0.05$) ฟาร์มโคนมใช้สารเคมี ยาฆ่าเชื้อ หรือวัตถุอันตรายจากการ ปลูกสัตว์ที่ขึ้นทะเบียนใช้ตามคำแนะนำ และจัดเก็บเป็นสัดส่วน ($\chi^2=14.535, p<0.05$) ฟาร์มโคนมมีจำนวนบุคลากรเหมาะสมกับจำนวนโคที่เลี้ยง และจัดแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน ($\chi^2=14.481, p<0.05$) ฟาร์มโคนมมีผู้ประกอบการ หรือบุคลากรที่เลี้ยงโคที่มีความรู้ ประสบการณ์ และได้รับการฝึกอบรม หรือการถ่ายทอดความรู้ในการเลี้ยงโค อย่างถูกต้อง ($\chi^2=11.723, p<0.05$) ฟาร์มโคนมมีการระบุแหล่งที่มาของโคใหม่ ในแบบบันทึกข้อมูล พร้อมทั้งกักโรค และตรวจสุขภาพโคใหม่ก่อนเข้าฟาร์ม ทุกครั้ง ($\chi^2=14.535, p<0.05$) ฟาร์มโคนมมีการจัดเก็บวัคซีน หรือยาสัตว์ที่ฟาร์มตามคำแนะนำ และเก็บเป็นสัดส่วน ($\chi^2=14.535, p<0.05$) ฟาร์มโคนมมีการจัดการขยะ ของเสีย และมูลโคด้วยวิธีการที่เหมาะสม ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ($\chi^2=8.299, p<0.05$) ฟาร์มโคนมมีการจัดการน้ำเสียอย่างเหมาะสมก่อนปล่อยออกจากฟาร์มสู่แหล่งน้ำสาธารณะ ($\chi^2=16.500, p<0.05$) ขณะที่นภารัตน์ เวชสิทธิ์นิรภัย, พุฒิสรรค์ เครือคำ, และปภพ จีรัตน์ (2563) พบว่าการมีจำนวนโคนมที่เลี้ยงสูงขึ้นส่งผลให้ความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมให้ได้มาตรฐานที่ดีน้อยลง เพราะต้องใช้ต้นทุนอาหารสูงขึ้น

จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม พบว่า จำนวนโคนมที่เลี้ยง มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม องค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม บุคลากร สุขภาพสัตว์ และสิ่งแวดล้อม เนื่องจาก จำนวนโคนมที่เลี้ยงในฟาร์มต้องมีความสัมพันธ์กับพื้นที่ฟาร์ม บุคลากรที่ปฏิบัติงานในฟาร์มต้องมีความเหมาะสม เพื่อให้โคนม

มีความเป็นอยู่ที่ดี มีสุขภาพแข็งแรง ส่งผลให้โคนมสามารถผลิตน้ำนมดิบในปริมาณสูง มีคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม

4) การได้มาของโคนมในฟาร์ม พบว่า มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม องค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม และบุคลากร ในประเด็นย่อย ฟาร์มโคนมมีสถานที่ตั้งเหมาะกับการเลี้ยงโคนม และมีการคมนาคมสะดวก ($\chi^2=4.250, p<0.05$) ฟาร์มโคนมมีการสร้างโรงเรือนด้วยวัสดุที่คงทน แข็งแรง ง่ายต่อการทำความสะอาด อากาศถ่ายเท มีการระบายน้ำของเสียได้ดี ($\chi^2=4.660, p<0.05$) ฟาร์มโคนมมีสถานที่เก็บอาหารเหมาะสม สามารถป้องกันการปนเปื้อน และการเสื่อมสภาพของอาหารได้ ($\chi^2=8.173, p<0.05$) ฟาร์มโคนมมีการเตรียมแม่โคก่อนการรีดนมตามหลักวิธี และทดสอบเต้านมอีกเสบด้วยน้ำยา CMT ($\chi^2=4.660, p<0.05$) ฟาร์มโคนมมีการบำรุงรักษาโรงเรือน เครื่องมือ และอุปกรณ์ เลี้ยงโค ตรวจสอบ และซ่อมบำรุง รักษาให้อยู่ในสภาพดี ใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ ปลอดภัยต่อตัวโค และผู้ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ($\chi^2=7.083, p<0.05$) และฟาร์มโคนมมีผู้ประกอบการ หรือบุคลากรที่เลี้ยงโคที่มีความรู้ ประสบการณ์ และได้รับการฝึกอบรม หรือการถ่ายทอดความรู้ในการเลี้ยงโค อย่างถูกต้อง ($\chi^2=6.275, p<0.05$)

จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม พบว่า การได้มาของโคนมในฟาร์มมีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม องค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม บุคลากร สุขภาพสัตว์ และสิ่งแวดล้อม เนื่องจาก การได้มาของโคนมในฟาร์ม มาจากการผลิตเองภายในฟาร์ม หรือจากการซื้อจากแหล่งอื่น ๆ ภายนอกฟาร์ม โดยเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจะต้องคัดเลือกโคนมที่มีพันธุ์ประวัติที่ดี ให้ผลผลิตน้ำนมดิบสูง และควรดูแลโคนมอย่างเหมาะสมตรงตามสายพันธุ์

5) จำนวนแรงงานในการเลี้ยงโคนม พบว่า มีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม องค์ประกอบฟาร์ม และการจัดการฟาร์ม ในประเด็นย่อย ฟาร์มโคนมมีรางหรือภาชนะใส่อาหาร และน้ำเพียงพอ ทำความสะอาดง่าย ($\chi^2=10.412, p<0.05$) ฟาร์มโคนมมีน้ำสำหรับโคนมในปริมาณที่เพียงพอต่อการบริโภคน้ำ อุณหภูมิสะอาด และมีคุณภาพดี ($\chi^2=33.493, p<0.05$)

จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม พบว่า จำนวนแรงงานในการเลี้ยงโคนมมีความสัมพันธ์กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม องค์ประกอบฟาร์ม และการจัดการฟาร์ม เนื่องจากแรงงานในการเลี้ยงโคนม มาจากแรงงานใน

ครัวเรือน และแรงงานจากการจ้าง แรงงานมีความสำคัญต่อการเลี้ยงโคนม เพราะเป็นผู้ปฏิบัติงานในฟาร์มทั้งหมด จำนวนแรงงานที่เหมาะสมและมีคุณภาพ จะทำให้โคนมมีความเป็นอยู่ และมีสุขภาพที่ดี ทำให้ฟาร์มได้ผลผลิต และได้รับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

2.1.1 เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมทราบข้อมูลการจัดการฟาร์มของตนเองตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดการฟาร์มเพื่อรองรับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมได้

2.1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลจากการวิจัยไปใช้ในการส่งเสริมให้ความรู้แก่เกษตรกรในการจัดการฟาร์มโคนม และส่งเสริมให้เกษตรกรเข้ารับการตรวจประเมินมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม

2.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.2.1 ควรมีการศึกษาความพร้อม และศักยภาพของเกษตรกรต่อการดำเนินการตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม

2.2.2 ควรมีการศึกษาผลผลิตน้ำนมดิบ คุณภาพของน้ำนมดิบ และผลตอบแทนจากการจำหน่ายผลผลิตน้ำนมดิบที่เกษตรกรได้รับ เพื่อให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงจากการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2562). กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมมาตรฐาน เลขที่ มกษ. 6402(G)- 2562 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศและงานทั่วไป เล่ม ตอน พิเศษ. สืบค้นจาก https://www.acfs.go.th/files/files/commodity-standard/20200414141408_575009.pdf
- กรมปศุสัตว์. (2563). ยุทธศาสตร์โคนมในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ปี 2560 - 2564 โดยสำนักงานปศุสัตว์เขต5. สืบค้นจาก <https://region5.dld.go.th/webnew/images/stories/2563/yut/yutdairycattle.pdf>
- กรมปศุสัตว์. (2564ก). แผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม ระยะที่1(พ.ศ.2564 – 2570). สืบค้นจาก https://dld.go.th/th/images/stories/law/draft/biotech/25640607/final_plan25640607.pdf
- กรมปศุสัตว์. (2564ข). รายงานประชากรโคนมและปริมาณน้ำนมดิบ จำแนกรายสหกรณ์และศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบในภาคเหนือตอนบน ประจำเดือน มีนาคม พ.ศ. 2564. สืบค้นจาก http://region5.dld.go.th/webnew/images/stories/e01/ko-nom_each2/660325641.pdf
- จิตติมา กันตนามัลลกุล และวรางคณา กิจพิพิช. (2559). การจัดการการผลิตสัตว์เคี้ยวเอื้อง. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการการผลิตสัตว์เคี้ยวเอื้อง. (หน้าที่ 10, น. 10-45), นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ชไมพร ใจภักดิ์. (2562). การจัดการฟาร์มโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- คลใจ ชรรมนันท์. (2552). ศึกษาการยอมรับมาตรฐานฟาร์มโคนมของเกษตรกรรายย่อย อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ธาดา ศรีเกษ. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของเกษตรกรโคนมเชียงใหม่ จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

- นภารักษ์ เวชสิทธิ์นิกรัย พุทธิสรณ์ เครื่องคำและปภพ จีรัตน์. (2564). ความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมตามมาตรฐานฟาร์มที่ดีของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในเขตเทศบาลตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร*, 38(1). สืบค้นจาก <https://erp.mju.ac.th/openFile.aspx?id=NDQwMDc4&method=inline>
- นิรนุช ตาละกา. (2556). การผลิตโคนมของสมาชิกสหกรณ์โคนมการเกษตรไชยปราการ จำกัด จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 8) กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ประเสริฐ โพธิ์กาด. (2555). *ศึกษาการจัดการฟาร์มโคนมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี :กรณีศึกษาจังหวัดสุโขทัย การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 2 (The 2nd STOU Graduate Research Conference)*. สืบค้นจาก https://www.stou.ac.th/thai/grad_stdy/masters/ฟสส/ research/2nd/FullPaper / SCI/Oral/O-ST%20023%20 นายประเสริฐ%20%20โพธิ์กาด.pdf
- ปิยฉัตร ไบจิว. (2554). *ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในอาชีพการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- เพียงตะวัน ปินตา. (2560). *ศึกษาศักยภาพการผลิตน้ำนมดิบของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในประเทศไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- พงศ์ธร คงมั่น. (2559). การจัดการการผลิตสัตว์เคี้ยวเอื้อง. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการการผลิตสัตว์เคี้ยวเอื้อง* (หน่วยที่ 2, น. 2-57). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เลอชาติ บุญเอก. (2559). การจัดการการผลิตสัตว์เคี้ยวเอื้อง. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการการผลิตสัตว์เคี้ยวเอื้อง* (หน่วยที่ 8, น. 8-44), นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สหกรณ์โคนมแม่โจ้. (2560). *รายงานประจำปี 2560 สหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด*. เชียงใหม่ :
- สมเพชร ตูย์คัมภีร์ และจินตนา วงศ์นากนกร. (2552). *คู่มือการจัดการฟาร์มโคนม*. สืบค้นจาก http://breeding.dld.go.th/dairy/dairy_web/book/images/dairyhandbook_1.pdf
- หญิง แก้วเกิด และจันทร์เพ็ญ ภูผาเคียน. (2561). *ศึกษาความพร้อมต่อการปรับปรุงฟาร์มเข้าสู่มาตรฐานฟาร์มโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในจังหวัดอุดรธานี*. สืบค้นจาก http://region4.dld.go.th/webnew/images/stories/vichakarn/v61_24_2_08_61.pdf
- อัจฉรา โพธิ์ดี. (2553). การจัดการฟาร์ม. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการฟาร์ม*. (หน่วยที่ 1, น. 1-48). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- อนุชา กิ่งวรรณ. (2562). การส่งเสริมการจัดการฟาร์มโคนมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี (วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- อิทธิพันธ์ จำรัสบุญหิรัญศุภวัฒน์ ศรีเชษฐา. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับปรุงฟาร์มโคนมเข้าสู่การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 4. สืบค้นจาก http://region4.dld.go.th/webnew/images/stories/vichakam/64/v_64_05_28_1.pdf

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด
อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามประกอบการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

2. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

2.1 เพื่อศึกษาการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

2.2 เพื่อศึกษาปัญหาในการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

2.3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

3. ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 2 ข้อมูลการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 3 ปัญหาในการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

4. คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมท่านอื่นในการปรับปรุงฟาร์ม เป็นแนวทางในการจัดการฟาร์มให้ได้รับมาตรฐานฟาร์ม และสหกรณ์โคนมในการส่งเสริมพร้อมทั้งสนับสนุนเกษตรกรสมาชิกให้ได้รับการรับรองมาตรฐานฟาร์มทั้งหมด จึงขอความกรุณาท่านตอบแบบสอบถามให้ครบถ้วนตามความเป็นจริง

5. ข้อมูลที่ท่านตอบแบบสอบถามฉบับนี้จะเป็นความลับ โดยผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมโดยไม่มีผลกระทบต่อท่านในทางตรงและทางอ้อม

ชื่อ – นามสกุล (เกษตรกร เจ้าของฟาร์ม)

ชื่อฟาร์ม

ที่อยู่

หมายเลขโทรศัพท์

วัน เดือน ปี (ที่ตอบแบบสอบถาม)

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน () หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงของฟาร์มของท่าน

1. ข้อมูลด้านสภาพพื้นฐานทางสังคม

1. เพศ () 1. ชาย () 2. หญิง
2. อายุ ปี
3. ระดับการศึกษา () 1. ไม่ได้เรียนหนังสือ () 2. ประถมศึกษา
() 3. มัธยมศึกษาตอนต้น () 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
() 5. อนุปริญญา/ปวส. (สาขาวิชา.....)
() 6. ปริญญาตรี (สาขาวิชา.....)
() 7. ปริญญาโท (สาขาวิชา.....)
() 8. สูงกว่า ปริญญาโท (สาขาวิชา.....)
4. อาชีพหลัก (ตอบเพียงคำตอบเดียว) () 1. ทำนา () 2. ทำสวน / ทำไร่
() 3. รับจ้างทั่วไป () 4. เลี้ยงโคนม
() 5. รับราชการ () 6. ค้าขาย
5. อาชีพเสริม (ตอบเพียงคำตอบเดียว) () 1. เลี้ยงโคนม () 2. รับจ้างทั่วไป
() 3. ค้าขาย () 4. ไม่มีอาชีพเสริม
6. ประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม ปี

2. ข้อมูลด้านสภาพทางเศรษฐกิจ

1. พื้นที่ฟาร์ม ไร่
2. เงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม () 1. เป็นเงินทุนของตนเอง () 2. เป็นเงินทุนตัวเอง และกู้ยืม
() 3. เป็นเงินกู้ยืม
3. แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม () 1. ของตนเอง
() 2. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)
() 3. ธนาคารพาณิชย์ ระบุ.....
() 4. สหกรณ์ที่เป็นสมาชิก
4. พันธุ์โคนมที่เลี้ยง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
() 1. พันธุ์แท้โฮลสไตน์ฟรีเซียน
() 2. พันธุ์ลูกผสมที่มีระดับสายเลือดโฮลสไตน์ฟรีเซียนมากกว่า 75 %
() 3. พันธุ์ลูกผสมที่มีระดับสายเลือดโฮลสไตน์ฟรีเซียน 51-75 %

- () 4. พันธุ์ลูกผสมที่มีระดับสายเลือดโฮลสไตน์ฟรีเซียน 25-50 %
- () 5. พันธุ์ลูกผสมที่มีระดับสายเลือดโฮลสไตน์ฟรีเซียนน้อยกว่า 25 %
- () 6. พันธุ์อื่นๆ ระบุ.....
- () 7. พันธุ์อื่นๆ ระบุ.....
5. จำนวนโคนมที่เลี้ยง ตัว
6. การได้มาของโคนมในฟาร์ม
- () 1. ซื้อจากบริษัทเอกชน () 2. ซื้อจากหน่วยงานราชการ
- () 3. ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ () 4. ผลิตเองภายในฟาร์ม
- () 5. อื่นๆ ระบุ.....
7. จำนวนแรงงานในการเลี้ยงโคนม คน
- 3. ข้อมูลด้านการบริการ การส่งเสริม**
1. ท่านได้รับการฝึกอบรมหรือไม่ () 1. ใช่ (ถ้าใช่ทำข้อ 2 และ 3 ต่อ) () 2. ไม่ใช่ (ถ้าไม่ใช่ทำข้อ 4)
2. ท่านได้รับการฝึกอบรมในหัวข้อใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 1. การเลี้ยง โคนม () 2. การจัดการฟาร์ม
- () 3. การจัดการแปลงหญ้า () 4. การผสมเทียมวัว
- () 5. อื่นๆ ระบุ.....
3. ท่านต้องการฝึกอบรมเพิ่มเติมในหัวข้อใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 1. การแปรรูปน้ำนมดิบ () 2. เทคโนโลยีการปรับปรุงพันธุ์สัตว์
- () 3. การจัดการอาหารสำหรับโคนม () 4. การจัดการตลาด
- () 5. ไม่ต้องการฝึกอบรม
4. หน่วยงานที่จัดฝึกอบรม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) () 1. กรมปศุสัตว์
- () 2. ศูนย์ฝึกอบรมการเลี้ยงโคนม
- () 3. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์
- () 4. สหกรณ์โคนมที่ท่านเป็นสมาชิก
- () 5. หน่วยงานอื่น ๆ ระบุ.....
5. ท่านต้องการให้สหกรณ์สนับสนุนด้านใดบ้าง ใน 3 ลำดับแรก
- () 1. ปรับลดต้นทุนอาหารสัตว์ () 2. ประกันราคาน้ำนมดิบ
- () 3. ปรับลดต้นทุนในการเลี้ยงโคนม () 4. จัดหาแหล่งกูดี้ม ดอกเบี๊ยต่ำ

6. ท่านสังเกตเห็นถึงความสำคัญของการได้รับมาตรฐานฟาร์มจากกรมปศุสัตว์หรือไม่ อย่างไร (**โปรดกรอกข้อมูล**)

() 1. เห็นความสำคัญ ในด้านใด

- () 1. ผลผลิตน้ำนมดิบเพิ่มขึ้น () 2. น้ำนมมีคุณภาพดี
 () 3. จำหน่ายน้ำนมได้ในราคาที่สูงขึ้น
 () 4. ผู้บริโภคได้บริโภคน้ำนมที่มีคุณภาพ

() 2. ไม่เห็นความสำคัญ เพราะเหตุใด

.....

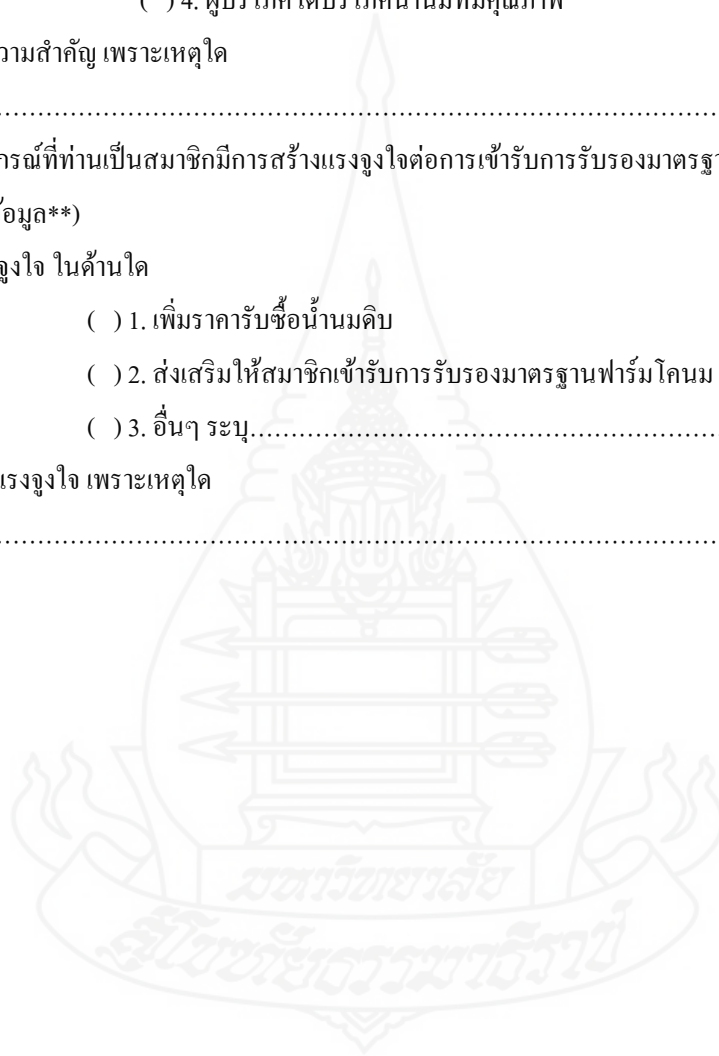
7. สหกรณ์ที่ท่านเป็นสมาชิกมีการสร้างแรงจูงใจต่อการเข้ารับการรับรองมาตรฐานฟาร์มหรือไม่ อย่างไร (**โปรดกรอกข้อมูล**)

() 1. สร้างแรงจูงใจ ในด้านใด

- () 1. เพิ่มราคารับซื้อน้ำนมดิบ
 () 2. ส่งเสริมให้สมาชิกเข้ารับการรับรองมาตรฐานฟาร์มโคนม
 () 3. อื่นๆ ระบุ.....

() 1. ไม่สร้างแรงจูงใจ เพราะเหตุใด

.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรสมาชิกสหกรณ์โคนม
แม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง ขอให้ท่านระบุระดับการดำเนินการตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของท่าน โดยการทำ
เครื่องหมาย / ลงใน ที่ตรงกับระดับการดำเนินการของฟาร์มของท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

ประเด็นการจัดการ	ระดับการดำเนินการตาม การปฏิบัติทางการเกษตรที่ ดีสำหรับฟาร์มโคนม	
	ใช่	ไม่ใช่
1. ด้านองค์ประกอบฟาร์ม		
1.1 สถานที่ตั้ง		
1) ฟาร์มของท่านมีสถานที่ตั้งที่เหมาะสมกับการเลี้ยง โคนม และมีการคมนาคมสะดวก		
2) ฟาร์มของท่านตั้งอยู่ในบริเวณที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากแหล่งกำเนิดมลพิษ เช่น โรงงานอุตสาหกรรม แหล่งชุมชน ตลาดนัดค้าสัตว์ โรงฆ่าสัตว์		
3) ฟาร์มของท่านตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ไม่เสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วม		
1.2 ฟังและลักษณะฟาร์ม		
1) ฟาร์มของท่านมีขนาดพื้นที่เพียงพอเหมาะสมสำหรับเลี้ยง โคนม สามารถจัดแบ่งพื้นที่ได้ตามหลักวิชาการ		
2) ฟาร์มของท่านมีการวางผังฟาร์มที่ดี แยกพื้นที่เลี้ยงสัตว์ออกจากที่พักอาศัยอย่างชัดเจน		
1.3 โรงเรือน		
1) ฟาร์มของท่านสร้างโรงเรือนเลี้ยง โคน และโรงรีดนมด้วยวัสดุที่คงทน แข็งแรง ง่ายต่อการทำความสะอาดและบำรุงรักษา มีหลังคากันแดดกันฝน มีแสงสว่างเพียงพอ มีอากาศถ่ายเทสะดวก พื้นเรียบ ไม่ลื่น มีการระบายน้ำ และของเสียได้ดี ไม่มีส่วนยื่นแหลมที่เป็นอันตรายต่อบุคลากร และ โคนม		
2) ฟาร์มของท่านมีพื้นที่โรงเรือนเลี้ยง โคนที่เพียงพอกับจำนวน โคน และสัตว์อยู่ได้อย่างสบาย		
3) ฟาร์มของท่านมีราง หรือภาชนะใส่อาหาร และน้ำเพียงพอกับขนาด อายุ และจำนวน โคน อยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมที่ให้โคเข้าถึงได้ง่าย พร้อมทั้งทำความสะอาดง่าย และไม่มีส่วนแหลมคมที่จะเป็นอันตรายต่อโค		
4) ฟาร์มของท่านมีชองบังคับสัตว์ หรือชองเลี้ยง โคน หรือชองรีดนมแทน		

ประเด็นการจัดการ	ระดับการดำเนินการตาม การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม	
	ใช่	ไม่ใช่
1.4 เครื่องมือและอุปกรณ์		
1) ฟาร์มของท่านมีเครื่องมือและอุปกรณ์เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในฟาร์ม (เลี้ยงสัตว์ และ รีดนม) และมีสถานที่เก็บเป็นสัดส่วน สะดวกต่อการปฏิบัติงาน		
2) ฟาร์มของท่านติดตั้ง หรือเลือกใช้เครื่องมืออย่างถูกต้อง เหมาะสม ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ส่งผลต่อผลผลิต และไม่ทำให้โคนมบาดเจ็บ		
2. ด้านการจัดการฟาร์ม	ใช่	ไม่ใช่
2.1 เอกสารแสดงขั้นตอนการปฏิบัติงาน		
1) ฟาร์มของท่านมีเอกสาร หรือหลักฐานที่แสดงขั้นตอนการปฏิบัติงานในฟาร์ม และปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอ		
2.2 การจัดการอาหารสำหรับโคนม		
1) ฟาร์มของท่านมีอาหารเพียงพอ เหมาะสมกับความต้องการของโคแต่ละช่วงอายุ		
2) ฟาร์มของท่านใช้อาหารชั้นที่มีคุณภาพ และมีมาตรฐาน		
3) ฟาร์มของท่านมีการผสม หรือเติมยาสัตว์ในน้ำ หรืออาหารอยู่ภายใต้การดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม และแยกเก็บพร้อมทั้งติดป้ายบ่งชี้		
4) ฟาร์มของท่านมีสถานที่เก็บอาหารเหมาะสม สามารถป้องกันการปนเปื้อน และการเสื่อมสภาพของอาหารได้		
2.3 การจัดการน้ำใช้ในฟาร์ม		
1) ฟาร์มของท่านมีน้ำสำหรับโคนมในปริมาณที่เพียงพอทั้งอุปโภค และบริโภค สะอาด และมีคุณภาพดี		
2.4 การจัดการการรีดนมและการขนส่ง		
2.4.1 ก่อนการรีดนม		
1) ฟาร์มของท่าน ดำเนินการเตรียมแม่โคก่อนการรีดนมตามหลักวิธี และทดสอบเต้านม อักเสบ ด้วยน้ำยา CMT เป็นประจำ หรืออย่างน้อย 2 สัปดาห์ต่อครั้ง		
2.4.2 การรีดนม		
1) ฟาร์มของท่านดำเนินการตามหลักวิธีการรีดนม และหลังรีดนมเสร็จจุ่มหัวนมโคใน น้ำยาจุ่มหัวนมทุกครั้ง		

ประเด็นการจัดการ	ระดับการดำเนินการตาม การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม	
	ใช่	ไม่ใช่
2) ฟาร์มของท่านใช้ยากับโคนม ต้องพ้นระยะหยุดยาก่อนการรีดนม และต้องนําน้ำนมไปตรวจหาสารตกค้าง		
3) ฟาร์มของท่านใช้อุปกรณ์การรีดนมที่สะอาด และผ่านการฆ่าเชื้อทุกครั้ง		
4) ฟาร์มของท่านผู้รีดนมมีสุขภาพแข็งแรง และแต่งกายสะอาดทุกครั้ง		
2.4.3 การขนส่งน้ำนมดิบ		
1) ฟาร์มของท่านหลังจากรีดนมโคเสร็จจะดำเนินการรวบรวมและส่งน้ำนมดิบไปยังศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ หรือ โรงงานแปรรูปโดยเร็วหรือตามเวลาที่กำหนด		
2) ฟาร์มของท่านหลังจากส่งน้ำนมเสร็จจะดำเนินการล้างถังนมให้สะอาด ฆ่าเชื้อทันที และคว่ำทิ้งให้แห้งเก็บในที่สะอาด ป้องกันสัตว์พาหะ และฝุ่นละออง ก่อนนำมาใช้ในครั้งต่อไป		
2.5 การทำความสะอาดและบำรุงรักษา		
1) ฟาร์มของท่านมีการทำความสะอาดโรงเรือน เครื่องมือ และอุปกรณ์หลังการใช้งานอย่างสม่ำเสมอ		
2) ฟาร์มของท่านมีการบำรุงรักษาโรงเรือน เครื่องมือ และอุปกรณ์เลี้ยง โคมีการตรวจสอบและซ่อมบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดี ใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ มีความปลอดภัยต่อตัวโค และผู้ปฏิบัติงาน อย่างสม่ำเสมอ		
3) ฟาร์มของท่านใช้สารเคมี ยาฆ่าเชื้อ หรือวัตถุอันตรายด้านการปศุสัตว์ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมปศุสัตว์ หรือคณะกรรมการอาหารและยา และใช้ตามคำแนะนำในฉลาก หรือตามคำแนะนำของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม และจัดเก็บเป็นสัดส่วน		
3. บุคลากร	ใช่	ไม่ใช่
1) ฟาร์มของท่านมีจำนวนบุคลากรเหมาะสมกับจำนวนโคที่เลี้ยง และจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน		
2) ฟาร์มของท่านผู้ประกอบการหรือบุคลากรที่เลี้ยงโค มีความรู้ ประสบการณ์ และได้รับการฝึกอบรม หรือได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการเลี้ยง โคอย่างถูกต้อง		
3) ฟาร์มของท่านมีสัตวแพทย์ที่ได้รับการรับรองเป็นผู้ควบคุมฟาร์มดูแลสุขภาพโค		
4) ฟาร์มของท่านบุคลากรที่ปฏิบัติงานในฟาร์ม ได้รับการตรวจสอบสุขภาพ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้งว่าไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง		

ประเด็นการจัดการ	ระดับการดำเนินการตาม การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม	
	ใช่	ไม่ใช่
4. สุขภาพสัตว์	ใช่	ไม่ใช่
4.1 การป้องกันและควบคุมโรค		
1) ฟาร์มของท่านมีการทำเครื่องหมายประจำตัวโคทุกตัว		
2) ฟาร์มของท่านมีการดูแลสุขภาพโค ไข้ยา และโปรแกรมวัคซีนอยู่ภายใต้การดูแลของสัตวแพทย์ ผู้ควบคุมฟาร์ม หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย		
3) ฟาร์มของท่านมีการป้องกันและฆ่าเชื้อโรคจากยานพาหนะ อุปกรณ์ และบุคคลภายนอกก่อนเข้าฟาร์ม พร้อมทั้งมีการจดบันทึกข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ		
4) ฟาร์มของท่านมีมาตรการควบคุมสัตว์พาหะภายในบริเวณฟาร์ม และพื้นที่โดยรอบฟาร์ม		
5) ฟาร์มของท่านระบุแหล่งที่มาของโคใหม่ในแบบบันทึกข้อมูล พร้อมทั้งกักโรค และตรวจสุขภาพโคใหม่ก่อนเข้าฟาร์มทุกครั้ง		
6) ฟาร์มของท่านกรณีเกิดโรคระบาด หรือสงสัยว่าเกิดโรคระบาด ได้ปฏิบัติตามกฎหมายโรคระบาดสัตว์ และตามคำแนะนำของกรมปศุสัตว์		
7) ฟาร์มของท่านมีการจัดการซากโค ในกรณีที่เกิดด้วยโรคระบาด ต้องจัดการตามกฎหมายโรคระบาดสัตว์ หรือที่ตายแบบธรรมชาติ ทั้งหมดต้องอยู่ในความดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม		
4.2 การบำบัดโรคสัตว์		
1) ฟาร์มของท่านการบำบัดโรคอยู่ในความดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม และข้อกำหนดในมาตรฐานสินค้าเกษตร		
2) ฟาร์มของท่านมีการจัดเก็บวัคซีน หรือยาสัตว์ที่ฟาร์มตามคำแนะนำ และเก็บเป็นสัดส่วน		
5. สวัสดิภาพสัตว์	ใช่	ไม่ใช่
1) ฟาร์มของท่านเมื่อ โคป่วย บาดเจ็บ พิจารณาได้รับการดูแลสัตว์อย่างเหมาะสม และไม่ให้สัตว์ทรมาน		
6. สิ่งแวดล้อม	ใช่	ไม่ใช่
1) ฟาร์มของท่านมีการจัดการขยะ ของเสีย และมูลโคด้วยวิธีการที่เหมาะสมไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม		
2) ฟาร์มของท่านมีการจัดการน้ำเสียอย่างเหมาะสมก่อนปล่อยออกจากฟาร์มสู่แหล่งน้ำสาธารณะ		

ประเด็นการจัดการ	ระดับการดำเนินการตาม การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม	
	ใช่	ไม่ใช่
7. การบันทึกข้อมูล	ใช่	ไม่ใช่
1) ฟาร์มของท่านมีการบันทึกข้อมูลการปฏิบัติงานตามวิธีปฏิบัติที่กำหนด		
2) ฟาร์มของท่านมีการเก็บรักษาบันทึกเป็นเวลาอย่างน้อย 3 ปี		

หมายเหตุ บันทึกข้อมูลการปฏิบัติงาน ได้แก่ บันทึกการผสมพันธุ์และปรับปรุงพันธุ์โคนม การจัดการอาหารโคนม การจัดการสุขภาพโคนม การจัดการรีดนมโค ปริมาณและคุณภาพน้ำนมดิบ การทำความสะอาดและบำรุงรักษา โรงเรือน พร้อมทั้งอุปกรณ์ต่างๆ และข้อมูลบุคลากร เป็นต้น

ตอนที่ 3 ปัญหาในการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

3.1 ปัญหาในการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง ขอให้ท่านระบุระดับของปัญหาในการดำเนินการตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของท่าน โดยการทำเครื่องหมาย / ลงใน ที่ตรงกับระดับของปัญหาของฟาร์มของท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหาในการดำเนินการตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1. องค์ประกอบของฟาร์ม					
1.1 สถานที่ตั้ง ข้อกำหนดต่อไปนี้เป็นปัญหาในการดำเนินการตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของท่านหรือไม่					
1) ฟาร์มโคนมมีความเหมาะสมของสถานที่ตั้งที่ฟาร์ม และระบบการคมนาคมขนส่ง					
2) ฟาร์มโคนมตั้งอยู่ใกล้แหล่งมลพิษ เช่น โรงงานอุตสาหกรรม แหล่งชุมชน ตลาดนัดค้าสัตว์ โรงฆ่าสัตว์					
3) ฟาร์มโคนมมีพื้นที่ฟาร์มเสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วม					
1.2 ฟังและลักษณะฟาร์ม ข้อกำหนดต่อไปนี้เป็นปัญหาในการดำเนินการตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของท่านหรือไม่					
1) ฟาร์มโคนมมีขนาดและพื้นที่ฟาร์มกับจำนวนโคนม					

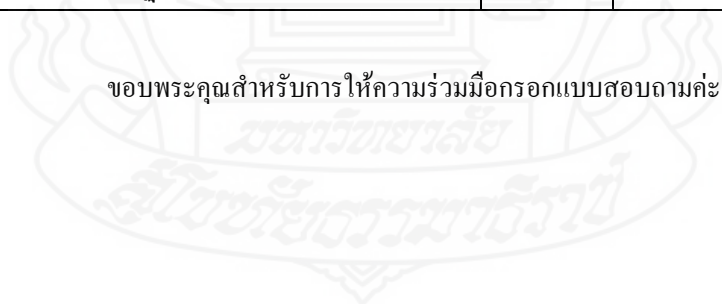
ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหาในการดำเนินการตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
2) ฟาร์มโคนมมีการวางผังฟาร์ม แยกระหว่างที่อยู่อาศัยกับพื้นที่ฟาร์ม					
1.3 โรงเรือน ข้อกำหนดต่อไปนี้เป็นปัญหาในการดำเนินการตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของท่านหรือไม่					
1) ฟาร์มโคนมมีโรงเรือน สร้างด้วยวัสดุที่แข็งแรง ทนทาน ง่ายต่อการดูแลรักษา					
2) ฟาร์มโคนมมีขนาดพื้นที่ฟาร์มเหมาะสมกับการเลี้ยงโคนม					
3) ฟาร์มโคนมมีรางน้ำ รางอาหารเพียงพอ สะดวกต่อการเข้าถึงของโคนม					
4) ฟาร์มโคนมมีชองบังคับสัตว์ หรือชองเลี้ยงโค หรือชองรีดนมแทน					
1.4 เครื่องมือและอุปกรณ์ ข้อกำหนดต่อไปนี้เป็นปัญหาในการดำเนินการตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของท่านหรือไม่					
1) ฟาร์มโคนมมีอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานเพียงพอ และเก็บรักษาอย่างเป็นระเบียบ					
2) ฟาร์มโคนมมีการติดตั้งเครื่องรีดนมถูกต้องเหมาะสม					
2. การจัดการฟาร์ม					
2.1 เอกสารแสดงขั้นตอนการปฏิบัติงาน ข้อกำหนดต่อไปนี้เป็นปัญหาในการดำเนินการตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของท่านหรือไม่					
1) ฟาร์มโคนมมีการบันทึกการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ					
2.2 การจัดการอาหารสำหรับโคนม ข้อกำหนดต่อไปนี้เป็นปัญหาในการดำเนินการตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของท่านหรือไม่					
1) ฟาร์มโคนมมีอาหารเพียงพอต่อความต้องการของโคทุกช่วงอายุ					
2) ฟาร์มโคนมใช้อาหารชั้นสำหรับโคนมที่มีคุณภาพตรงตามมาตรฐาน					
3) ฟาร์มโคนมมีการเติม หรือผสมน้ำยาสัตว์ภายใต้คำแนะนำของสัตวแพทย์ และเก็บรักษาอย่างถูกวิธี					
4) ฟาร์มโคนมมีสถานที่เก็บอาหารอย่างเหมาะสม ป้องกันการเสื่อมสภาพของอาหาร					

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหาในการดำเนินการตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
2.3 การจัดการน้ำใช้ในฟาร์ม ข้อกำหนดต่อไปนี้เป็นปัญหาในการดำเนินการตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของท่านหรือไม่					
1) ฟาร์มโคนมมีน้ำสะอาดเพียงพอต่อการอุปโภค บริโภคของโคนมตลอดปี					
2.4 การจัดการการรีดนมและการขนส่ง ข้อกำหนดต่อไปนี้เป็นปัญหาในการดำเนินการตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของท่านหรือไม่					
2.4.1 ก่อนการรีดนม					
1) ฟาร์มโคนมมีการเตรียมแม่โคก่อนรีดนม และทดสอบเต้านมอีกเสบอย่างสม่ำเสมอ					
2.4.2 การรีดนม					
1) ฟาร์มโคนมมีการรีดนมตามหลักวิธี และหลังรีดนม รุ่งหัวนมโคในน้ำยาจุ่มหัวนมทุกครั้ง					
2) ฟาร์มโคนมมีการใช้ยากับโคนม การตรวจสอบสารตกค้างในน้ำนมก่อนการรีดนมเพื่อจำหน่าย					
3) ฟาร์มโคนมมีการทำความสะอาด ฆ่าเชื้ออุปกรณ์การรีดนมทุกครั้ง					
4) ฟาร์มโคนมมีผู้รีดนมแต่งกายสะอาดและมีสุขภาพแข็งแรง					
2.4.3 การขนส่งน้ำนมดิบ					
1) ฟาร์มโคนมมีการขนส่งน้ำนมดิบ ไปยังศูนย์รับซื้อน้ำนมดิบในช่วงเวลาที่กำหนด					
2) ฟาร์มโคนมมีการทำความสะอาด ฆ่าเชื้อถังนม และจัดเก็บอย่างเหมาะสมทุกครั้ง					
2.5 การทำความสะอาดและบำรุงรักษา ข้อกำหนดต่อไปนี้เป็นปัญหาในการดำเนินการตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของท่านหรือไม่					
1) ฟาร์มโคนมมีการทำความสะอาด โรงเรือน เครื่องมือ และอุปกรณ์หลังการใช้งานอย่างสม่ำเสมอ					
2) ฟาร์มโคนมมีการบำรุงรักษา ซ่อมบำรุง โรงเรือน และอุปกรณ์ให้มีสภาพดี และพร้อมการใช้งานอย่างสม่ำเสมอ					

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหาในการดำเนินการตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
3) ฟาร์มโคนมมีการใช้สารเคมี ยาฆ่าเชื้อ หรือวัตถุอันตรายด้านปศุสัตว์ที่ขึ้นทะเบียน และใช้ตามคำแนะนำของสัตวแพทย์ และจัดเก็บอย่างเหมาะสม					
3. บุคลากร ข้อกำหนดต่อไปนี้เป็นปัญหาในการดำเนินการตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของท่านหรือไม่					
1) ฟาร์มโคนมมีจำนวนบุคลากรเหมาะสมกับการดูแลโคนม					
2) ฟาร์มโคนมมีบุคลากรมีประสบการณ์ ได้รับการฝึกอบรม หรือได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการเลี้ยงโคนม					
3) ฟาร์มโคนมมีสัตวแพทย์ ได้รับการรับรองเป็นผู้ควบคุมฟาร์ม และดูแลสุขภาพโคนม					
4) ฟาร์มโคนมมีบุคลากรที่ปฏิบัติงานในฟาร์มมีการตรวจสอบสุขภาพอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง					
4. สุขภาพสัตว์					
4.1 การป้องกันและควบคุมโรค ข้อกำหนดต่อไปนี้เป็นปัญหาในการดำเนินการตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของท่านหรือไม่					
1) ฟาร์มโคนมมีการทำเครื่องหมายประจำตัวโคนมทุกตัว					
2) ฟาร์มโคนมมีการดูแลสุขภาพโคนม ใช้ยาและโปรแกรมวัคซีนโดยสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย					
3) ฟาร์มโคนมมีการใช้มาตรการการป้องกันและฆ่าเชื้อโรคจากภายนอกอย่างเข้มงวด และจดบันทึกอย่างสม่ำเสมอ					
4) ฟาร์มโคนมมีการใช้มาตรการควบคุมสัตว์พาหะภายในบริเวณฟาร์ม และพื้นที่โดยรอบฟาร์ม					
5) ฟาร์มโคนมเมื่อรับโคใหม่เข้ามา จะมีการบันทึกข้อมูล กักโรค และตรวจสอบสุขภาพก่อน					
6) ฟาร์มโคนมเมื่อเกิดโรคระบาด มีการปฏิบัติตามกฎหมายโรคระบาด สัตว์ และคำแนะนำของสัตวแพทย์					
7) ฟาร์มโคนมมีการกำจัดซากโคนม กรณีที่เป็นโรคระบาด หรือตายแบบธรรมชาติ โดยมีสัตวแพทย์เป็นผู้ควบคุม					

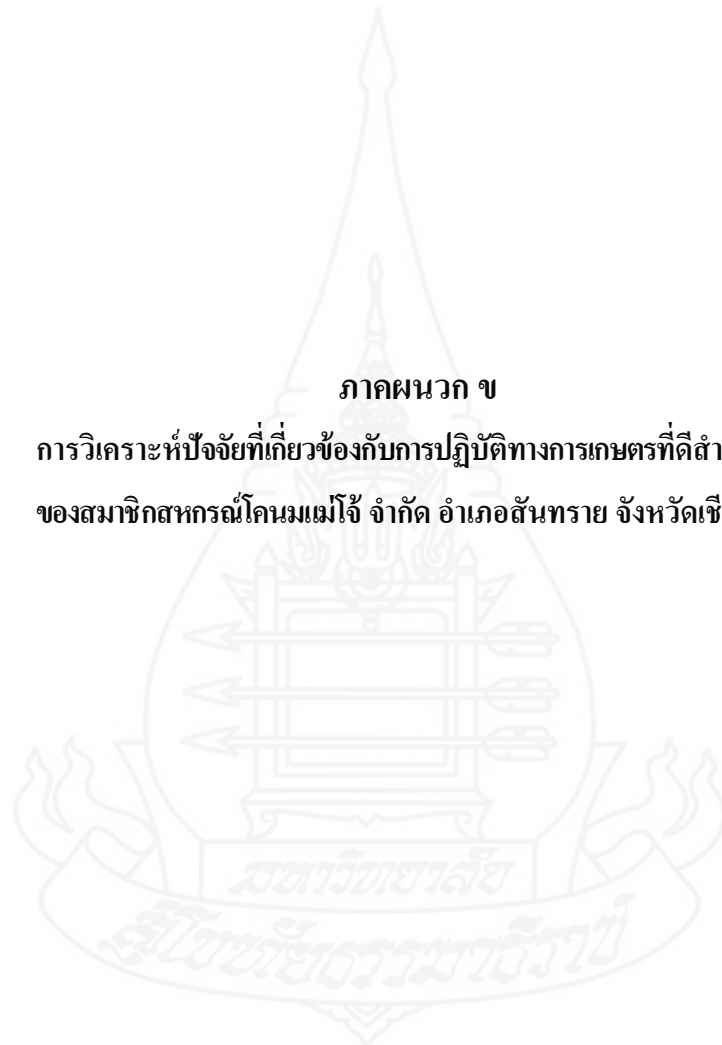
ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหาในการดำเนินการตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
4.2 การบำบัดโรคสัตว์ ข้อกำหนดต่อไปนี้เป็นปัญหาในการดำเนินการตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของท่านหรือไม่					
1) ฟาร์มโคนมมีการบำบัดโรคจากสัตว์แพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม และข้อกำหนดในมาตรฐานสินค้าเกษตร					
2) ฟาร์มโคนมมีการจัดเก็บวัคซีน หรือยาสัตว์อย่างถูกวิธี และเป็นสัดส่วน					
5. สวัสดิภาพสัตว์ ข้อกำหนดต่อไปนี้เป็นปัญหาในการดำเนินการตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของท่านหรือไม่					
1) ฟาร์มโคนมมีการดูแลโคป่วย บาดเจ็บ พิการอย่างเหมาะสม ไม่ให้สัตว์ทรมาน					
6. สิ่งแวดล้อม ข้อกำหนดต่อไปนี้เป็นปัญหาในการดำเนินการตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของท่านหรือไม่					
1) ฟาร์มโคนมมีการจัดเก็บขยะ ของเสีย มูลโคอย่างถูกวิธี ไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม					
2) ฟาร์มโคนมมีการกำจัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ					
7. การบันทึกข้อมูล ข้อกำหนดต่อไปนี้เป็นปัญหาในการดำเนินการตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของท่านหรือไม่					
1) ฟาร์มโคนมมีการบันทึกข้อมูลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ					
2) ฟาร์มโคนมมีการเก็บบันทึกการปฏิบัติงานอย่างน้อย 3 ปี					

ขอขอบคุณสำหรับการให้ความร่วมมือกรอกแบบสอบถามค่ะ

ภาคผนวก ข

การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม
ของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของสมาชิก
สหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

❖ ตัวอย่างการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสภาพพื้นฐานทางสังคม

กับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม

1) ปัจจัยด้านเพศกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม

CROSSTABS

/TABLES=เพศ BY สถานที่ตั้ง1 สถานที่ตั้ง2 สถานที่ตั้ง3 ผัง1 ผัง2 โรงเรือน1 โรงเรือน2 โรงเรือน3
โรงเรือน4 เครื่องมือ1 เครื่องมือ2 เอกสาร อาหาร1 อาหาร2 อาหาร3 อาหาร4 น้ำ ก้อนรีด รีด1 รีด2 รีด3
รีด4 ขนส่ง1 ขนส่ง2 ความสะอาด1 ความสะอาด2 ความสะอาด3 มูลลากร1 มูลลากร2 มูลลากร3 มูลลากร4 ป่องกัน1
ป่องกัน2 ป่องกัน3 ป่องกัน4 ป่องกัน5 ป่องกัน6 ป่องกัน7 บำบัด1 บำบัด2 สวัสดิภาพ สิ่งแวดล้อม1
สิ่งแวดล้อม2 บันทึกร1 บันทึกร2
/FORMAT=AVALUE TABLES
/STATISTICS=CHISQ
/CELLS=COUNT TOTAL
/COUNT ROUND CELL.

เพศ * สถานที่ตั้ง1

Crosstab

			สถานที่ตั้ง1		Total
			ชาย	ไม่ชาย	
เพศ	ชาย	Count	53	3	56
		% of Total	77.9%	4.4%	82.4%
หญิง	หญิง	Count	11	1	12
		% of Total	16.2%	1.5%	17.6%
Total		Count	64	4	68
		% of Total	94.1%	5.9%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)	Exact Sig. (2- sided)	Exact Sig. (1- sided)
Pearson Chi-Square	.158 ^a	1	.691		
Continuity Correction ^b	.000	1	1.000		
Likelihood Ratio	.145	1	.704		
Fisher's Exact Test				.549	.549
Linear-by-Linear Association	.156	1	.693		
N of Valid Cases	68				

a. 2 cells (50.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .71.

b. Computed only for a 2x2 table

เพศ * สถานที่ตั้ง2

Crosstab

		สถานที่ตั้ง2		Total
		ใช่	ไม่ใช่	
เพศ ชาย	Count	55	1	56
	% of Total	80.9%	1.5%	82.4%
หญิง	Count	11	1	12
	% of Total	16.2%	1.5%	17.6%
Total	Count	66	2	68
	% of Total	97.1%	2.9%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	1.484 ^a	1	.223		
Continuity Correction ^b	.077	1	.782		
Likelihood Ratio	1.129	1	.288		
Fisher's Exact Test				.324	.324
Linear-by-Linear Association	1.462	1	.227		
N of Valid Cases	68				

a. 2 cells (50.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .35.

b. Computed only for a 2x2 table

เพศ * ผัง1

Crosstab

		ผัง1		Total
		ใช่	ไม่ใช่	
เพศ ชาย	Count	50	6	56
	% of Total	73.5%	8.8%	82.4%
หญิง	Count	11	1	12
	% of Total	16.2%	1.5%	17.6%
Total	Count	61	7	68
	% of Total	89.7%	10.3%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	.061 ^a	1	.805		
Continuity Correction ^b	.000	1	1.000		
Likelihood Ratio	.064	1	.801		
Fisher's Exact Test				1.000	.641
Linear-by-Linear Association	.060	1	.807		
N of Valid Cases	68				

a. 1 cells (25.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1.24.

b. Computed only for a 2x2 table

เพศ * ผนัง2

Crosstab

		ผนัง2		Total
		ใช่	ไม่ใช่	
เพศ ชาย	Count	43	13	56
	% of Total	63.2%	19.1%	82.4%
หญิง	Count	11	1	12
	% of Total	16.2%	1.5%	17.6%
Total	Count	54	14	68
	% of Total	79.4%	20.6%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	1.338 ^a	1	.247		
Continuity Correction ^b	.583	1	.445		
Likelihood Ratio	1.578	1	.209		
Fisher's Exact Test				.435	.231
Linear-by-Linear Association	1.319	1	.251		
N of Valid Cases	68				

a. 1 cells (25.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2.47.

b. Computed only for a 2x2 table

2) ปัจจัยด้านอายุกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม

CROSSTABS

/TABLES=อายุ BY สถานที่ตั้ง1 สถานที่ตั้ง2 สถานที่ตั้ง3 ผัง1 ผัง2 iringเรือน1 iringเรือน2 iringเรือน3
iringเรือน4 เครื่องมือ1 เครื่องมือ2 เอกสาร อาหาร1 อาหาร2 อาหาร3 อาหาร4 หน้า กอหรือรีด รีด1 รีด2 รีด3
รีด4 ขนส่งน้ำนม1 ขนส่งน้ำนม2 ทำความสะอาด1 ทำความสะอาด2 ทำความสะอาด3 บุคลากร1 บุคลากร2 บุคลากร3
บุคลากร4 ป้องกัน1 ป้องกัน2 ป้องกัน3 ป้องกัน4 ป้องกัน5 ป้องกัน6 ป้องกัน7 บำบัดโรค1 บำบัดโรค2
สวัสดิภาพสัตว์ สิ่งแวดล้อม1 สิ่งแวดล้อม2 บันทึก1 บันทึก2

/FORMAT=AVALUE TABLES
/STATISTICS=CHISQ
/CELLS=COUNT TOTAL
/COUNT ROUND CELL.

อายุ * สถานที่ตั้ง1

		สถานที่ตั้ง1		Total	
		ใช่	ไม่ใช่		
อายุ	20 - 30 ปี	Count 3	0	3	
	% of Total	4.4%	0.0%	4.4%	
31 - 40 ปี	Count	9	0	9	
	% of Total	13.2%	0.0%	13.2%	
41- 50 ปี	Count	20	1	21	
	% of Total	29.4%	1.5%	30.9%	
51 - 60 ปี	Count	19	1	20	
	% of Total	27.9%	1.5%	29.4%	
มากกว่า 60 ปี	Count	13	2	15	
	% of Total	19.1%	2.9%	22.1%	
Total		Count 64	4	68	
		% of Total	94.1%	5.9%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	2.330 ^a	4	.675
Likelihood Ratio	2.664	4	.616
Linear-by-Linear Association	1.855	1	.173
N of Valid Cases	68		

a. 6 cells (60.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .18.

อายุ * สถานที่ตั้ง2

		สถานที่ตั้ง2		Total	
		ใช่	ไม่ใช่		
อายุ	20 - 30 ปี	Count 3	0	3	
	% of Total	4.4%	0.0%	4.4%	
31 - 40 ปี	Count	8	1	9	
	% of Total	11.8%	1.5%	13.2%	
41- 50 ปี	Count	21	0	21	
	% of Total	30.9%	0.0%	30.9%	
51 - 60 ปี	Count	19	1	20	
	% of Total	27.9%	1.5%	29.4%	
มากกว่า 60 ปี	Count	15	0	15	
	% of Total	22.1%	0.0%	22.1%	
Total		Count 66	2	68	
		% of Total	97.1%	2.9%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	3.583 ^a	4	.465
Likelihood Ratio	3.826	4	.430
Linear-by-Linear Association	.441	1	.507
N of Valid Cases	68		

a. 6 cells (60.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .09.

รายงาน * หน้า 1

Crosstab

			หน้า 1		Total
			ใช่	ไม่ใช่	
อายุ	20 - 30 ปี	Count	3	0	3
		% of Total	4.4%	0.0%	4.4%
	31 - 40 ปี	Count	8	1	9
		% of Total	11.8%	1.5%	13.2%
	41- 50 ปี	Count	18	3	21
		% of Total	26.5%	4.4%	30.9%
	51 - 60 ปี	Count	18	2	20
		% of Total	26.5%	2.9%	29.4%
	มากกว่า 60 ปี	Count	14	1	15
		% of Total	20.6%	1.5%	22.1%
Total		Count	61	7	68
		% of Total	89.7%	10.3%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	.929 ^a	4	.920
Likelihood Ratio	1.229	4	.873
Linear-by-Linear Association	.047	1	.829
N of Valid Cases	68		

a. 6 cells (60.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .31.

รายงาน * หน้า 2

Crosstab

			หน้า 2		Total
			ใช่	ไม่ใช่	
อายุ	20 - 30 ปี	Count	2	1	3
		% of Total	2.9%	1.5%	4.4%
	31 - 40 ปี	Count	6	3	9
		% of Total	8.8%	4.4%	13.2%
	41- 50 ปี	Count	17	4	21
		% of Total	25.0%	5.9%	30.9%
	51 - 60 ปี	Count	19	1	20
		% of Total	27.9%	1.5%	29.4%
	มากกว่า 60 ปี	Count	10	5	15
		% of Total	14.7%	7.4%	22.1%
Total		Count	54	14	68
		% of Total	79.4%	20.6%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	5.686 ^a	4	.224
Likelihood Ratio	6.386	4	.172
Linear-by-Linear Association	.106	1	.745
N of Valid Cases	68		

a. 6 cells (60.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .62.

3) ปัจจัยด้านอาชีพหลักกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม

CROSSTABS

/TABLES=อาชีพหลัก BY สถานที่ตั้ง1 สถานที่ตั้ง2 สถานที่ตั้ง3 ผัง1 ผัง2 โรงเรือน1 โรงเรือน2 โรงเรือน3 โรงเรือน4 เครื่องมือ1 เครื่องมือ2 เอกสาร อาหาร1 อาหาร2 อาหาร3 อาหาร4 น้ำ ก้อนรีด รีด1 รีด2 รีด3 รีด4 ขนส่งน้ำนม1 ขนส่งน้ำนม2 ทำความสะอาด1 ทำความสะอาด2 ทำความสะอาด3 บุคลากร1 บุคลากร2 บุคลากร3 บุคลากร4 การป้องกัน1 การป้องกัน2 การป้องกัน3 การป้องกัน4 การป้องกัน5 การป้องกัน6 การป้องกัน7 การบำบัดโรคร1 การบำบัดโรคร2 สวัสดิภาพสัตว์ สิ่งแวดล้อม1 สิ่งแวดล้อม2 พันธุ์ก1 พันธุ์ก2

/FORMAT=AVALUE TABLES

/STATISTICS=CHISQ

/CELLS=COUNT TOTAL

/COUNT ROUND CELL.

อาชีพหลัก * สถานที่ตั้ง1

			สถานที่ตั้ง1		Total
			ใช่	ไม่ใช่	
อาชีพหลัก	ทำนา	Count	2	0	2
		% of Total	2.9%	0.0%	2.9%
	ทำสวนทำไร่	Count	2	0	2
		% of Total	2.9%	0.0%	2.9%
	เลี้ยงโคนม	Count	55	4	59
		% of Total	80.9%	5.9%	86.8%
	รับราชการ	Count	3	0	3
		% of Total	4.4%	0.0%	4.4%
	ค้าขาย	Count	2	0	2
		% of Total	2.9%	0.0%	2.9%
Total		Count	64	4	68
		% of Total	94.1%	5.9%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	.648 ^a	4	.958
Likelihood Ratio	1.173	4	.882
Linear-by-Linear Association	.015	1	.902
N of Valid Cases	68		

a. 9 cells (90.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .12.

อาชีพหลัก * สถานที่ตั้ง2

			สถานที่ตั้ง2		Total
			ใช่	ไม่ใช่	
อาชีพหลัก	ทำนา	Count	2	0	2
		% of Total	2.9%	0.0%	2.9%
	ทำสวนทำไร่	Count	2	0	2
		% of Total	2.9%	0.0%	2.9%
	เลี้ยงโคนม	Count	58	1	59
		% of Total	85.3%	1.5%	86.8%
	รับราชการ	Count	2	1	3
		% of Total	2.9%	1.5%	4.4%
	ค้าขาย	Count	2	0	2
		% of Total	2.9%	0.0%	2.9%
Total		Count	66	2	68
		% of Total	97.1%	2.9%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	10.210 ^a	4	.037
Likelihood Ratio	4.089	4	.394
Linear-by-Linear Association	1.109	1	.292
N of Valid Cases	68		

a. 9 cells (90.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .06.

อาชีพหลัก * ผัง1

Crosstab

		ผัง1		Total
		ใช่	ไม่ใช่	
อาชีพหลัก	ทำนา	Count 2	0	2
	% of Total	2.9%	0.0%	2.9%
ทำสวนทำไร่	Count	2	0	2
	% of Total	2.9%	0.0%	2.9%
เลี้ยงโคคนม	Count	52	7	59
	% of Total	76.5%	10.3%	86.8%
รับราชการ	Count	3	0	3
	% of Total	4.4%	0.0%	4.4%
ค้าขาย	Count	2	0	2
	% of Total	2.9%	0.0%	2.9%
Total	Count	61	7	68
	% of Total	89.7%	10.3%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	1.190 ^a	4	.880
Likelihood Ratio	2.106	4	.716
Linear-by-Linear Association	.028	1	.868
N of Valid Cases	68		

a. 8 cells (80.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .21.

อาชีพหลัก * ผัง2

Crosstab

		ผัง2		Total
		ใช่	ไม่ใช่	
อาชีพหลัก	ทำนา	Count 1	1	2
	% of Total	1.5%	1.5%	2.9%
ทำสวนทำไร่	Count	2	0	2
	% of Total	2.9%	0.0%	2.9%
เลี้ยงโคคนม	Count	48	11	59
	% of Total	70.6%	16.2%	86.8%
รับราชการ	Count	2	1	3
	% of Total	2.9%	1.5%	4.4%
ค้าขาย	Count	1	1	2
	% of Total	1.5%	1.5%	2.9%
Total	Count	54	14	68
	% of Total	79.4%	20.6%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	3.069 ^a	4	.546
Likelihood Ratio	3.024	4	.554
Linear-by-Linear Association	.062	1	.803
N of Valid Cases	68		

a. 8 cells (80.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .41.

4) ปัจจัยด้านอาชีพเสริมกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม

CROSSTABS

```

/TABLES=อาชีพเสริม BY สถานที่ตั้ง1 สถานที่ตั้ง2 สถานที่ตั้ง3 ผัง1 ผัง2 iringเรือน1 iringเรือน2
iringเรือน3 iringเรือน4 เครื่องมือ1 เครื่องมือ2 เอกสาร อาหาร1 อาหาร2 อาหาร3 อาหาร4 หน้า ก่อหรือค รีด1
รีด2 รีด3 รีด4 ขนส่งน้ำนม1 ขนส่งน้ำนม2 ทำความสะอาด1 ทำความสะอาด2 ทำความสะอาด3 บุคลากร1 บุคลากร2
บุคลากร3 บุคลากร4 การป้องกัน1 การป้องกัน2 การป้องกัน3 การป้องกัน4 การป้องกัน5 การป้องกัน6
การป้องกัน7 การบำบัดโรค1 การบำบัดโรค2 สวัสดิภาพสัตว์ สิ่งแวดล้อม1 สิ่งแวดล้อม2 มั่นทึก1 มั่นทึก2
/FORMAT=AVALUE TABLES
/STATISTICS=CHISQ
/CELLS=COUNT TOTAL
/COUNT ROUND CELL.

```

อาชีพเสริม * สถานที่ตั้ง1

			สถานที่ตั้ง1		Total
			ใช่	ไม่ใช่	
อาชีพเสริม	เลี้ยงโคนม	Count	9	0	9
		% of Total	13.2%	0.0%	13.2%
ไม่มีอาชีพเสริม		Count	55	4	59
		% of Total	80.9%	5.9%	86.8%
Total		Count	64	4	68
		% of Total	94.1%	5.9%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	.648 ^a	1	.421		
Continuity Correction ^b	.002	1	.964		
Likelihood Ratio	1.173	1	.279		
Fisher's Exact Test				1.000	.559
Linear-by-Linear Association	.639	1	.424		
N of Valid Cases	68				

a. 2 cells (50.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .53.

b. Computed only for a 2x2 table

อาชีพเสริม * สถานที่ตั้ง2

			สถานที่ตั้ง2		Total
			ใช่	ไม่ใช่	
อาชีพเสริม	เลี้ยงโคนม	Count	8	1	9
		% of Total	11.8%	1.5%	13.2%
ไม่มีอาชีพเสริม		Count	58	1	59
		% of Total	85.3%	1.5%	86.8%
Total		Count	66	2	68
		% of Total	97.1%	2.9%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	2.425 ^a	1	.119		
Continuity Correction ^b	.248	1	.618		
Likelihood Ratio	1.629	1	.202		
Fisher's Exact Test				.249	.249
Linear-by-Linear Association	2.390	1	.122		
N of Valid Cases	68				

a. 2 cells (50.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .26.

b. Computed only for a 2x2 table

อาชีพเสริม * ผัง1

Crosstab

			ผัง1		Total
			ใช่	ไม่ใช่	
อาชีพเสริม	เลียงคุดนม	Count	9	0	9
		% of Total	13.2%	0.0%	13.2%
	ไม่มีอาชีพเสริม	Count	52	7	59
		% of Total	76.5%	10.3%	86.8%
Total		Count	61	7	68
		% of Total	89.7%	10.3%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	1.190 ^a	1	.275		
Continuity Correction ^b	.252	1	.616		
Likelihood Ratio	2.106	1	.147		
Fisher's Exact Test				.582	.352
Linear-by-Linear Association	1.173	1	.279		
N of Valid Cases	68				

a. 1 cells (25.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .93.

b. Computed only for a 2x2 table

อาชีพเสริม * ผัง2

Crosstab

			ผัง2		Total
			ใช่	ไม่ใช่	
อาชีพเสริม	เลียงคุดนม	Count	6	3	9
		% of Total	8.8%	4.4%	13.2%
	ไม่มีอาชีพเสริม	Count	48	11	59
		% of Total	70.6%	16.2%	86.8%
Total		Count	54	14	68
		% of Total	79.4%	20.6%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	1.031 ^a	1	.310		
Continuity Correction ^b	.328	1	.567		
Likelihood Ratio	.931	1	.334		
Fisher's Exact Test				.377	.269
Linear-by-Linear Association	1.015	1	.314		
N of Valid Cases	68				

a. 1 cells (25.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1.85.

b. Computed only for a 2x2 table

5) ปัจจัยด้านประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม

CROSSTABS

/TABLES=ประสบการณ์ BY สถานที่ตั้ง1 สถานที่ตั้ง2 สถานที่ตั้ง3 ผัง1 ผัง2 โรงเรือน1 โรงเรือน2 โรงเรือน3 โรงเรือน4 เครื่องมือ1 เครื่องมือ2 เอกสาร อาหาร1 อาหาร2 อาหาร3 อาหาร4 หน้า ก้อนรีด รีด1 รีด2 รีด3 รีด4 ขนส่งน้ำนม1 ขนส่งน้ำนม2 ทำความสะอาด1 ทำความสะอาด2 ทำความสะอาด3 บุคลากร1 บุคลากร2 บุคลากร3 บุคลากร4 การป้องกัน1 การป้องกัน2 การป้องกัน3 การป้องกัน4 การป้องกัน5 การป้องกัน6 การป้องกัน7 การบำบัดโรค1 การบำบัดโรค2 สวัสดิภาพสัตว์ สิ่งแวดล้อม1 สิ่งแวดล้อม2 บันทึทก1 บันทึทก2

/FORMAT=AVALUE TABLES
/STATISTICS=CHISQ
/CELLS=COUNT TOTAL
/COUNT ROUND CELL.

ประสบการณ์ * สถานที่ตั้ง1

Crosstab

			สถานที่ตั้ง1		Total
			ใช่	ไม่ใช่	
ประสบการณ์ 1 - 10 ปี	Count	31	2	33	
	% of Total	45.6%	2.9%	48.5%	
11 - 20 ปี	Count	19	1	20	
	% of Total	27.9%	1.5%	29.4%	
มากกว่า 20 ปี	Count	14	1	15	
	% of Total	20.6%	1.5%	22.1%	
Total	Count	64	4	68	
	% of Total	94.1%	5.9%	100.0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	.047 ^a	2	.977
Likelihood Ratio	.047	2	.977
Linear-by-Linear Association	.001	1	.970
N of Valid Cases	68		

a. 3 cells (50.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .88.

ประสบการณ์ * สถานที่ตั้ง2

Crosstab

			สถานที่ตั้ง2		Total
			ใช่	ไม่ใช่	
ประสบการณ์ 1 - 10 ปี	Count	33	0	33	
	% of Total	48.5%	0.0%	48.5%	
11 - 20 ปี	Count	19	1	20	
	% of Total	27.9%	1.5%	29.4%	
มากกว่า 20 ปี	Count	14	1	15	
	% of Total	20.6%	1.5%	22.1%	
Total	Count	66	2	68	
	% of Total	97.1%	2.9%	100.0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	2.026 ^a	2	.363
Likelihood Ratio	2.758	2	.252
Linear-by-Linear Association	1.867	1	.172
N of Valid Cases	68		

a. 3 cells (50.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .44.

ประสมการณ์ * ผนัง1

Crosstab

		ผนัง1		Total	
		ใช่	ไม่ใช่		
ประสมการณ์	1 - 10 ปี	Count	30	3	33
		% of Total	44.1%	4.4%	48.5%
	11 - 20 ปี	Count	17	3	20
		% of Total	25.0%	4.4%	29.4%
	มากกว่า 20 ปี	Count	14	1	15
		% of Total	20.6%	1.5%	22.1%
Total		Count	61	7	68
		% of Total	89.7%	10.3%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	.745 ^a	2	.689
Likelihood Ratio	.721	2	.697
Linear-by-Linear Association	.005	1	.942
N of Valid Cases	68		

a. 3 cells (50.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1.54.

ประสมการณ์ * ผนัง2

Crosstab

		ผนัง2		Total	
		ใช่	ไม่ใช่		
ประสมการณ์	1 - 10 ปี	Count	23	10	33
		% of Total	33.8%	14.7%	48.5%
	11 - 20 ปี	Count	18	2	20
		% of Total	26.5%	2.9%	29.4%
	มากกว่า 20 ปี	Count	13	2	15
		% of Total	19.1%	2.9%	22.1%
Total		Count	54	14	68
		% of Total	79.4%	20.6%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	3.759 ^a	2	.153
Likelihood Ratio	3.881	2	.144
Linear-by-Linear Association	2.570	1	.109
N of Valid Cases	68		

a. 2 cells (33.3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3.09.

6) ปัจจัยด้านพื้นที่ฟาร์มกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม

CROSSTABS

/TABLES=พื้นที่ BY สถานที่ตั้ง1 สถานที่ตั้ง2 สถานที่ตั้ง3 ผัง1 ผัง2 iringเรือน1 iringเรือน2 iringเรือน3
iringเรือน4 เครื่องมือ1 เครื่องมือ2 เอกสาร อาหาร1 อาหาร2 อาหาร3 อาหาร4 น้ำ ก้อนรีด รีด1 รีด2 รีด3
รีด4 ขนส่งน้ำนม1 ขนส่งน้ำนม2 ทำความสะอาด1 ทำความสะอาด2 ทำความสะอาด3 บุคลากร1 บุคลากร2 บุคลากร3
บุคลากร4 การป้องกัน1 การป้องกัน2 การป้องกัน3 การป้องกัน4 การป้องกัน5 การป้องกัน6 การป้องกัน7
การบำบัดโรค1 การบำบัดโรค2 สวัสดิภาพสัตว์ สิ่งแวดล้อม1 สิ่งแวดล้อม2 บันทึก1 บันทึก2

/FORMAT=AVALUE TABLES

/STATISTICS=CHISQ

/CELLS=COUNT TOTAL

/c

พื้นที่ * สถานที่ตั้ง1

Crosstab

		สถานที่ตั้ง1		Total
		ไร่	ไม่ไร่	
พื้นที่ 1 - 10 ไร่	Count	51	3	54
	% of Total	75.0%	4.4%	79.4%
11 - 20 ไร่	Count	9	1	10
	% of Total	13.2%	1.5%	14.7%
21 - 30 ไร่	Count	1	0	1
	% of Total	1.5%	0.0%	1.5%
มากกว่า 30 ไร่	Count	3	0	3
	% of Total	4.4%	0.0%	4.4%
Total	Count	64	4	68
	% of Total	94.1%	5.9%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	.567 ^a	3	.904
Likelihood Ratio	.752	3	.861
Linear-by-Linear Association	.029	1	.866
N of Valid Cases	68		

a. 6 cells (75.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .06.

พื้นที่ * สถานที่ตั้ง2

Crosstab

		สถานที่ตั้ง2		Total
		ไร่	ไม่ไร่	
พื้นที่ 1 - 10 ไร่	Count	53	1	54
	% of Total	77.9%	1.5%	79.4%
11 - 20 ไร่	Count	9	1	10
	% of Total	13.2%	1.5%	14.7%
21 - 30 ไร่	Count	1	0	1
	% of Total	1.5%	0.0%	1.5%
มากกว่า 30 ไร่	Count	3	0	3
	% of Total	4.4%	0.0%	4.4%
Total	Count	66	2	68
	% of Total	97.1%	2.9%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	2.091 ^a	3	.554
Likelihood Ratio	1.585	3	.663
Linear-by-Linear Association	.146	1	.702
N of Valid Cases	68		

a. 6 cells (75.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .03.

พื้นที่ * ผัง1

Crosstab

		ผัง1		Total
		ใช่	ไม่ใช่	
พื้นที่ 1 - 10 ไร่	Count	49	5	54
	% of Total	72.1%	7.4%	79.4%
11 - 20 ไร่	Count	8	2	10
	% of Total	11.8%	2.9%	14.7%
21 - 30 ไร่	Count	1	0	1
	% of Total	1.5%	0.0%	1.5%
มากกว่า 30 ไร่	Count	3	0	3
	% of Total	4.4%	0.0%	4.4%
Total	Count	61	7	68
	% of Total	89.7%	10.3%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	1.542 ^a	3	.673
Likelihood Ratio	1.758	3	.624
Linear-by-Linear Association	.008	1	.928
N of Valid Cases	68		

a. 5 cells (62.5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .10.

พื้นที่ * ผัง2

Crosstab

		ผัง2		Total
		ใช่	ไม่ใช่	
พื้นที่ 1 - 10 ไร่	Count	42	12	54
	% of Total	61.8%	17.6%	79.4%
11 - 20 ไร่	Count	9	1	10
	% of Total	13.2%	1.5%	14.7%
21 - 30 ไร่	Count	1	0	1
	% of Total	1.5%	0.0%	1.5%
มากกว่า 30 ไร่	Count	2	1	3
	% of Total	2.9%	1.5%	4.4%
Total	Count	54	14	68
	% of Total	79.4%	20.6%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	1.331 ^a	3	.722
Likelihood Ratio	1.620	3	.655
Linear-by-Linear Association	.018	1	.892
N of Valid Cases	68		

a. 5 cells (62.5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .21.

7) ปัจจัยด้านเงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงโคนมกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม

CROSSTABS

/TABLES=เงินทุน BY สถานที่ตั้ง1 สถานที่ตั้ง2 สถานที่ตั้ง3 ผัง1 ผัง2 โรงเรือน1 โรงเรือน2 โรงเรือน3 โรงเรือน4 เครื่องมือ1 เครื่องมือ2 เอกสาร อาหาร1 อาหาร2 อาหาร3 อาหาร4 น้ำ กอนรีต รีด1 รีด2 รีด3 รีด4 ขนส่งน้ำนม1 ขนส่งน้ำนม2 ทำความสะอาด1 ทำความสะอาด2 ทำความสะอาด3 บุคลากร1 บุคลากร2 บุคลากร3 บุคลากร4 การป้องกัน1 การป้องกัน2 การป้องกัน3 การป้องกัน4 การป้องกัน5 การป้องกัน6 การป้องกัน7 การฆ่าสัตว์ การฆ่าสัตว์2 สวัสดิภาพสัตว์ สิ่งแวดล้อม1 สิ่งแวดล้อม2 บันทึก1 บันทึก2

/FORMAT=AVALUE TABLES

/STATISTICS=CHISQ

/CELLS=COUNT TOTAL

/COUNT ROUND CELL.

เงินทุน * สถานที่ตั้ง1

Crosstab

			สถานที่ตั้ง1		Total
			ใช่	ไม่ใช่	
เงินทุน	ทุนตนเอง	Count	22	1	23
		% of Total	32.4%	1.5%	33.8%
	ทุนตนเอง+กู้ยืม	Count	30	2	32
		% of Total	44.1%	2.9%	47.1%
	กู้ยืม	Count	12	1	13
		% of Total	17.6%	1.5%	19.1%
Total		Count	64	4	68
		% of Total	94.1%	5.9%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	.183 ^a	2	.913
Likelihood Ratio	.185	2	.912
Linear-by-Linear Association	.178	1	.673
N of Valid Cases	68		

a. 3 cells (50.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .76.

เงินทุน * สถานที่ตั้ง2

Crosstab

			สถานที่ตั้ง2		Total
			ใช่	ไม่ใช่	
เงินทุน	ทุนตนเอง	Count	22	1	23
		% of Total	32.4%	1.5%	33.8%
	ทุนตนเอง+กู้ยืม	Count	31	1	32
		% of Total	45.6%	1.5%	47.1%
	กู้ยืม	Count	13	0	13
		% of Total	19.1%	0.0%	19.1%
Total		Count	66	2	68
		% of Total	97.1%	2.9%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	.557 ^a	2	.757
Likelihood Ratio	.919	2	.632
Linear-by-Linear Association	.498	1	.480
N of Valid Cases	68		

a. 3 cells (50.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .38.

เงินทุน * ผัง1

Crosstab

			ผัง1		Total
			ใช่	ไม่ใช่	
เงินทุน	ทุนตนเอง	Count	22	1	23
		% of Total	32.4%	1.5%	33.8%
	ทุนตนเอง+กู้ยืม	Count	27	5	32
		% of Total	39.7%	7.4%	47.1%
	กู้ยืม	Count	12	1	13
		% of Total	17.6%	1.5%	19.1%
Total		Count	61	7	68
		% of Total	89.7%	10.3%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	1.961 ^a	2	.375
Likelihood Ratio	2.068	2	.356
Linear-by-Linear Association	.327	1	.567
N of Valid Cases	68		

a. 3 cells (50.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1.34.

เงินทุน * ผัง2

Crosstab

			ผัง2		Total
			ใช่	ไม่ใช่	
เงินทุน	ทุนตนเอง	Count	17	6	23
		% of Total	25.0%	8.8%	33.8%
	ทุนตนเอง+กู้ยืม	Count	27	5	32
		% of Total	39.7%	7.4%	47.1%
	กู้ยืม	Count	10	3	13
		% of Total	14.7%	4.4%	19.1%
Total		Count	54	14	68
		% of Total	79.4%	20.6%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	.957 ^a	2	.620
Likelihood Ratio	.964	2	.618
Linear-by-Linear Association	.155	1	.694
N of Valid Cases	68		

a. 2 cells (33.3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2.68.

8) ปัจจัยด้านจำนวนโคนมที่เลี้ยงกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม

CROSSTABS

/TABLES=จำนวนโคนม BY สถานที่ตั้ง1 สถานที่ตั้ง2 สถานที่ตั้ง3 ผัง1 ผัง2 iringเรือน1 iringเรือน2 iringเรือน3 iringเรือน4 เครื่องมือ1 เครื่องมือ2 เอกสาร อาหาร1 อาหาร2 อาหาร3 อาหาร4 น้ำ ก่อนรีด รีด1 รีด2 รีด3 รีด4 ขนส่งน้ำนม1 ขนส่งน้ำนม2 ทำความสะอาด1 ทำความสะอาด2 ทำความสะอาด3 บุคลากร1 บุคลากร2 บุคลากร3 บุคลากร4 การป้องกัน1 การป้องกัน2 การป้องกัน3 การป้องกัน4 การป้องกัน5 การป้องกัน6 การป้องกัน7 การบำบัดโรค1 การบำบัดโรค2 สวัสดิภาพสัตว์ สิ่งแวดล้อม1 สิ่งแวดล้อม2 มันทก1 มันทก2

/FORMAT=AVALUE TABLES
/STATISTICS=CHISQ
/CELLS=COUNT TOTAL
/COUNT ROUND CELL.

จำนวนโคนม * สถานที่ตั้ง1

Crosstab

		สถานที่ตั้ง1		Total	
		ใช่	ไม่ใช่		
จำนวนโคนม	1 - 20 ตัว	Count	8	1	9
		% of Total	11.8%	1.5%	13.2%
21 - 40 ตัว	Count	24	3	27	
	% of Total	35.3%	4.4%	39.7%	
41 - 60 ตัว	Count	25	0	25	
	% of Total	36.8%	0.0%	36.8%	
มากกว่า 60ตัว	Count	7	0	7	
	% of Total	10.3%	0.0%	10.3%	
Total	Count	64	4	68	
	% of Total	94.1%	5.9%	100.0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	3.778 ^a	3	.286
Likelihood Ratio	5.310	3	.150
Linear-by-Linear Association	2.790	1	.095
N of Valid Cases	68		

a. 4 cells (50.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .41.

จำนวนโคนม * สถานที่ตั้ง2

Crosstab

		สถานที่ตั้ง2		Total	
		ใช่	ไม่ใช่		
จำนวนโคนม	1 - 20 ตัว	Count	9	0	9
		% of Total	13.2%	0.0%	13.2%
21 - 40 ตัว	Count	27	0	27	
	% of Total	39.7%	0.0%	39.7%	
41 - 60 ตัว	Count	23	2	25	
	% of Total	33.8%	2.9%	36.8%	
มากกว่า 60ตัว	Count	7	0	7	
	% of Total	10.3%	0.0%	10.3%	
Total	Count	66	2	68	
	% of Total	97.1%	2.9%	100.0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	3.544 ^a	3	.315
Likelihood Ratio	4.108	3	.250
Linear-by-Linear Association	.884	1	.347
N of Valid Cases	68		

a. 4 cells (50.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .21.

จำนวนโรค * ผัง1

Crosstab

			ผัง1		Total
			ใช่	ไม่ใช่	
จำนวนโรค	1 - 20 ตัว	Count	9	0	9
		% of Total	13.2%	0.0%	13.2%
	21 - 40 ตัว	Count	23	4	27
		% of Total	33.8%	5.9%	39.7%
	41 - 60 ตัว	Count	23	2	25
		% of Total	33.8%	2.9%	36.8%
	มากกว่า 60ตัว	Count	6	1	7
		% of Total	8.8%	1.5%	10.3%
Total		Count	61	7	68
		% of Total	89.7%	10.3%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	1.894 ^a	3	.595
Likelihood Ratio	2.751	3	.432
Linear-by-Linear Association	.182	1	.670
N of Valid Cases	68		

a. 4 cells (50.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .72.

จำนวนโรค * ผัง2

Crosstab

			ผัง2		Total
			ใช่	ไม่ใช่	
จำนวนโรค	1 - 20 ตัว	Count	3	6	9
		% of Total	4.4%	8.8%	13.2%
	21 - 40 ตัว	Count	23	4	27
		% of Total	33.8%	5.9%	39.7%
	41 - 60 ตัว	Count	22	3	25
		% of Total	32.4%	4.4%	36.8%
	มากกว่า 60ตัว	Count	6	1	7
		% of Total	8.8%	1.5%	10.3%
Total		Count	54	14	68
		% of Total	79.4%	20.6%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	13.536 ^a	3	.004
Likelihood Ratio	10.952	3	.012
Linear-by-Linear Association	6.365	1	.012
N of Valid Cases	68		

a. 2 cells (25.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1.44.

9) ปัจจัยด้านกรได้มาของโคนมในฟาร์มกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม

CROSSTABS

/TABLES=การได้มาของโรค BY สถานที่ตั้ง1 สถานที่ตั้ง2 สถานที่ตั้ง3 ผัง1 ผัง2 iringเรือน1 iringเรือน2 iringเรือน3 iringเรือน4 เครื่องมือ1 เครื่องมือ2 เอกสาร อาหาร1 อาหาร2 อาหาร3 อาหาร4 น้ำ ก่อนรีด รีด1 รีด2 รีด3 รีด4 ขนส่งน้ำนม1 ขนส่งน้ำนม2 ทำความสะอาด1 ทำความสะอาด2 ทำความสะอาด3 บุคลากร1 บุคลากร2 บุคลากร3 บุคลากร4 การป้องกัน1 การป้องกัน2 การป้องกัน3 การป้องกัน4 การป้องกัน5 การป้องกัน6 การป้องกัน7 การฆ่าสัตว์1 การฆ่าสัตว์2 สวัสดิภาพสัตว์ สิ่งแวดล้อม1 สิ่งแวดล้อม2 บันทึก1 บันทึก2

/FORMAT=AVALUE TABLES
/STATISTICS=CHISQ
/CELLS=COUNT TOTAL
/COUNT ROUND CELL.

การได้มาของโรค * สถานที่ตั้ง1

			สถานที่ตั้ง1		Total
			ใช่	ไม่ใช่	
การได้มาของโรค	ผลัดเอง	Count	34	0	34
		% of Total	50.0%	0.0%	50.0%
	อื่นๆ	Count	30	4	34
		% of Total	44.1%	5.9%	50.0%
Total		Count	64	4	68
		% of Total	94.1%	5.9%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	4.250 ^a	1	.039		
Continuity Correction ^b	2.391	1	.122		
Likelihood Ratio	5.795	1	.016		
Fisher's Exact Test				.114	.057
Linear-by-Linear Association	4.188	1	.041		
N of Valid Cases	68				

a. 2 cells (50.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2.00.

b. Computed only for a 2x2 table

การได้มาของโรค * สถานที่ตั้ง2

			สถานที่ตั้ง2		Total
			ใช่	ไม่ใช่	
การได้มาของโรค	ผลัดเอง	Count	33	1	34
		% of Total	48.5%	1.5%	50.0%
	อื่นๆ	Count	33	1	34
		% of Total	48.5%	1.5%	50.0%
Total		Count	66	2	68
		% of Total	97.1%	2.9%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	.000 ^a	1	1.000		
Continuity Correction ^b	.000	1	1.000		
Likelihood Ratio	.000	1	1.000		
Fisher's Exact Test				1.000	.754
Linear-by-Linear Association	.000	1	1.000		
N of Valid Cases	68				

a. 2 cells (50.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1.00.

b. Computed only for a 2x2 table

การได้มาของโรค * ผัง1

Crosstab

			ผัง1		Total
			ใช่	ไม่ใช่	
การได้มาของโรค	ผลิตเอง	Count	32	2	34
		% of Total	47.1%	2.9%	50.0%
	อื่นๆ	Count	29	5	34
		% of Total	42.6%	7.4%	50.0%
Total		Count	61	7	68
		% of Total	89.7%	10.3%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	1.433 ^a	1	.231		
Continuity Correction ^b	.637	1	.425		
Likelihood Ratio	1.476	1	.224		
Fisher's Exact Test				.427	.214
Linear-by-Linear Association	1.412	1	.235		
N of Valid Cases	68				

a. 2 cells (50.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3.50.

b. Computed only for a 2x2 table

การได้มาของโรค * ผัง2

Crosstab

			ผัง2		Total
			ใช่	ไม่ใช่	
การได้มาของโรค	ผลิตเอง	Count	29	5	34
		% of Total	42.6%	7.4%	50.0%
	อื่นๆ	Count	25	9	34
		% of Total	36.8%	13.2%	50.0%
Total		Count	54	14	68
		% of Total	79.4%	20.6%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	1.439 ^a	1	.230		
Continuity Correction ^b	.810	1	.368		
Likelihood Ratio	1.456	1	.228		
Fisher's Exact Test				.369	.184
Linear-by-Linear Association	1.418	1	.234		
N of Valid Cases	68				

a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 7.00.

b. Computed only for a 2x2 table

10) ปัจจัยด้านจำนวนแรงงานในการเลี้ยงโคนมกับการจัดการฟาร์มตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม

CROSSTABS

/TABLES=แรงงาน BY สถานที่ตั้ง1 สถานที่ตั้ง2 สถานที่ตั้ง3 ผัง1 ผัง2 iringเรือน1 iringเรือน2 iringเรือน3 iringเรือน4 เครื่องมือ1 เครื่องมือ3 เอกสาร อาหาร1 อาหาร2 อาหาร3 อาหาร4 น้ำ ก้อนรีด รีด1 รีด2 รีด3 รีด4 ขนส่งน้ำนม1 ขนส่งน้ำนม2 ทำความสะอาด1 ทำความสะอาด2 ทำความสะอาด3 บุคลากร1 บุคลากร2 บุคลากร3 บุคลากร4 การป้องกัน1 การป้องกัน2 การป้องกัน3 การป้องกัน4 การป้องกัน5 การป้องกัน6 การป้องกัน7 การบำบัดโรค1 การบำบัดโรค2 สวัสดิภาพสัตว์ สิ่งแวดล้อม1 สิ่งแวดล้อม2 มันหูก1 มันหูก2

/FORMAT=AVALUE TABLES

/STATISTICS=CHISQ

/CELLS=COUNT TOTAL

/COUNT ROUND CELL.

แรงงาน * สถานที่ตั้ง1

Crosstab

			สถานที่ตั้ง1		Total
			ไร่	ไม่ไร่	
แรงงาน	1 - 3 คน	Count	52	4	56
		% of Total	76.5%	5.9%	82.4%
	4 - 6 คน	Count	10	0	10
		% of Total	14.7%	0.0%	14.7%
	มากกว่า 6 คน	Count	2	0	2
		% of Total	2.9%	0.0%	2.9%
Total		Count	64	4	68
		% of Total	94.1%	5.9%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	.911 ^a	2	.634
Likelihood Ratio	1.606	2	.448
Linear-by-Linear Association	.798	1	.372
N of Valid Cases	68		

a. 4 cells (66.7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .12.

แรงงาน * สถานที่ตั้ง2

Crosstab

			สถานที่ตั้ง2		Total
			ไร่	ไม่ไร่	
แรงงาน	1 - 3 คน	Count	55	1	56
		% of Total	80.9%	1.5%	82.4%
	4 - 6 คน	Count	9	1	10
		% of Total	13.2%	1.5%	14.7%
	มากกว่า 6 คน	Count	2	0	2
		% of Total	2.9%	0.0%	2.9%
Total		Count	66	2	68
		% of Total	97.1%	2.9%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	2.068 ^a	2	.356
Likelihood Ratio	1.512	2	.470
Linear-by-Linear Association	.790	1	.374
N of Valid Cases	68		

a. 4 cells (66.7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .06.

แรงงาน * พัง1**Crosstab**

			พัง1		Total
			ใช่	ไม่ใช่	
แรงงาน 1 - 3 คน	Count	50	6	56	
	% of Total	73.5%	8.8%	82.4%	
4 - 6 คน	Count	9	1	10	
	% of Total	13.2%	1.5%	14.7%	
มากกว่า 6 คน	Count	2	0	2	
	% of Total	2.9%	0.0%	2.9%	
Total	Count	61	7	68	
	% of Total	89.7%	10.3%	100.0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	.241 ^a	2	.886
Likelihood Ratio	.446	2	.800
Linear-by-Linear Association	.137	1	.711
N of Valid Cases	68		

a. 3 cells (50.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .21.

แรงงาน * พัง2**Crosstab**

			พัง2		Total
			ใช่	ไม่ใช่	
แรงงาน 1 - 3 คน	Count	44	12	56	
	% of Total	64.7%	17.6%	82.4%	
4 - 6 คน	Count	8	2	10	
	% of Total	11.8%	2.9%	14.7%	
มากกว่า 6 คน	Count	2	0	2	
	% of Total	2.9%	0.0%	2.9%	
Total	Count	54	14	68	
	% of Total	79.4%	20.6%	100.0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	.545 ^a	2	.762
Likelihood Ratio	.948	2	.622
Linear-by-Linear Association	.310	1	.577
N of Valid Cases	68		

a. 3 cells (50.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .41.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวธวัลรัตน์ ดิษบรรจง
วัน เดือน ปีเกิด	28 กันยายน 2535
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
ประวัติการศึกษา	ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2558 ปริญญาเกษตรศาสตรบัณฑิต (กษ.บ.) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2561
สถานที่ทำงาน	สวนสัตว์เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
ตำแหน่ง	นักวิทยาศาสตร์สวนสัตว์ 5

